

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacrificio Missæ Expedite Celebrando Libri III

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1661

De stipendio Missæ Cap. 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-41878

DE SACRIFICIO
M I S S A E
 EXPEDITE CE-
 lebrando

LIBER TERTIVS.

De iis, quæ ad Sacerdotem per-
 tinent post Missam.

C A P V T I.

De stipendio Missæ.

INter cetera, quæ ad Sacerdotem
 pertinent post Missam, non infi-
 mum locum habent ea, quæ de
 stipendio, pro Missa celebrata, dari
 solito, scitu sunt necessaria; nam
 propterea, de his, fusè, agendum
 hic erit, & si Deo placuerit, cum
 legentium utilitate non contem-
 nenda.

S. I.

§. I.

*Præmittuntur quadam de stipendio, de-
que fructu Missæ.*

I. PRÆMITTO posse, sive jure, sive
injuria, pro Missa accipi sti-
pendium.

Primò, ut pretium ipsius fructus
spiritualis Missæ. Secundò, ut pre-
tium laboris, qui suscipitur in cele-
branda Missa, quique intrinsecè in
ea reperitur, qualis est v. g. labor
vestiendi sacras vestes, dicendi Mis-
sæ orationes agendique cetera, sine
quibus Missa ritè non constat. La-
bor, qui suscipitur, in recitanda
Missâ novem Epistolarum, vel in
Missâ, in qua legitur Passio Domini
nostri, intrinsecus etiam censendus
est, cum sine illo talis Missa ritè non
constet.

Tertiò ut pretium laboris, qui su-
scipitur propter circumstantias ali-
quas intrinsecas, qualis est v. g. la-
bor,

bor, seu obligatio celebrandi in tali distantio loco, in tali tempore, & simili. Huc pertinet labor Missæ solemnis, seu cantatæ, qui sipe dubio extrinsecus est, & maior, quam labor privatæ.

Quarto, ut pretium sustentationis ipsius sacerdotis, iuxta illud: *Qui altari servit, de Altari & vivat.*

Quinto, ut pretium pro obligatione, quam recipit sacerdos applicandi fructum pro tali persona, cū possit pro alia.

Sexto, ut elemosyna, seu ut donum, ex mera liberalitate.

2 Certum ergo est, si pecunia recipiatur ob primum titulum ex dictis, esse a veram simoniam, Idē h̄puto. si ex secundo titulo: siquidem labor intrinsecus Missæ, cum sit in ipsa necessario imbibitus, vendi non potest, quia convinceretur, & ipsa missa tunc vendi. Ex aliis
quatuor

a Doctores passim in tr. de Simonia
b iidem ib.

quatuor titulis posse stipendium accipi, fatemur; ad id quod agitur in Tractatu de Simonia, sicuti etiã omnes fatentur stipendium, pro applicatione Missæ esse illud, quod vel lege Ecclesiastica taxatum, vel communi consuetudine in singulis Regionibus consuetum fuerit. Et quidem communiter in Italia unus Iulus seu argenteus esse solet pro feriatis *b* Missis, pro festivis *c* vero alibi duos alibi unũ cum dimidio, plus minusve. Vide infra §. 3. n. 35.

3. Supponimus autem fructum Missæ triplicem esse, Generalem, Specialem, seu Medium, & specialissimum. Generalis est ille fructus, qui cedit summo Pontifici, Imperatori, Episcopo, & omnibus fidelibus, ex eo quod Ecclesia vult, ut

omnis

a Suarez Vasq. aliique apud Marchinum de ord. tra. 3. p. 2. c. 15. n. 5 5. b
 March. de ord tra. 3. p. 2. c. 15. n. 19.
 c. Bonac. de Sac disp. 4. q. ult. prin. 1 n.
 13. d. Sotus & alii apud eund. March.
 ib. c. 13. n. 5 & passim

omnis Sacerdos, in quolibet Sacrificio, pro his offerat. Et hic fructus oblatus pro tot personis non diminuitur singulis ex consortio aliorum: dependet enim ex Christi, & Ecclesie Instituto, nec Sacerdos potest illum suspendere, nec alteri dare, unde nec pro illo stipendium accipere.

4. Specialis, seu Medius est ille fructus, qui cedit illi fidei particulari, pro quo applicatur à Sacerdote Missa; atq; hunc esse finitum diximus lib. 2. cap. 2. §. 1. n. 8. taxatum à Christo Domino ad tot gradus, & non plures, ita, ut applicata Missa pro uno fidei, afferat illi emolumentum v. g. ut decem, applicata pro decem fidelibus afferat singulis emolumentum v. g. ut unum. Quando autem Sacerdos siue ratione stipendii, siue ex liberalitate Missam alicui applicat, hunc fructum specialem applicat.

5. Specialissimus est ille fructus, qui cedit ipsi Sacerdoti celebranti, dicitur

diciturq; etiam Personalis, & nunc an possit à se Sacerdos abdicare, & dare alteri, accipiendo stipendium, dicemus infra §. 3. n. 61.

6. Supponimus Tertio, quòd, quamvis olim circa stipendiū Missæ multa verterentur in dubium, licite essent, an non: hodie tamen post Decreta Urbani VIII. de Celebratione Missarum, ea ita sunt declarata, ut superfluum sit casus conscientie explicatibus querere, quid absolute, & citra hanc constitutionem probabile fuerit. Quare nostra major industria in eo hic desudabit, ut doceamus, quid, suppositis dictis Decretis, sit approbandum; nec tamen omitemus, si quando opus erit ad praxim, istud, quod absolute fieri poterat, interdum innuere.

Decreta autem hæc obligare per totum orbem, nec per Italiam solū mihi certum est, quia universaliter loquuntur, & quando in obligatione computandi redditus cujuscunque Conventus eosq; Romam mittendi

tendi

tendi voluit Congregatio solam Italianam comprehendere, expresse restrinxit, dicens hanc computationem faciendam esse *ab existentibus intra fines Italia, & Insularum adiacentium*; Ostendit ergo in aliis Decretis non adesse talem restrictionem, Decreta autem sunt huiusmodi.

Decreta Sacra Congregationis Concilij Urbani VIII. de Celebratione Missarum edita 21. Iunij 1625.

7 **C**VM saepe contingat, & Et infra. Ac primo dillicite prohibet, atque interdicit, ne Episcopi, in Dioecessana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, aut alias quomodocumque, reducant onera Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apostolicam sedem recurratur, quae

quæ, re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitratitur. Alioqui reductiones, moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas, atque inanes decernit.

8. Deinde, ubi pro pluribus Missis etiam ejusdem qualitaris celebrandis, plura stipendia quantumcumque incongrua, & exigua, sive ab una, sive à pluribus personis, collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibusque, tam secularibus, quam Regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione divini iudicii mandat, ac præcipit, ut absolute tot Missæ celebrentur, quod ad rationem attributæ elemosinæ præscriptæ fuerint, ita ut alioquin, ad quos pertinet, suæ obligationis

gatio;

gationi non satisfaciant, quin imò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

9. Id vero, ut deinceps observetur exactius, Sacra Congregatio, eadem auctoritate, revocat Privilegia, & Indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac locis piis, tam sæcularibus, quàm regularibus cujuscumque Ordinis, Congregationis, & instituti, quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

10. Ac similiter omne damnable lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna; ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

11. Prætereà ne in Ecclesiis, in quibus

quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis, eo tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera huiusmodi, cum nulla, aut parva sint utilitate conjuncta; statuit, atque decernit, ut pecuniarum, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Congregationibus, Monasteriis, Convectibus, ac locis omnibus tam secularibus, quam regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinent, sub poena interdicti ab ingressu Ecclesiae ipso facto incurrenda, à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes eadem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem bona

bona

stolica deinceps alienari contigerit; eorumdem pretium, sub eadem pœna, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis, cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione, converti debeat.

12. Ad hæc Sacra Congregatio, quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam sæcularium, quam regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, sæculares quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares vero sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda alioquin sæcularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesie interdictus sit, eo ipso; Regularis vero, pœna

et privationis omnium officiorum
quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ
inhabilitatis ad alia de cetero obti-
nenda, vocisque activæ & passivæ
absque alia declaratione incurrat.

13. Eleemosynas vero manua-
les, & quotidianas pro Missis cele-
brandis ita demum iidem accipere
possint, si oneribus antea impositis
ita satisfecerint, ut nova quoque o-
nera suscipere valeant, alioquin om-
nino abstinere ab huiusmodi elee-
mosinis, etiam spontè oblati in fu-
turum recipiendis, & capsulas aufer-
rant ab Ecclesiis cum inscriptione
illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia si-
mili, sub iisdem pœnis ipso facto in-
currendis, ne fideles hac ratione
frustrentur.

14. Episcopus vero, seu eius Vi-
carius, aut Generalis, vel Provincia-
lis, ubi de licentia pro perpetuis o-
neribus fuerint requisiti, in singulis
casibus, diligenter inquirent, de sin-
gulis Missarum celebrandarum obli-
gationibus cuique Ecclesiæ Mona-
sticio,

sterio, aut loco pio incumbentibus, nec antea assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendo, quàm antiquis jam susceptis satisfacere posse; præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, aut locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adjunctis, secundùm morem cuiusque Civitatis, vel Provincia; intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros, &c.

Postremò Superiores existentes intra fines Italiae, & Insularum adjacentium computent in primo congregando Capitulo, redditus Conventuum, eorumque summam ad Sacram Congregationem mittant, ut &c.

Declara-

Declarationes aliquot Sacrae Congregationis Concilii S. D. N. Urbani Papa VII. auctoritate edita, supra Decretis ejusdem Congregationis, de celebratione Missarum

1117.

15. **S**uper primo Sacrae Congregationis Decreto de Celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Dioecesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias, quoquomodo, reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium Tridentinum imposita, aut in limine foundationis, Quæritur, quid si legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum sive ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?

16. Secundo, super secundo ejusdem Congregationis Decreto,
 li 2 quo;

quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributz eleemosynæ præscriptæ fuerint. Quæritur an verba illa (præscriptæ fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel Ordinario.

17. Terriò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxtà qualitatem loci personarum, ac temporũ, sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare.

18. Quarto, an Sacerdotes, qui teneantur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Cappellaniæ, legati, aut salarii, possint etiam manualementem eleemosynã pro missis votivis, aut defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere.

19. Quinto, posito quod Testator relinquat, ut celebretur pro ejus anima centum Missæ absque ulla præscriptione eleemosynæ,

Quæ

Quæritur. An liberum sit Hæredibus eleemosynam sibi benevisam præscribere, An vero eadē eleemosyna præscribēda sit ab Ordinario?

20. Sexto. Super tertio Congregationis decreto. in quo eadē Congregatio revocat Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Quæritur. an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de suscipiendis post Privilegium.

21. Septimo. Super quarto ejusdem Congregationis decreto, quo prohibetur sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdē eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat. Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynā por-

tionum, pro expensis manuten-
tionis Ecclesiæ, Altarium, Inſervien-
tium, Paramentorum, vini, lumi-
num, Hoſtiæ, & ſimilium?

22. Octavo. An hoc Decretum
habeat locum in Beneficiis, quæ
conferuntur in titulum, id eſt, an
Rector Beneficii, qui poteſt per
alium celebrare, teneatur Sacerdoti
celebranti dare ſtipendium ad ra-
tionem reddituum beneficii?

23. Nono. An Sacerdotes, qui-
bus aliquando offertur eleemoſina
major ſolita, pro celebranda Miſſa,
debeant dare eandem integram e-
leemoſinam iis, quibus Miſſas cele-
brandas committunt?

24. Decimo. Super Quinto ejuſ-
dem Congregationis Decreto, quo
inter cetera ſtatuitur, in hæc verba:
Eleemoſinas, & oblationes manua-
les, & quotidianas pro Miſſis cele-
brandis, ita demum iidem accipe-
re poſſint, ſi oneribus antea impoſi-
tis, ita ſatiſfecerint, ut nova quoque
onera obire valeant: alioquin om-
nino

hinc abſtineant ab huiusmodi eleemoſinis, etiam ſpontè oblatiſ, in futurum recipiendis: & Capſulas auferant, Quæritur, An hoc Decretum prohibeat abſolutè, quò minus accipiant novas eleemoſinas ii, qui acceptis non ſatisfecerunt, & quid, ſi longævo tempore poſſint omnibus ſatisfacere?

25. Undecimo, quid ſi affuerint eleemoſinas, audito impedimento, conſentiant, ut Sacerdos Miſſas celebret, cum primum poterit?

26. Duodecimo, An pœna Interdicti, & aliæ appoſitæ in eodem Decreto afficiant tam eos, qui accipiunt eleemoſinas contra formam ibi præſcriptam, quàm eos, qui non auferunt Capſulas ab Eccleſiis, ut ibidem præſcribitur,

26. Decimo tertio, An in hoc Decreto comprehendantur illæ Capſulæ, quæ apponi ſolent in Eccleſiis in die Commemorationis omnium

Defunctorum, & vulgo dicuntur
Casse de morti?

28. Decimoquarto. An Administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, & concursus, possint elemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, ut ajuat, minuat?

29. Decimoquinto, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum tam sæcularium, quam regularium superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis sacerdotibus, qui tantum comprehendi videntur sub clausula Generali, (*et alios, ad quos pertinet*) supplicatur pro opportuna declaratione.

30. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum,

preum, auctoritate sibi à Sanctissimo D. N. attributa, ad singula dubia superius proposita, ad hunc modum respondit.

Ad primum, etsi legatum sit a deo tenue, nihilominus pro dicta reductione operis, ut supra, impositi ab iis, ad quos pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in domino esse esse iudicaverit. Verum tamen, si in ipsa beneficii erectione, expresse cautum fuerit, ut liceat Episcopo in iunctum onus reducere, ac moderatis legem hanc foundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

31. Ad secundum, esse intelligendum de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens eleemosynam, numerum Missarum celebrandarum, non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius

secundum morem suæ Civitatis,
seu Provinciæ.

32. Ad Tertium, teneri.

33. Ad Quartum, Sacerdotes,
quibus diebus, tenentur Missas ce-
lebrare, ratione beneficii, seu Ca-
pellaniæ, legati, seu salarii, si elee-
mosinas pro aliis etiam Missis cele-
brandis susceperint, non posse ea-
dem Missa utrique obligationi sa-
tisfacere.

34. Ad Quintum censuit, ubi
nullam certam eleemosinam testa-
tor reliquit, esse ab Episcopo præ-
scribendam eleemosinam congruam,
quæ respondeat oneribus Missarum
celebrandarum, secundum morem
Civitatis, vel Provinciæ.

35. Ad Sextum, ita esse intelli-
gendum.

36. Ad Septimum respondit, per-
mittendum non esse, ut Ecclesiæ,
vel loca pia, aut illorum admini-
stratores ex eleemosinis Missarum
celebrandarum, ullam, utcumque
minimam, portionem retineant, ra-
tione

tione expensarum, quas habent in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca pia alios non habeant redditus, quas in usum eardem expensarum erogare licite possint, ac tunc, quam portionem retinebunt nullatenus valere excedere valorem expensarum; quæ pro ipsomet Missarum Sacrificio necessario sunt subeundæ; ac nihilominus, eo etiam casu, curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis ut supra deductis, absolute tot Missæ celebrentur, quod præscriptæ fuerunt ab offerentibus elemosinam.

37. Ad Octavum, non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti elemosinam congruam, secundum morem Civitatis, vel Provinciae, nisi in fundatione beneficii aliud cautum fuerit.

38. Ad Nonum, debere absolute integram elemosinam tribuere. Sacerdoti

cerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

39. Ad Decimum respondit, non prohibere absolute, ne propterea, oneribus jam susceptis, non satisfaciat, posse tamen de novo etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, modo, infra modicum tempus, possint omnibus satisfacere.

40. Ad Undecimum, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens elemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, ut illæ tunc celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere, quo minus, eo casu, elemosyna suscipiatur, pro iisdem Missis, juxta Benefactoris consensum celebrandis.

41. Ad Duodecimum, has penas non habere locum, nisi in suscipiendis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, vel eius Generalis, aut Provincialis

42. Ad

42. Ad Decimum tertium, comprehendendi.

43. Ad Decimum quartum, non posse, nisi de consensu eorum, qui elemosinas tribuunt, ut supra, in responsione ad undecimum.

44. Ad Decimum quintum, comprehendendi etiam privatos Sacerdotes.

§. II.

Super illud §. Primum 7. Districte prohibet, &c.

Ubi vetatur Episcopis, & Generalibus ne reducant Onera Missarum.

CAsus est huiusmodi in Ecclesia v. gr. Sancti Petri adest obligatio singulis diebus celebrandi unam, vel plures Missas, sed deficientibus propter varios casus redditis ad hunc finem affligentis, facto computo, nunc non sufficit

Kk

peccu-

pecunia, nisi ad duas Missas in hebdomada, Quæritur, An Episcopi, & Generales Religionum, respectivè pro suis, hodie (nam olim poterant ex Tridentino ^a) possint statuere, ut, omiſſis ceteris, duæ prædictæ Missæ dumtaxat celebrentur.

Sacra Congregatio respondit supra n. 7 Non posse, sed esse ad Pontificem recurrendum.

2 Et quia quæsitum fuit, an quando ita tenuerit, vel evasile legatum, seu redditus, ut nō invenitur Sacerdos, qui velit tantum onus cum tam parva eleemosina subire: & si recurratur ad Pontificem, totum vel magna pars redditus, in necessariis expensis, consumenda sit, an inquam, tunc, possit Episcopus? Respondit eadem Congregatio supra §. 1. num. 20. adhuc esse recurrendum ad Pontificem, & tunc solum posse Episcopum, quando ipsa Beneficii erectione fuit fortè expressè

^a *Concil. Trid. sess. 25. de res. c. 4.*

pressè concessum, ut id Episcopus
posset.

Vnum, quod huc facit, dicam in-
fra §. 3. n. 88. & 89.

*Quæ onera Missarum reduci prohiben-
tur, & an etiam præterita?*

3. Circa quæ adhuc dubitabis:
Primo de quibusdam oneri-
bus hic agatur, quæ nec reducere in-
minus, nec moderari, nec commu-
tare Episcopi, aut Generales hodie
possunt?

Respondeo primo, intelligi etiam
de præteritis ante promulgationem
horum decretorum, nec solum de
oneribus in futurum suscipiendis.
Ratio est, quia sic expressè a decla-
ravit Sacra Congregatio; ibi: Epi-
scopi

K k 2

*a iuxta leges C. de legib. ibi leges futu-
ris ante formam negotiis non ad facta
præterita revocantur, nisi nominatim
de præterito cautum sit.*

scopi ne reducant ulla onera Missarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis. Nota illud *imposita*, quod est præteriti temporis. Rursus, ibi. *Ut absolutè tot Missæ dicantur, quot fuerint præscripta, quamvis stipendia sint exigua siue ab una, siue à pluribus personis collata fuerint, aut conferantur in futurum.* Nota illud *Collata fuerint*, quod item est præteritum. Quòd autem contrarium in Sicilia praticari Peyrinus *a* asserat fortè est, quia quoad hanc partem acceptata ibi hæc decreta tunc non fuerunt juxta communem doctrinam *b* docentem posse acceptari, ut & abrogari aliquam legem secundum unam partem, non secundum aliam. Dixit tunc & fortasse solum in sua Religione Minimorum, nam apud Sacerdotes sæculares jam
nunc

a Peyrin t. 3. c. 1. n. 29.

b Bonacin de legib. à 1. q. 1. p. 4. n. 10.
alios citans.

nunc acceptata in omnibus esse
communiter animadverto.

Respondeo Secundo, intelligi de
omnibus, atque adeò de oneribus,
quæ sunt affixa quomodocumque
Capellis, vel Ecclesiis, de oneribus
ex Beneficio, de oneribus ex lega-
to, & breviter ex quacumque causa
vel titulo. Pater id ex verbis univer-
salibus Decreti restringentis pote-
statem, qua olim prædicti potie-
batur.

4. Immò si legatum non sit sub
obligatione applicandi Sacrificium
pro aliquo, sed solùm sub obligatione
celebrandi in tali loco, vel Altari,
vel in tali tempore, nec sufficiat
legatum, unde oporteat modera-
tionem adhibere, adhuc ad Ponti-
ficem erit recurrendum. Ratio est,
quia, ut diximus, verba Decretum
universalia sunt, & ex alia parte, cùm
Accessorium sequatur Principale,
hæ autem circumstantiæ, seu onera
sunt Accessoria ad Missam, conse-

K k qnen-

a March. de Ord. rr. 3. p. 2. c. 9. n. 30.

quester, sub eodem Decreto de moderatione Missarum, comprehenduntur.

5. Quid si sit Anniversarium Defunctorum? Respondeo, adhuc regulariter comprehendi sub Decreto, nam vel Anniversarium ejusmodi est, ut dicantur, singulis annis Missæ: & tunc expressè includitur in verbis illis Decreti (*omnes Missarum*) vel ut dicantur Missæ, & itidem Officia Defunctorum, ac distribuatur eleemosinæ pauperibus, & similia: & tunc quia hæc omnia se habent per modum unius, posito quod non possint Episcopi, & Generales reducere onera alium Missarum, nec poterunt moderari prædicta Officia, & Eleemosinas. Adde, quod hæc videntur accessoria ad Missas, quæ in Anniversariis ejusmodi principaliter intenduntur. Solùm posset esse aliquis rarus casus, propter quem modo addidi illud (*regulariter*) quando scilicet tale Anniversarium ex voluntate Testato-

Testato-

Testatoris solum confisteret in Of-
ficio Defunctorum, vel in distribu-
tione Eleemosinæ, sive celebratio-
ne ullius Missæ, & tunc puro, quod
non includitur in prædicto Decre-
to, atque adeo Episcopi, & Gene-
rales poterunt illud reducere, sicut
poterant ante hoc Decretum, &
concessit illis juxta antiqua lura, a
Tridentinum. *b* Ratio est, quia in
hoc Decreto Sacrae Congregatio-
nis, solum vetatur Episcopis & Ge-
neralibus, ne reducant onera Mis-
sarum: At jam tale Anniversarium,
de quo loquimur, nullum includit
onus Missarum, ergo remanent di-
cti Episcopi, & Generales, quoad
hoc, in concessione Tridentini. Dia-
nae igitur, aliq; apud ipsum, quia
non meminerunt hujus rari casus,
ideo universaliter docuerunt com-
prehendi Anniversaria, & Officia

Kk 4 defun-

a Apud Marc. de ord. tra. 1. p. 2. c.
19. n. 2. *b* Triden sess. 25. de refor. c. 4.
Ibi circa hæc; id est legata c Diana p.
2. tr. 14. ref. h.

defunctorum. Moneatur autem reſt
aliqui a reductionem compensan-
dam eſſe cum aliquo alio opere, ce-
lebrando v. g. aliquam Miſſam in
generali pro omnibus illis Funda-
toribus, vel recitando aliquam O-
rationem, vel Colleſtam &c. ut ſci-
licet quantum poteſt minus de-
fraudentur Fundatores.

6. Rogas: Epilcopi, & Genera-
les, in hoc raro caſu, & in caſu mor-
explicando n. 8. hanc Officiorum
reductionem debentne facere in
Synodo, vel Capitulo? Reſpondeo
debere, & quidem ita, ut ſemper in
poſterum commemoratio in Offi-
cio fiat eorum, qui legata relique-
runt. Ratio eſt, quia Concilium Tri-
dentinum b ita illis injungit, his
verbis: *Sancta Synodus cupiens hac ad
pios uſus relicta, quo plenius, & utilius
poteſt impleri, facultatem dat Epilco-
pis, ut in Synodo Diaceſana, itemque
Abbatibus, & Generalibus Ordinibus,*

a Naldus v. Miſſ. num. 10. alique
b Trid. ſeſſ. 25. cit. de reſor. c. 4.

ut in suis Capitulis Generalibus re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia statuere circa hac quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, & Ecclesiarum utilitatem viderint expedire, ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt.

Vbi Nota Primò, quòd esto ante Concilium, iis licuerit extra Synodum, vel Capitulum; hodie tamen (nisi alicubi in hoc non fuisset Concilium receptum) non licet. Quare non est audiendus Rodriguez, & dum absolutè docet, quòd Episcopus etiam absque Synodo, exercere hanc potestatem valet, ut Recentiores consulti subscripserunt; non est, inquam, audiendus, quia clarè contrarium præcipitur à Tridentino: nisi fortè dicas (arque id Rodriguez intellexerit) talem reductionem factam extra Capitulum, vel Synodum, licet illicitè factam, esse

K k 5 tamen

a Rodrig. in Comp. ref 25. n. 11.

tamen validam, quod certè est probabile, quia nulla est in his Concilii verbis clausula irritans factum.

Nota Secundo, id fieri quidem debere in Capitulo, seu Synodo, sed non necessario ex consensu Capituli, ut ex verbis Concilii patet: licet sit optimum consilium, ut ceptius procedat, illius etiam consensum accedere.

Nota Tertio, posse Episcopum, seu Generalem hanc suam potestatem alteri delegare, quod, modo dicto, faciat in Synodo, seu Capitulo. Ratio est, quia cum hæc causa sit commissa Episcopis, & Generalibus sub nomine & dignitatis, non est electa industria personæ, & cum commissa sit iis omnibus in futurum, est potestas ordinaria, atque adeo delegabilis.

a Sanchez e. 2. de vir. d. 2. num. 17.
aliquæ.

De oneribus Missarum ante Tri-
dentinum.

7 **D**ubitabis secundo, an Epi-
scopi, & Generales possint
reducere ad minorem summam
Missas, quæ fuerunt impositæ, seu
relictæ ante Concilium Tridenti-
num. Diana, a Marchinus, baliique
apud ipsos absolutè respondēt, pos-
se, quia Decretum solum vetat,
ne possint impositas post Conci-
lium.

Sed enim vero hi Doctores de-
buerunt id addere, quod additur à
Decreto, quod, dū vetat, ne possint
impositas post Cōcilium, addit, ab-
solutè, quod *nec possint impositas in lio-
mine fundationis*. Si ergo hæc onera
imposita fuerint in ipso initio fun-
dationis, seu erectionis Beneficiū
vel Capellanix, & non processu re-
poris, (quod secundū potuit eveni-
re, si quando auctis v. g. redditibus,

K k 6 aucta

a Diana p. 2. tr. 14. res. 2. b Marchi-
de ord. tra. 3. p. 2. c. 19. n. 31.

aucta fuissent ab Episcopo & illa onera) non poterunt ab Episcopis, & Generalibus reduci, quamvis fuerint imposita ante Concilium. Verba absoluta Decreti allata supra §. 1. n. 7. sunt huiusmodi. *Ne Episcopus, aut Generalis reducat onera Missarum celebrandarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis.*

8. Relicta in ultimis voluntatibus, ac testamentis per modum legati, si fuerint acceptata ante Tridentinum, poterunt etiam à dictis reduci, quia solum Beneficia; & Capellanie propriè dicuntur habere limen fundationis, non autem mera legata: At verò si eiusmodi legata, vel quæcunque elemosina manualis sint acceptata post Tridentinum, reduci non poterunt, quia de acceptatis post Tridentinum Congregatio universaliter loquitur sub nomine oneris Missarum, talia autem legata, vel elemosina onus certè est.

Modus

Modus reducendi prædicta acceptata ante Tridentinum, est idem, de quo modo diximus n. 6.

Vnum denique addo, quòd si Episcopus impetaret privilegium reducendi onera suæ Diœcesis, posset etiam reducere onera suscepta à Regularibus. Ratio est, quia etiam hæc sunt onera suæ Diœcesis licet non suæ subjectionis. Adde, quòd sicut in Iure b Ordinarius loci exigat ab Religiosis exemptis rationem de executionibus testamentorum, atque adeò in hac re subsunt dicti Regulares Episcopo, ita in eadem re ejusdem privilegio frui convenientissimum est.

De Oneribus Missarum nondum acceptatis.

9 **D**Vbitabis Tertiò, An Episcopis liceat moderari Missas alicui Ecclesiæ, sive ante, sive

K k 7 post

a Bordon. ref. 25. b Clem. de Testamentis.

post Tridentinum relictas, nondum tamen, siue ob tenuitatem elemosinæ, siue ob aliam causam, ab eadem Ecclesia acceptatas,

Respondeo, non esse improbabile licere. Ratio est, quia decretum vetat, ne Episcopi moderentur onera Missarum imposita, at onus nondum acceptatum, non dicitur propriè fuisse impositum.

10 Rogas: legatum Missarum frequenter non est relictum Ecclesie immediatè, sed alicui Sacerdoti nominando, siue ab Episcopo, siue etiam à persona sæculari, seu fidei commissario iuxta dispositionem testatoris. Iam potest contingere, primo, quod ipso initio Sacerdos primus nominatus non acceptet tale legatum. Secundo, quod hic primus Sacerdos acceptet quidem, verum, hoc mortuo, secundus nominatus, propter tenuitatem legati fortasse supervenientem acceptare recuset, Rogas, inquam, estne probabile

a March, ibid. no 32.

habile in utroque hoc casu, Episcopo licere Missas ex prædicto legato dispositas moderari ex eo, quia nondum sunt acceptatae?

Respondeo in priorè eventu probabile esse licere, quia verè onus nondum est impositum, cum simpliciter nondum legatum sit acceptatum. In posteriorè eventu, puto, nequaquam licere; idque propter contrariam rationem, quia fuit acceptatum per primum Sacerdotem, atq; adeo onus simpliciter fuit impositum: Nec enim non acceptatio secundi Sacerdotis potest facere, quin fuerit ab Ecclesia, mediante primo Sacerdote, acceptata.

De justis causis reducendi.

DVbicabis Quarto; quænam judicandæ sint justæ causæ, propter quas legitimè fiat à Sacra Congregatione Cardinalium ejusmodi Missarum moderatio?

rario? Respondeo esse sequentes, & v. l. similes. Primo, si lapsu temporis redditus Ecclesiæ, seu Conventus sint imminuti. Secundo, si expensæ majores nunc fiant in pertinentibus ad Missam, quam antea, puta in emendis paramentis vino, pane, & aliis similibus. Tertio, si numerus Religiosorum sit notabiliter minor, unde non valent integro Missarum numero satisfacere, & ex alia parte non possit augeri talis numerus ob defectum eleemosinarum. Quarto, si eleemosina relictæ sit valde tenuis, Quinto, si nunc ea, quæ pertinent ad victum, & cultum Sacerdotis, sint multò majora, quam antea, quando fundata est Missa. Sexto, si ad reficiendum Monasterium v. g. vel domum unde fructus pro Missis solvendi sunt, factæ sint extraordinariæ expensæ, vel ad litigandum &c.

12. Illud notat rectè Navarrus

a faci-

a March. de ord. tr. 1. p. 2. cap. 19.
n. 26,

facilius posse minui Missas liberè
in sua fundatione relictas, quàm
illas, quæ determinatis Capellis
sunt affixæ, & facilius item anti-
quiores, quàm recenter acceptas.
Ratio est, quia & illa libertas dat si-
ne dubio majorem facilitatem, &
in antiquis facilius inventi pos-
sunt prædictæ causæ justæ, hoc est,
numerus Sacerdotum diminutus,
redditus attenuati, aucta rerum
pretia, &c.

Porro talis reductionis Praxis,
qua in hac re Sacra Congregatio
utitur, videatur, si est otium, apud
Lezanam. ^a Lege item Bordonum,
b qui rectè admonet in legato sim-
plici Missarum Sacram Congrega-
tionem concedere quidem redu-
ctionem, non verò in legato con-
ventionali, quia hoc fortius est, in
quo intercessit conventio par-
tium.

§. III.

^a Navar. de Miss. celebr. conf. 9. n. 9.
^b conf. 11 per totum. b Lex. v. Missa
p. 11. c. Bordonus Res. 21. n. 41. & 43.

§. III.

Super illud §. i. n. 8. Deinde, &c.

Vbi

*Præcipitur ut tot Missæ celebrentur,
quot requirit quantitas Ele-
mosina.*

1 **P**etrus offert stipem decem
v. g. Juliorum Sacerdoti, vel
Ecclesie, ut viginti Missæ pro ip-
so celebrentur. Acceptantii, sed
deinde vellēt solum celebrare Mis-
sas decem, vel propter alias ratio-
nes, vel quia vident eam eleemo-
sinam esse pro viginti Missis valde
exiguam, possuntne id tuta con-
scientia? Respondet Sacra Congre-
gatio, dicto numero octavo non
posse, sed debere celebrare Missas
præscriptas.

2 Et quia quæsitum Primo fuit,
An celebrandæ essent Missæ præscri-
ptæ

præ ab offerente eleemosynam, an præscriptæ ab Ordinario? Respondit eadem sacra Congregatio dicto §. 1. num. 31. Si offerens præscripserit Missas, eas esse celebrandas, si non præscripserit, esse celebrandas ad præscriptionem Ordinarii, juxta morem Regionis factam, vel faciendam.

3 Quæsitum fuit rursus, An Sacerdos eleemosynam non sufficientem pro tot Missis, eam tamen pro tot recipiat, possit deinde pauciores celebrare? Respondit ib. n. 32. Non posse.

4 Quæsitum præterea, An Sacerdotes, qui obstringuntur ratione Capellanix, vel simili ad Missam, possint manualementem eleemosynam recipere, & unica Missa utriusque obligationi satisfacere? Respondit ibidem n. 33. nequaquam posse.

5 Quæsitum denique fuit, posito, quod Testator disponat, ut celebrentur tot determinatæ Missæ, v. g. centum, nec præscribat eleemosynam

me-

mosinam, An hæredes possint sibi
benevisam tradere, An potius sit ab
Ordinario præscribenda? Respon-
dit ibidem num. 34. ab Ordinario
præscribendam, juxta morem Re-
gionis.

*Unica Missa an pluribus obligationi-
bus ex iustitia satisfieri
possit.*

6. **V**T autem prædicta clarius
constent. Dubitabis Primo,
An possit sacerdos una Missa satis-
facere pluribus obligationibus ex
iustitia, accipiendo verbi gr. unum
Iulium à Petro, & alium à Paulo
Missaque unica, utrique satisfacere?

7. Respondeo. Aliqui, secluso
scandalo, olim concedebant, ac
notantur Auctores, non nomino,
quia si Suarez afferit se numquam
auctorem pro hac sententia legis-
se.

a Suar. de Sacr. d. 86. sect. 2. §. Dico
quarto.

se, necego legi. Fundabantur autem, ejusmodi inordinati in infinito valore missæ, qui si pluribus applicetur, nullus, posito quod sit infinitus, detrimentum ex consortio alterius patietur. Sed profecto alii a contrarium docebant & merito, quia talis valor infinitus non est, ut vidimus supra. *b* Adde, quod sequeretur, pro una Missa, posse Sacerdotem Julios decem, centum, mille, &c. à totidem Missam expectantibus accipere, quod à sensu omnium fidelium abhorret.

Hæc olim. Nunc verò jam id fieri non posse, præcipit Sacra Congregatio, ut modò vidimus.

8. Rogas: Quid si aliqui sequentes opinionem eorum, qui eam infinitatem sacrificio concedunt, dent singuli integra stipendia, & sint contenti unica Missa, licebitne sacerdoti illis acquiescere. Respondeo,

a Apud Suarez & Vasq. citatos à Marchin de ord. tr. 3. p. 2. c. 15. à n. 11.

b Lib. 2. c. 2. §. 1. à n. 4.

deo. *a* Licebit, quia volenti non fit injuria. Instas, at id sacra Congregatio vetat. Respondeo, Sacra Congregatio supponit offerentes elemosynam esse invitos: ceterum si consentiant, erit perinde ac si ex mera liberalitate pinguem elemosynam elargiantur.

Nota tamen, consensum hunc non *b* posse dari, nisi ab iis, pro quibus Missa debet offerri, non vero ab heredibus, legatariis, aut alienæ voluntatis exequutoribus, siquidem ii domini non sunt, sed Ministri.

a March. ib. c. 16 n. 4.

b Bonac Bordonus, Possess. apud Lex. v. Miss. n. 21.

Unica

*Unica Missa an Pluribus obligationibus,
quarum una sit ex iustitia, altera
nequaquam, vel quarum
utraque sit non iustitia
satisfiat.*

9 **D**ubitabis Secundo, an quod
negavimus de obligationi-
bus iustitiæ, concedere possimus
de ceteris obligationibus, quæ ju-
stitiæ non sunt? Accipit, v.g. ex
una parte Sacerdos eleemosynam à
Petro, ut pro ipso unam Missam of-
ferat, ex alia parte idem Sacerdos
ex liberalitate, vel ex charitate, vel
alio titulo, qui non sit iustitiæ, pro-
mitteat Paulo unam Missam, poterit
ne unica Missa Petro, & Paulo sa-
tisfacere? Idem est, si pro nullo in-
tercedat titulus iustitiæ, sed cum
Petro, cum Paulo v.g. debeat Sacer-
dos ex Charitate, vel promissione,
poteritne unam Missam pro utro-
que offerre, & sic duas obligatio-
nes adimplere?

10. Refe

10. Respondeo : Marchinus etiam post prædicta Congregationis Decreta concedit. Fundatur in prædicto valore infinito, quem ipse in Missa mordicus cognoscit. Cum igitur illi, qui dedit stipem, jam applicetur Missa, conqueri rationabiliter non potest, si applicetur & alteri, ex cujus applicationis consortio, detrimentum non patitur; *Missæ enim, inquit, instar Candelæ accensa est, quæ tam uni, quam multis, æquale lumen impertit.*

11. Nihilominus audiendus non est, Tam quia non est vera ea sententia de valoris infinitate in actu secundo, modo supra b explicato. Tum quia sequeretur, posse etiam id fieri in obligationibus justitiæ, quod tamen omnes, & ipse etiam Marchinus, ut paulò ante num. 7. vidimus, negat, & solidam disparitatem afferre, quamvis contendant, non potest, Tum denique

a *March de ord. tr. 3 p 2 c. 17.*

b *Supra l. 2. c. 2 §. 1. n. 6.*

quia sacra Congregatio licet explicitè loquatur de pluribus obligationibus justitiæ, tamen etiam de aliis obligationibus implicitè loqui ex ipso contextu, non obscure colligimus.

Neque valet dicere, satis esse, quod ea sententia de infinitate valoris, probabilis sit, ut illam sequi in ordine ad Praxim valeamus, non valet, inquam, quia putamus eam sententiam non esse probabilem, sed verò incertam, ac valde dubiam, ut loco citato, breviter innuimus.

12. Quid de Voto? Vovit v. gr. sacerdos, si salutem Patris sui impetraverit, celebraturum in actionem gratiarum Missam, potestne illam ex stipendio accepto alteri dare? Posse alicui videbitur, quia petens ex stipendio Missam, solum petit impetrationem, & satisfactionem, quam jam lucratur, cum Votum sacerdotem obligaverit solum ad reddendum Deo lau-

des, quas jam Deo dat, etiam accipit pro pro dicta impetratione, & satisfactione stipendio.

Dico tamen, non posse. Ratio non est ducenda ab his Decretis sacre Congregationis, posset enim responderi, hæc Decreta solum veritate ne duplex stipendium accipiat pro fructu Missæ, qui consistit in impetratione, & satisfactione, & quem totum solent petere, & velle, qui Missas exposcunt: at in casu nostro hic fructus jam unitantummodo datur: & solum additur gratiarum actio pro beneficio accepto, quæ nihil tollit de fructu toto, qui illi uni applicatur. Ratio igitur erit, quia qui vovit absolute Deo Missam, illamque ex voto celebrat, totam Missam à se, regulariter, abdicat, Deoque veluti dat, non ergo illam alteri dare potest. Dixi, regulariter, nam si solum voveres celebrare Sacrum in Dei laudem, reservando tibi potestatem applicandi fructum alteri, qui sic

peti-

petiturus, tunc non repugno, posse
 id fieri, quia tunc Votum non ca-
 dit super Missæ fructum de quo di-
 spuramus, & quod totum regula-
 riter exigunt, qui Missam postu-
 lant.

*Propter paupertatem, an excedi va-
 leat, commune stipendium Missæ,
 Et obiter, An stipendium
 Missæ possit re-
 mitti.*

13. **D**ybitabis Tertio. An ali-
 quando, pro una Missa
 plura integra, vel non integra sti-
 pendia accipi propter paupertatem
 possint?

Respondeo. Quidquid aliqui
 olim dixerint, certè non possunt
 Ratio (Præter Decretum hoc Sa-

L. I. 2. c. 2.

a Sotus, Beia, Rodrig Nunnus alii-
 que apud Dian p. 2. tract. 14. resol. 4.

b Suarez, Vasq. Lessius, Azor. alii-
 que apud Delugo de Euchar. disput. 21.
 sec. 2. n. 27.

cræ Congregationis) est clara, quia paupertas non dat jus accipiendi rem alienam (seclusa extrema necessitate, quando res aliena non est, in qua tamen necessitate per alias orationes, compensari debere putat Lezana) nec dat jus transgrediendi leges taxantes rerum pretia. Hoc autem, de quo loquimur, licet non sit propriè Missæ pretium, est tamen ad illius instar, ut ex dictis constat.

Ille certè, vel scrupulus fuit, vel avaritia, quando quidem sacerdos totum Missæ stipendium, hoc est integrum Iulium, idèd à paupere vidua exposcebat, quod diceret se remittere non posse, stante tali Missæ taxato stipendio. Verum licet possis taxatam integram elemosynam exigere, ac liberaliter remittere, vel ex integro, vel ea parte etiam potes; numquam enim sacra Congregatio; vel Episcopus remissionem prohibuit: & taxa solum

a Lexx. v, Missæ n. 28. §. 19.

lum est, ne ex vi stipendii ipsa excedatur, non verò, ne remittatur: Dico (ex vi stipendii) nam nec prohibuit à sponte offerentibus, ne possit taxato majus accipere, prohibuisset enim pietatis, & liberalitatis officia.

Pro Officiatura, & Intentione, an duplex stipendium recipi possit.

1. **D**ubitabis Quartò. An liceat sacerdoti accipere duplicem elemosynam, alteram pro Præsentia, seu quam vocant Officiaturam, alteram pro Intentione, seu Applicatione.

Respondeo, quando constat penitentem Missam, dato stipendio, etiam integro, solum voluisse Præsentiam, potes accipere integrum stipendium pro Applicatione, & è contrario, id quod licet Gavant. a

Ll 3 &

a Gavant. in Rubr. Missal. p. 3. tit. 2. n. 2.

& Barbosa ^a aliique negaverint, tamen probabilius Suarez, ^b Vasquez, ^c immo, & Delugo, ^d qui post hoc Decretum Sacræ Congregationis scripsit, aliique concedunt. Ratio est, quia stipendium, pro Præsentia, recipitur propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda: stipendium vero pro Applicatione, pro ipso sacrificio, eo modo, quo supra §. 1. n. 2. fieri sine labe Simonizæ posse docuimus.

Ad Decretum Sacræ Congregationis, quatenus videtur esse contra nos, Respondetur mox num. 25.

Vnde

- ^a Barbof. de offic. Paroc. c. 11. n. 11.
^b Suar. de Sacr. disp. 86. sect. 3.
^c Vasq. de Euch. disp. 234. c. 4.
^d Delug. de Ess. disp. 21. sec. 1. n. 21.

*Vnde conjiiciatur quod petens Missam
velit Præsentiam, vel applicatio-
nem, an potius utram-
que.*

Questio ergo superest dunde
traxat, ecquando nam, si
fortè verba sint dubia, Petitionem
esse de sola præsentia, & non de
Applicatione, vel contra, judican-
dum sit.

Dico. Si petitio, vel institutio
Missæ in hunc, vel similem modum
cum mentione finis, & etiam loci,
vel temporis efformentur. Volo seu
lego tot Missas in tali Altari, vel Tem-
plo celebrandas quolibet Anno, Mense,
Hebdomada, pro anima mea, vel in re-
medium, seu refrigerium anime meæ.
Vel in remissionem, seu satisfactionem
delictorum meorum, vel ad intentionem
meam, vel pro Defunctis, &c. Certum
est petitionem non esse solum de
Officiatura, sed esse etiam de Ap-
plica-

L 1 4

Ex March. de ord. fr. 3. p. 2. c. 27. n. 1.

plicatione, ut ex se patet. Idem etiam puto, si dicat. *Volò ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia mea sepultura, seu in qua ego sepultus fuero*, videtur enim tunc haberi respectus ad satisfactionem in Purgatorio debitam à se, vel à suis.

16. Quod si petitio fiat cum mentione finis, sed non loci, seu temporis in hunc modum: *Volò ut celebrentur tot Missæ pro anima mea, vel pro defuncto, vel ad impetrandam salutem filii mei, &c.* Certum est petitionem esse solum de Applicatione, ut etiam ex se patet, & in hoc casu, si alius à te petat solum Præsentiam, idque tibi constet, ut solent petere Moniales, Confratres, immò, & Parochi in quibusdam solemnitatibus, quando solum intendunt habere numerum Missarum pro commoditate audientium, poteris pro tali Præsentia aliud stipendium accipere, quia id non recipis pro fructu Missæ, sed pro

a *Ex eodem ibid.*

pro labore extrinseco , ut dictum est n. 14.

17. Denique , si petitio fiat cum mentione loci, seu etiam temporis, sed tacito fine in hunc ferè modum : *Instituo in tali Altari Capellanum , qui quotidie celebrare debeat. Aggravo Hæredem meum , ut in tali loco faciat celebrare tot Missas. Volo, ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia Majori. &c.* si, inquam, ita fiat, petitio, operosum erit discernere, quid petatur.

18. Et Bonacina & quidem, cum Barbosa , b (sæperque Delugo c) asserunt peti tunc & deberi etiam Applicationem. Ratio est inquit, quia cum non constet contrarium, sitque res admodum dubia, præsumendum est id, quod communiter accidit, ut semper in rebus

a Bonacin. de Sacr. disp. 4. q. ult. p. 7. §. 2. num. 13. b. Barbos. tom. 2. de potest. Episc. all 24. num. 25. c. Delugo de Euch. disp. 21. sec. 1. n. 23. & sec. 2. num 42.

rebus dubiis debere fieri, docet, late, Menochius *a* cōmuniter autem petens Missam, vult sibi illam applicari. Confirmatur quia sic statuitur ab hoc Decreto Sacrae Congregationis in ordine ad quartum dubium supra *b* à nobis allato.

19. Marchionus *c* autem censet, eunc non peti, unde nec deberi huiusmodi Applicationem. Ratio est, inquit, quia non est opus grave imponendum, nisi clarè constet. Ni constet enim, melior est conditio libertatis minimè tale onus cognoscentis. Adde quod propositum mente retentum nihil extra operatur. *d* Immo ipsa Lex mentè Principis retenta ad nihil obligat. Cum igitur in dictis dispositionibus (quæ adiunguntur legum explicari solent, cum sint leges privatae) se Te-
statot

a Menoch. lib. 1. de praescript. q. 18. n. 1. b. § 1. n. 8. & n. 13.

c Marq. de ord. tr. 3. p. 2. c. 27. n. 5.

d L. Quidquid astringenda §. de verb. oblig.

stator non declaret, etiamsi mente obligare voluisset, non obligabit.

2 Verum enim vero, nisi, in hoc casu, quando non fit mentio finis, distinguendos tres disponendi modos, difficultatis hujus nodum nunquam solves.

Primus modus est, si absolute formata sit petitio, seu dispositio sine ulla mentione loci, vel temporis, sic *volo, seu lego, ut celebrentur tot Missæ.*

Secundus modus, est. Si Petitio efformata fuerit, addita mentione loci. *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Altari, vel Ecclesia.*

Tertius cum mentione temporis, sic. *Volo ut celebrentur tot Missæ tali die v. g. Dominico, vel Luna, vel festo S. Petri, &c.* Idemque erit cum mentione loci simul & temporis, hoc modo. *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Ecclesia, tali die.* His positus.

21. Dico primò, si dispositio sit primo modo, hoc est, absolute, præsumendum esse peti, adeoque deberi Missæ applicationem dumtaxat. Ratio est, quia communiter, qui sic petit pro se solum petit, atque aded applicari sibi fructum Missæ requirit, & nil prætereà. Idem enim est, in communi loquendi usu sic petere: *Volò ut tot Missæ celebrentur,* atque, *Volò ut tot Missæ pro me celebrentur,* & nihil aliud. Si quis enim te conveniat, stipemque offereat, dicat, *Accipe hunc lulium pro una Missa;* sanè nil aliud intelligeres, nisi stipem acceptare ad dicendum Missam pro anima, seu salute ipsius, atque id ita communiter esse in ejusmodi eleemosynis manualibus mox cum Delugo dicam n. 27. ita igitur in dispositione, de qua loquimur.

22. Dico secundò. Si dispositio sit secundo modo, hoc est, cum additione loci, nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat,

deat, per se solum præsentiam. Ratio est ea, quam auctores secundæ sententiæ relata num. 19. attulerunt, quia nimirum non debeat sine claro fundamento onus mihi grave imponere. Adde, quod idè apponi videtur determinatio loci; ut vel honore locus afficiatur, vel ad sit commoditas fidelibus audiendi Missam. Ita communiter intendunt Confratres, vel Moniales, quando petunt in suis Oratoriis Missam celebrari; intendunt enim dumtaxat frui commoditate audiendi Missam, & nihil ulterius, nihil igitur aliud debeat.

Dictum autem est (nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat) quia hæc maxime sunt attendendæ ad implendas Fundatorum mentes, ut ex sequenti num. patebit clarius.

23 Dico tertio. Si dispositio sit tertio modo, hoc est, cum additione temporis (& idem est si simul cum tempore addatur, & locus)

M m

erit

erit interim distinguendum. Si enim ex determinatione tali colligatur mens petentis Missam ferri in Præsentiam, hæc sola petetur: si ferri in Applicationem, petetur Applicatio. Dictum explico exemplis, ac probo. Si quis dicat. *Volò ut dicantur tot Missæ singulis diebus Lunæ*; certè, quia dies hic est à devotione Fidelium assignatus ad orandum pro Defunctis, præsumetur dispositio esse ut celebrentur Missæ pro illis, atque ad eò petitionem esse de Applicatione. Si verò sic dicat, *Volò ut celebretur Missa die dominico, seu die festivo, vel ut celebretur Missa, die Dominico in tali Ecclesia*, videtur petitio solùm esse regulariter de Præsentia, ut nimirum sit, in concursu populi, commoditas audiendi Sacrum. Dixi (regulariter,) quia, potest contingere, ut ex circumstantiis colligatur, quod etiam, in hoc secundo casu, exposcatur Applicatio; ita esset, mea sententia, si diceret. *Volò, ut celebretur*

Missæ

die festivo Sancti mei nominis, seu Sancti mei Devoti ; tunc enim ex communiter accidentibus præsumitur Missam esse applicandam pro peccante : communiter enim Fideles, die festivo proprii Sancti, totam sibi Missam celebratam volunt.

24. Ad rationem in contrarium dictum n. 18. quatenus contra nos facere potest. Respondeo petentem frequenter velle Missæ applicationem, sed velle etiam aliquando solum præsentiam, & cultum Dei, idque esse frequentissimum in fundationibus Capellarum, & Altarium, in quibus fundatores magis inspexerunt ad honorem Altaris, commoditatem populi, vel quid simile, quàm ad suorum delictorum satisfactionem. Quare non sequor sententiam Graffii, a & Ioannis Delugo b dicentium, cum, qui exposcit Missam, velle semper obligare Sacerdotem ad id, quod

M m 2 utilius

a Graff. de Miss. celebr. conf. 3. 10. 2.

b Delugo de Euc. dis. 21. sec. 2. n. 42.

utilius est ipsi petenti, non sequor,
inquam, horum sententiam, nisi
enim petens, aliquo tandem modo,
se declaret, non est præsumendus,
totum id velle, quia de facto non
totum semper fideles intendunt, ut
vidimus: & confirmatur ex illo di-
cto Suarii, *a Hac regula in oneribus
maximè imponendis servanda est: si vo-
luisse expressisset.*

Multò minus placet Aloysius *b*
Riccius, qui docet, quando testa-
tor non designavit locum Missæ,
quam legavit; debere celebrari in
loco suæ sepulture. Minus, inquam,
placet, quia quamvis hoc sit consu-
lendum, tamen non adest obliga-
tio, quia dum testator locum non
assignavit, non præsumitur voluisse
præsentiam. Illud concederem
c Aloysio, si testator sic disponat

Eligo

a Suar. t. 4. de Relig. tr. 8. l. 2 c. 17. n. 7.

*b Aloys. Ricc tom. 3. Praxis Rerum
quotidian. Eccl for. res. 159.*

*c Porrell de dubiis Reg. v. Missa. n. 13.
& in Resp. p. 2. casu 19.*

Eligo talem Ecclesiam pro sepultura volens, ut quotannis dicantur centum Missæ: concederem, inquam, dici oportere in loco sepulturæ. Ratio est, quia tanta conjunctio electionis sepulturæ, & dispositionis Missarum videtur persuadere, eam fuisse Testatoris voluntatem.

25. Ad confirmationem, nego, Congregationem esse contra nos, ipsa enim solùm loquitur de iis, qui habent Capellaniam, legatum, vel salarium cum onere applicandi pro Fundatore, non verò de iis, qui ad præsentiam solam obligantur; fuisset enim injustum, si iis, qui præsentiam solùm debent, & applicatio est sua, prohibuisset, ne, quòd in sua est potestate, aliis dare potuissent. Alias conjecturas, pro hac explicatione, lege, si placet, apud Delugo; aut item nonnulla de loco, quæ huc reduci possunt, vide infra c. 2. § 1.

M m 3

Du-

a Delugo disp. de Sacram. 22. sect. 1. num. 2. 3.

*Dubium incidens de Hebdomadariis
Ecclesie Cathedralis Neapoli-
tanae.*

I **E**X dictis infero Aloysium a Riccium non statim debuisse damnare consuetudinem illam in Cathedrali Neapolitana, per quam Hebdomadarii celebrant ibi Sacrum, sed applicant alteri, cui libuerit, fructum Missæ, non inquam, statim damnare debuisse; nam juxta prædicta considerandum erat, qua ratione, seu quibus verbis ibi fundatores eas Missas in instrumento fundationis disposuerunt, ut sic decerneretur, approbandane esset illa consuetudo, an reprobanda?

27. At quid, si non extet tale instrumentum, seu scriptura, unde id ex ejus verbis dilucidari possit? Respondeo ex Delugo, b qui fate-

a *Aloys. Ricc. in decis. p. 3. decis. 13.*

b *Delug. de Euc. d. 21. sec. 1. n. 21. fine*

tur, quamvis in iis, qui dant elemosynas manuales pro Missis dicendis semper præsumi eos velle applicationem: in beneficiis verò, vel aliis, in quibus obligatur Sacerdos ad celebrandum solum ob commoditatem eorum, qui audituri sunt Missam, facilius posse existimari, quod sola Officiatura, non verò Applicatio requiratur. Hæc ille. Cui addi potest, in casu nullius scripturæ, maximè favere & famam populi, ipsam Sacerdotum præxim, ipsum exemplum Prædecessorum, & similia: Debuerat ergo Riccius hæc omnia considerare, nam certè, si hæc favent dictis hebdomadariis, à sua consuetudine diminuendi non sunt.

Mm 4

Alis-

a Notat idem Ricc. tom. 3. praxi-
rum quotid. Eccl. ref. 366.

Aliquot quaestiones circa voluntates fundantium Missas.

88 **E**Xplicatio conjecturarum, de quibus hactenus egimus, circa Fundatorum voluntates, requirit, ut ad majorem legentium utilitatem sequentes has quaestiones dissolvamus.

Quæres enim I. Si Fundator sic disponat *Eligatur Sacerdos qui quotidie celebrans oret pro anima mea*, obligabitur ne Sacerdos, applicare Missam pro Fundatore, an solum satis erit si pro Fundatore oret in Missa?

Respondeo. Certè posset sic intelligi, hæc enim duo, applicare pro Fundatore Missam, & orare in Missa pro eodem, separabilia sunt, cum ergo unum solum exprimat, non aliud in illud unum videbitur alicui cadere obligatio. Verum ex tanta conjunctione verborum, *celebrans oret*, puto implicite utrumque voluisse

voluisse Fundatorem, donec aliqua alia circumstantia contrarium persuadeat.

29. Quæres Secundò. Si Fundator ita disponat: *Assigno hoc legatum ut Sacerdos celebret pro anima mea, quot Missæ sunt celebrandæ?*

Respondeo, quot in ea Civitate celebrari solent in aliis similibus Foundationibus: Quæ si in ea nulla alia, præter hanc, de qua dubitamus, appareant, arbitrio prudentis juxta amplitudinem, vel parvitatem elemosynæ, aliasque circumstantias, res decernatur. Dixi (in ea civitate) non autem dixi (in ea Diœcesi) solet enim non raro evenire, ut multum dissimiles sint ejusmodi circumstantiæ, in ampla, & locuplete civitate, quam in parvo oppido, licet ejusdem Diœcesis.

30. Adverto insuper aliud esse, si sit fundatio Capellanix, vel Beneficii, aliud, si sit merum legatum Missarum. In Capellania enim, &

M m s Bene-

Beneficio propter alia onera Alca-
ris & officii, pinguius solet assignari
stipendium Sacerdoti, quàm in me-
ro legato Missarum, pro quibus
communiter solum dari consuevit
stipendium, quod est inductum, vel
taxatum in tali Diœcesi.

31. Quæres Tertio. Si fundator
ita disponat: *Assigno hunc censum, ut
Sacerdos teneatur assidue celebrare, ce-
lebrandumne huic erit quotidie, an
satis erit frequenter dumtaxat? Re-
spondeo. Cenedus illud (assidue)
interpretatur, frequenter. At ex alia
parte c Significatum de Præbendis pro
eodem accipitur quotidie & assidue.
Melius igitur erit perpendere, an
census sit pinguis, an moderatus, an
per similem censum in eo loco mul-
ta, an pauca Missæ celebrari solent,
an sit Capellania, seu Beneficium,
an merum legatum, his enim, & si-
milibus consideratis illud à pru-
denti decernatur, quod verifimi-
lius est, Fundatoris fuisse volunta-
tem*

32. Quæ-

a Cened. in singul. 12.

32. Quæres Quarto. Si Testator sic loquatur: *Sacerdos meus celebret per annum integrum*, nec reddat aliud, obligabitur ne Sacerdos singulis diebus celebrare, an solū frequenter in toto anno? Respondeo: Si per illud *Celebret per annum integrum* poneremur in dubio, an Testator voluerit Missas quotidianas per annum continuum, an vero solū frequentes, certè ad hoc secundum, quod est minus onus teneretur Sacerdos, quia ex *a Molina* habemus sufficere, quod legatum dubium observeretur secundum minus: ac certè mihi ex ipso modo communi loquendi videtur illud *Celebret per annum integrum*, sine dubio significare per annum integrum, nullo die dempto, atque aded continuo.

33. Quæres Quinto. Testator disposuit, ut die primo Lunæ Mensis recitaretur Officium defunctorum in talē Ecclesia, celebrarenturque

M m 6 ab

a Molina tr. 2. d. 198. §. Si res.

Sanc. in Decal. l. 4. c. 14. n. 8.

ab eisdem Sacerdotibus centum
 Missæ, assignato pingui stipendio.
 Accidit, ut dicto die sive ex legiti-
 ma Sacerdotum penuria, sive quia
 incidit dies festus solennis (quo ca-
 su potius esse anticipandum Offi-
 cium, & Missas defunctorum,
 quam postponendas, ut scilicet ce-
 lerius adsit auxilium animarum,
 rectè monet Fraxinellus) & accidit,
 inquam, ut in tali die non potuerit
 expleri Testatoris voluntas, pote-
 runtne alio die eæ Missæ & offi-
 cium celebrare Sacerdotes prædi-
 ctæ Ecclesiæ, & si adhuc durer pe-
 nuria Sacerdotum, celebrari conti-
 nuatæ Missæ in sequentibus diebus,
 & sic lucrari prædictam pinguem
 elemosynam? Iuvat id scire, tum
 propter conscientiam, tum quia
 Hæredes, qui pecuniam debent,
 contendunt aliis Sacerdotibus tale
 Officium committere.

34. Re-

a Fraxinellus de oblig. Sac. fori 3
 prac. 5. §. 6. n. 3.

34 Respondeo, posse Sacerdotes Ecclesiæ à Testatore designatos diebus sequentibus successive celebrare, & sic lucrari illud pingue stipendium. Ratio est, quia admittitur ferè ab omnibus à ea doctrina; quod quando legatum aliquod pingui non potest impleri in specie, impleatur modo magis simili, & conformi dispositioni Testatoris: Cum ergo in casu nostro magis conforme, & magis, ut ita dicam, vicinum menti Testatoris sit, ut Missæ ab iisdem quibus in illo pingui stipendio voluit gratificari celebrentur, & in eodem Templo, solo tempore mutato, quam ab aliis in alio Templo, illud erit præstandum, non hoc.

Atque hæc de præsentis argumento dixisse sufficiat, nam casus alios similes prudens Lector solvere ex se ipse poterit.

M m 7 Ara

a Sanch. l. 4. conc. c. 2. dub. 6. n. 2. ex Trident. sess. 25. c. 8. de refor. & l. legat. ff. de usu, & usufructu legati.

*An ratione diei festi aliquid plus recipi
possit pro Missa.*

35. **D**ubitabis Quintò. An die festivo Sacerdoti liceat pro Missa aliquid plus, quàm sit consuetum accipere?

Respondeo, ante hoc Decretum licuisse. Ratio esse poterat, quia, licet Missæ stipendium non sit propriè pretium, ne incidamus in Simoniam, non est tamen dubium regulari proportionaliter debere ad illius normam; sicuti igitur, nullis emere volentibus, rerum pretia decrescunt; crescunt, ementibus multis, ita, quia die festivo multæ Missæ appeti ad commoditatem populi solent mercede, ut ita dicam, cariore, dignus, erit operarius missæ.

Confirmatur Primò, quia a Mediolani dabatur facultas Sacerdotibus

a In Syn. Diac med. 3. lege Tambur.
de iur. Abb. 10. 2. disp. 5. q. 9. n. 15.

ibus accipiendi die festivo duplum, quàm solent die feriato. Et Cremonæ a taxatum erat stipendium missæ feriatae duodecim solidos ultra eandem ceram; Festivæ autem viginti solidos.

Confirmatur Secundo, quia eandem facultatem approbaverat Sacra Congregatio allata à Bonacina b qui testatur se eidem Congregationi interfuisse, idemque consultuisse, eo potissimum fundamento, quia, si licet augere stipem pro Missa solenni, idem licebit pro Missa diei solemnis.

Nota tamen hoc fundamentum nisi aliud addatur, infirmum esse, Missa enim solennis majori extrinseco labore annexa est, quàm privata, idèd majore mercede digna, id quod non est in Missa privata diei solemnis.

36. Hæc

a In Syn. Cremon. apud Marchin. de ord tr. 3. p. 2. c. 16 n. 2.

b Bonacin. de Sacr. disp. 4. q. ult. punct. 8. n. 13.

rum, tum ante. Missa enim diei Festivæ potest à te duplicato stipendio exposci, vel quoad Applicationem dumtaxat, vel quo etiam ad Officiaturam. Si pro sola Applicatione, non potes aliquid plus accipere. Si pro Officiatura, potes. Ratio differentiæ est, quia pro sola Applicatione, non video unde crescere majus possit stipendium; siquidem Applicatio Missæ festivæ, est semper eadem cum Applicatione diei feriatae, quoad omnes circumstantias, quæ nunc in considerationem cadunt, quæ quidem Circumstantiæ sunt satis diversæ, respectu Officiaturæ: quia hæc magis exposcitur in festivis diebus, quam in feriatis, cum majorem tunc commoditatem populi, majusque decus Ecclesiæ, & ejus Rectoribus conferat. Quare non immerito Prælati stipendium majus, pro ipsa, in die festivo, quam feriato, ut vidimus supra taxare consueverunt.

38. Idem

38.

de Mi
ejus C
duplic
stipend
ris, no
labor c
major
dem in
que pr

An ali
acc

39 H

lebran
dium,
quoad
non v
operat
habere

a Le
Sacrif.
diff. 15
dub. 19

38. Idem proportionaliter die
de Missa cantata, potes enim pro
ejus Officiatura plus accipere v. g.
duplicatum, vel etiam triplicatum
stipendium juxta mensuram labo-
ris, non verò pro Applicatione, quia
labor cantatæ est varius, & quidem
major, ac Applicatio est una, & ea-
dem in cantata, quæ est in quacum-
que privata.

*An aliquid ultra solitum stipendium
accipi possit pro fructu ex opere
operantis.*

39 **H**urtadus b sequens Ægi-
dium Coninch c docet, ce-
lebrantem non teneri danti stipen-
dium, applicare Sacrificium, nisi
quoad fructum ex opere operato,
non verò quoad fructum ex opere
operantis: unde Sacerdotem non
habere obligationem orationes,
& alia,

a Lezz. v. Missa. n. 23. b Hurtad. de
Sacrif. Miss. disp. 3. diff. 8 sine, & disp. 4.
diff. 15. c Coninch de Sacr. q. 83. Art. 1.
dub. 19. n. 195.

& alia, quæ in Missa fiunt, pro eodem, offerendi. Ratio est, inquit, quia dans stipendium solum exigit illum fructum priorem, non verò hunc posteriorem; alias non satisfaceret Sacerdos, quando ex malo sine celebrat, tunc enim nullus adest fructus ex opere operantis, ex quo sequitur, posse Sacerdotem aliquid plus accipere, si hunc fructum ex opere operantis promittat, ad quem dandum ex vi soliti stipendii non obligatur.

40. Sed profectò hæc sententia nullo modo est approbanda, quia quamvis fructus operis operati sit proprius, & potissimus Sacrificii, qui potissimum exigitur; exigitur tamen etiam, & minus principalis; qui est fructus operis operati. Cujus rei ulterior ratio est, quia communis sensus hominum petentium, vel injungentium, vel votentium, Missam, est de toto valore ejusdem, sine ulla distinctione; qualis nimirum potest haberi à tali Sacerdo-

cerdote, qui celebrare debet. Habe exemplum. Emit quis à Domino fructum v. g. duorum annorum prædii : totus fructus eienti debetur, siue multus, quando ex bona dispositione terræ, seu opportunis pluviis annus est ferax, siue exiguus quando est sterilis. Ita proportionaliter, quando Fideles exposcunt Missam à Sacerdote, totum ejus fructum exposcunt, siue multum, siue ex aliquo accidenti aliquantulum deficientem, juxta dispositionem, scilicet, in qua invenitur Sacerdos, dum celebrat.

41. Quando ergo ex malo fine, & in peccato quis celebrat, dat, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam habet, quando ex bono fine, & magna gratia celebrat, dat item, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam pariter habet. Nam propterea rationabiliter fideles sollicitè quærunt Sacerdotē bonum, quia magis tunc lucrari, pro-

pter

pter dictum fructum ex opere operantis, merito purant. *a*

42. Hic obiter resolve Sacerdotem excommunicatum, vel suspensum posse retinere stipendium suæ Missæ, si (quamvis cum peccato, & pœna irregularitatis) pro aliquo celebret. Ratio est, quia cum ipse validè Sacrificium offerat, est enim Sacerdos, dat petenti *b* Missam totum valorem ex opere operato, valorem verò ex opere operationis non se obligavit dare, nisi si & quatenus illum ipse habet, ut modò diximus de Sacerdote existente in peccato.

An pro Impetratione unum pro Satisfactione alterum stipendium accipi valeat.

43. **D** Vbitabis Sextò, an possit Sacerdos recipere unum stipen-

a Fagund. alios citans præcept. Eccl. 1. lib 3. c. 6. n. 22. b Coninch. de Sacr. q. 83. n. 104. juncta disput. 14. de censur. n. 35.

stipendium pro fructu Impetratio-
nis, quam applicet v. g. Petro, & al-
terum pro fructu Satisfactionis,
quam applicet v. g. Paulo.

Respondeo. Quod hi fructus se-
parabiles sint, certum est, ut patet
ex supradictis; & Quare ego sine du-
bio Missam votivam v. g. Beatissi-
mæ Virginis celebrando, possum
applicare uni vim impetrativam,
ad obtinendum à Deo aliquod Be-
neficium, & alteri totam vim satis-
factivam pro pœna ejus peccatis
debita.

44 Certum item mihi est, quod
si quis expressè consentiat velle so-
lum unum fructum ex his, possis ac-
cipere aliquid ab alio ob alterum
fructum, ad quem hic etiam con-
sentiat; volenti enim, & consentien-
ti nulla fit injuria: ut in simili dixi-
mus supra n. 8.

45 Sed quando quis absolute,
& nihil se explicando petit Missam
votivam v. g. Beatissimæ Virginis
ad

a *Supra l. 2. c. 1. §. 1.*

ad aliquod Beneficium impetrandum, quale est salus filii, potestne Sacerdos huic tribuere coram prædictam vim impetrandi, reservata sibi vi satisfaciendi, quam, alio accepto stipendio, alteri indigenti verbi gratia, defuncto dare possit? Hoc scilicet, est, quod hic querendum proponitur.

46 Concedebat olim, ut non improbabile Petrus Navarra a aliisque, b quia si separabiles sunt ejusmodi fructus, separatim eos dare, & propter eos separata stipendia, accipere cur Sacerdos non possit? Negabat ex sua sententia idem Navarra, Bonacina, Rodriguez, aliique apud Marchinum, c cum quibus sentio, multo magis, nunc, post præsens Decretum Sacrae Congregationis. Ratio præter dictum Decretum, ducitur ex sensu consueto petentium Missam, qui (nisi contra-

a Pet. Navar. lib. 2. de rest. c. 2. dub.

b n. 241. b Apud March de ord tr. 3 p. 2, c. 16. n. 17. c March. ib. n. 16.

rium explicent, vel ex aliqua circumstantia contrarium colligatur) est ut utrumque fructum sibi acquirere velint.

47. Solum concederem, promittentem ex liberalitate uni Missam pro salute filii v. g. posse alteri eandem promittere pro Satisfactione pœnarum. Ratio est, quia cum id non faciat ex stipendio, quod totum Missæ fructum requirit, satis est si illis det id quod absolute ex intentione sua, & acceptatione alterius promisit: promisit autem uni Missam formaliter prout Imperatoriam, alteri prout Satisfactoriam.

48. Quid ex voto? certe nec est improbable te votum quod emisisti celebrandi sacrum obactionem gratiarum de salute v. g. tui fratris obtenta, posse implere cum eadem Missa, quam alteri, ex liberalitate, dones pro Satisfactione pœnarum, & è contra. Ratio est eadem dicta, quia satisfit formaliter intentioni promittentis, & acceptantis.

*An major Devotio in celebrando, vel
orationes alie extra, vel intra Missam
Ius ad majus Missa stipendium
conferant.*

47. **D**Vbitabis Septimò. An si
quis alias orationes, &
suffragia extra Missam applicet ei,
qui stipem dedit pro Missa, vel ma-
gno, & extraordinario affectu ipsam
Missam celebret, possit recipere
plura stipendia, vel talia, quæ mo-
rali iudicio, adæquent illas oratio-
nes, vel affectum.

Respondeo. Non posse; quidquid
dixerint aliqui antiquiores.

Ratio est, quia, qui Missam ex-
poscit, fructum ejus ex opere ope-
rato, & operantis exposcit. Quare
si eas orationes, cumque extraordi-
narium

*a Paluda in 4. dist. 45. q. 2. art. 2.
concl. 5. Silvest. v. Missa l. q. 10. Adde
Comitolum in Resp. mor. lib. 1. de Sacri-
q. 42. n. 24.*

arium affectum addas quamvis
laudabiliter addas, tamen addis
contra conventionem, & ideo sti-
pendium tibi non debebit is, qui id
non petit. Secus, invitus; & no-
lens, illud, quod nequaquam vult,
solvere cogetur

48. Multò magis displicet sen-
tentia Bordoni *putantis*, posse
Sacerdotem accipere duplex stipē-
dium, unum pro applicatione Mis-
sæ, alterum pro applicatione In-
dulgentiæ, si Missam dicat in Altari
privilegiare (poterat, & addere, vel
cum calculo Benedicto) cui conces-
sa est liberatio animæ à Purgato-
rio. Displicet, inquam, quia, vel of-
ferentiam tantam stipem, petit talem
indulgentiam, vel non: si primum
jam ex conventionem debes & indulo-
gentiam: si secundum, non potes ac-
cipere mercedem de re non conven-
ta. Adde id certè esse contra inten-
tionem Pontificum tales indulgen-

Non cius

a Bord. resol. 25. n. 13 apud Lezz. y.
Missam. 18.

rias concedentium, qui multum abhorrent ab hujusmodi sordidis negotiationibus:

49. Illud non reprobarem. Nam si quis à te petat, ut aliquam Collectam, quæ in Missis v. g. ferialibus tu ex voluntate tua potes apponere, vel petat, ut in Missa pro se particulariter ores in *Memento*, conscius quod ceterum totam Missam alteri ex obligatione applices, puto te stipendium integrum, si integrum, vel etiam majus elargiatur, posse recipere. Ratio est, quia nunc in nihilo defraudas eum, cui Missam debes, neque pro Missa, ejusque necessariis partibus, seu pro fructu ex opere operato, & operante, stipendium duplex accipis: & ex alia parte danstàm excedentem eleemosinam liberaliter dat, quàm dari certe à nemine unquam prohibetur.

*An pro una Missa, plura à pluribus
exigua stipendia usque ad justam
mercedem accipi pos-
sint.*

50 **D**ubitabis Octavò, cui ob
Missæ applicationem datur
stipendium minus, quàm sit lege,
vel consuetudine taxatum, an pos-
sit tantum accipere ab alio quan-
tum sufficit ad justam unius Missæ
elemosinam, & deinde, unica Mis-
sa, utrique satisfacere: Respondeo
præscindendo ab hoc Sacræ Con-
gregationis Decreto *a* posse. Ratio
est, quia non est defraudandus Sa-
cerdos sua justa mercede, supponi-
mus enim Sacerdotem accipiendo
illud exiguum, juri suo nequaquam
cessisse.

51. Quod si expressè suo juri
N n 2 cessit,

*a Rodriq. Nonnus. Vasq. Filliuc.
Scottia Suar. apud Delugo, disp. 20. de
Euchar. sect. 2. n. 26.*

cessit, atque expressè accepit se ob illam tenuem stipem velle totam Missam applicare, non posse ab alio quidquam recipere, communis doctrina est; Quia, tunc, suo pacto, cui semper standum est, se ad totam obligavit, jura succedendo.

Suarez b tamen etiam in hoc casu posse concedit Sacerdoti pauperi, in uno eventu; quando scilicet coactus paupertate consentit: hic enim poterit ab injusto pacto resilire, seque indemnem servare. Sicut (inquit) famulus, seu operarius, cui digna merces non tribuitur, potest damnum suum resarcire, etiam si à principio ob paupertatem coactus sit pro injusto, & inæquali pretio pacisci: & sicut, qui ob necessitatem cogitur emere triticum, pretio injusto, potest sine injustitia, alia via

a Corduba alii que apud Dianam p. 2. tract. 14. res. 7. March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 21. n. 5. b Suar. de Sac. disp. 86. ser. 4. §. Unde consequenter.

se indemnem servare : sed de hac doctrina, & exemplis dicam separatim à numero 57.

52. Hæc præscindendo à Decreto de celebratione Missarum. Quid eo jam posito ? Delugo^a, a Diana, Marchinus, b Tamburinus c timent Decretum, atque adeò docent Sacerdotem recipientem à fidei exiguum quamlibet stipem, pro Missa, totum ejus fructum pro ipso applicare debere ; nisi id faciat, teneri ad restitutionem.

53. Nihilominus puto d adhuc posse, nec timendū Decretum, cum nobis contrarium non sit, quia non est credibile voluisse Sacram Congregationem fraudare Sacerdotes justa mercede. Expendamus breviter verba Decreti. Deinde, inquit, ubi plura stipendia quantumvis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdotibus,

Nn 3 tibus,

a Delugo loc. cit. b March. loc. cit.

b Tambur. de jure Abb. t. 2. d. 5. q. 9. num. 1. c Favent. in nominatit. apud Marchin. dicto n. 1.

zibus, precipit, ut absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributa eleemosina præscripta fuerint. Hæc Sacra Congregatio. Vbi noto primò, illud (ad rationem attributa eleemosina) nam significat Missas celebrari debere, non sicuti ab offerente absolutè præscriptæ sunt, sed sicuti ab eodem, juxta rationem, & computum datæ eleemosinæ præscriptæ sunt. Cùm igitur eleemosina non sit data nisi limitatè, limitatè debebitur applicatio Missæ.

54. Quando ergò ut vidimus §. 1. n. 31. Congregatio respondit se loqui de præscriptione facta ab offerente, non verò facta ab Ordinario, solùm explicuit personas, quæ facere debeant Præscriptionem, non verò ad quam ratam; quia hanc fieri debere, ad rationem eleemosinæ datæ dixerat in Decreto.

55. Quando item n. 32. præcipit ut ad stipendia quantum vis incongrua, & exigua etiam data ab una
 persona

persona Missæ præscriptæ celebren-
tur, præcipit quidem ut celebren-
tur Missæ ad eleemosinam præscri-
ptam, sed juxta ratam, seu ad ratio-
nem dictæ eleemosinæ, non verò
ad merum arbitrium dantis. Scio
explicationem aliorum, quos taci-
to nomine affert Marchinus, a sed
nostra est magis ad litteram, magis-
que favor Sacerdotibus.

§9 Noto Secundò illud (*sua obli-
gationi non satisfacere*) ubi, per suam
obligationem non intelligitur, nisi
ea, quæ erat ante Decretum, hæc
enim erat sua, id est, Sacerdotum
obligatio, & Decretum solum il-
lius meminit, illamq; inculcat, non
Decreti promulgationem Sacerdo-
tes hac obligatione non ob-
stringebantur; nec in præ-
senti constringen-
tur.

Examinatur Doctrina Suarii de pro-
mittente minori stipendio
Missas.

57 **S**ed age, per hanc occasionem, Scam Suarii doctrinam num. §1. traditam ducentis exemplum ab eo, qui ob paupertatem, seu necessitatem aliquid invitus paciscitur, expendamus : nam sic facilior ad propositæ Quæstionis solutionem sternetur via.

58. Dico Primò. Qui ob necessitatem cogitur emere triticum pretio injusto, potest alia via se indemnem servare. Ratio est, quia injustè venditor agit, debetq; putare cum, qui ob necessitatem illud emit, vere non consentire tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor nullum titulum habet.

59. Dico Secundò. Famulus, seu operarius, qui ob paupertatem cogitur minori, quàm sit justum pretium suum famulatum vendere, nunc,

nunc, regulariter, in tanta multitudine servorum non potest se occultè indemnem servare, dampnumque suum contra Dominum resarcire. Ratio, est, quia Dominus dampnum patitur causa hujus famuli, ne alium conducatur, qui minori pretio serviat, si enim sciret Dominus, quòd hic famulus se occultè resarcire veller, non de illo, sed de alio in tanta multitudine servorum sese exhibentium, provideret, quare igitur justitia famulus, occultè, à Domino surtipiat illud, quod Domino alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua fraudulenta exhibitione impediret? Vnde quia famulus hic fuit causa damni emergentis in Domino, obligabitur Dominum indemnem servare, & consequenter ipse famulus indemnem se, contra Dominum, servare non poterit.

N n 5 60. Di-

a Vide Valerium in Diff. utriusque
fori v. locatio. Villaleb. in sum. l. 2. §. 2.
§. diff. t. 3. 6.

60 Dixi autem (regulariter in tanta multitudinē servorum) nam si quando tale damnum non pateretur Dominus, quia scilicet alium servum minori illo pretio famulatem non invenisset, non erit famulus sua justa mercede defraudandus. Ratio est, quia licet infideliter se egerit, mendaciumq; dixerit se contentum esse minori illo pretio, tamen de facto *a* vendidit suum famulatum dignum tanta illa mercede, & ex alia parte posito, quod Dominus voluit famulatum illum emere, se implicite ad justum pretium obligavit, nec ullum damnum, dum hunc famulum acceptat, patitur, ut supponimus.

61 Quæ num. 59. de servo diximus, vidit ex parte Rebellius, b qui fatetur esse injustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicujus
momen-

a Lege Molin. de contr. disp. 263. Fagund. de contr. lib. 5. c. 16. Less. l. 2. c. 21. dub. 18. b Rebell. 1. p. de obl. l. 5. §. 5. 19. dub. 10. n. 12.

momenti, & Dominus non erat illum conducturus, etiam pretio infimo, atque adeò in compensatione diminuendum esse aliquid de justo stipendio, etiam infimo, ratione injuriæ, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem. Sed profectò id consequenter non est dictum, nam si fuit vera injuria, (ut Rebellius fateatur,) ex parte famuli, non solum diminuendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam injuriam cogitur solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu à famulo non accipi, cum totus ille excessus sit damnum sequutum Domino propter illam deceptionem injustam, ut jam dicto n. 59. diximus.

62 Dices pro Suario, cum Delugo, posse sibi hunc famulum integrè refarcire; quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum.

sed

2 Delugo de iust. & iure t. I. d. 16.
sect. 4. §. 2. n. 8.

sed ipse liberè contrahit, & eo ipso vult
 subire obligationem, quæ intrinsicè inest
 contractui, ut scilicet fiat cum equali-
 tate pretii iusti. Sicut quando in necef-
 sitate petis mutuum promittendo usura-
 ram, non decipis injustè mutuante[m],
 nam ipse potest liberè non mutuare: si
 tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad
 servandas leges intrinsecas mutui, &
 ad nō accipiendum usuram. Quare non
 debes etiam quoad partem illi usuras
 dare propter fraudulentam promissio-
 nem, quā induxisti illum ad mutuum,
 quia mutuans ad nullam usura par-
 tem ius acquirere potuit, sed eo ipso quod
 voluit mutuum dare, voluit servare
 equalitatem naturalem intrinsecam
 mutui, de cuius intrinseca ratione est
 dare sine lucro. Sic etiam qui in necef-
 sitate vendit infra iustum pretium, non
 privatur, etiam quoad partem, iure suo
 ad totum pretium, ad hoc enim voluit se
 implicite obligare emptor, eo ipso, quod
 liberè voluit emere, quod idem in con-
 dictione dicendum est, cum sit eadem
 prorsus ratio.

63, Hæc

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nudè spectemus: posito enim, quod Dominus servum cõducit, vel emptor mercem emit, se justo pretio emere, vel conducere tacitè consentit, & id locum omnino habet, ut modo diximus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Dominus injustũ damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter serviret, poterit Dominus se cõpensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rascire quantum est ex vi contractus: Dominus quantum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur à famulo. Sicuti mercator ex vi contractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuatam pecuniam; at si à tali mutuo damnum sibi emergit, vel lucrum cessat,

Oo

certè

certè non ex vi contractus mutui sed ex vi damni sequuti juxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere poterit.

46. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram, nullo modo es causa injusti damni usurario, nec illum injustè decipis: non enim hic habet jus extorquendi usuram nec à te, nec ab alio: at Dominus habet jus acceptandi famulatum alterius gratis servire volentis, unde injustè decipitur à servo, à cujus mendaci promissione allectus, relinquit illum alium aullo, vel minori precio servientem. Quid enim est injustè decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra justum pretium: nam si dictus vendens est causa injusti damni in e-
 mente, qui emeret alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emeret, & deceptus, at-
 que

que adeo invitus emit, non poterit dictus vendens decipiens se resarcire; id enim convincit ratio industria num. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea quæ diximus num. 51. de emente triticum injusto pretio, hic enim non est causa injusti damni in vendente, cum vendens nullum jus habeat vendendi majori illo pretio, jam enim injustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum, occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in quæstione nostra, de expressè Missam promittente, ob paupertatem, minori stipendio, quam soleat, esse omnino juxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenuem eleemosinam invenisset alium (quod ex conjecturis v. g. ex paucitate, & numerositate Sacerdotum, ac petentium Missas, vel simili, colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, non poterit Sacerdos se indemnem ser-

vare, applicando offerenti partem fructus Missæ: si non invenisset, utique posset, & de hoc posteriore solum loquutum esse Suarium existimandum est: cujus doctrinæ ratio est jam dicta, quia nimirum in priori casu Sacerdos promittens est causa injusti damni, in posteriore non item.

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos habita mercede alteri concedere.

67 **D**Vbitabis Nono, an Sacerdos possit accipere aliquid plus, quàm sit justum stipendium, ex eo, quia fructum, qui ipsius Sacerdotis proprius est, & specialissimum supra §. 1. numer. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Respondeo, Aliqui a concedunt
arque,

a Molphesius apud Dian. p. 3. rr. 14.
ref. 4. Tambur. de jur. Abb. t. 2. disp. 5.
q. 9 n. 17. aliq.

atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipendio. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Antecedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, immo & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua Meritoria sunt, certè qua Satisfactoria alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructum medium Missæ, qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quæ sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alii a merito negant. Ratio (præter hoc Sacrae

O o 3 Con-

a Suar. de Sacr. disp. 79. lect. 9. sine
 Delugo de Euchar. d. d. 21. sect. 2. num.

Congregationis Decretum multū negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipem certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari alius, diximus supra §. 1. n. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari alius quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in Domino operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, ut mera voluntate nostra alius applicare possimus, di-
videre

vinare potius possumus, quàm pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, ac verò sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo, negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium, ac quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71 Dices: Adversariis satis esse eorum sententiã esse probabilem, ut prudenter se gerant. Neq; enim fideli Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Respondeo negando eã opinionem esse probabilem, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundamenti ipsius, quod nihil habet, nisi duas paritates; qui-

bus facili negotio afferri disparitas
à nobis potuit.

*Quando contra Heredes agi possit
pro stipendio Missarum, de
quibus testator dispo-
suit.*

DVbitabis Decimo. Quando
testator, seu fundator legat,
vel præscribit aliquot Missas, quid
juris habeat Sacerdos, vel Ecclesia
contra hæredes petendi justum sti-
pendium.

Respondeo, quatuor modis in
hoc se habere potest testator. Pri-
mo, volendo tot Missas, de stipen-
dio autem mentionem non faciat,
& tunc poterit Sacerdos, vel Eccle-
sia agere, coram Episcopo contra
hæredes, de stipendio, secundum
consuetudinem Regionis, justo; &
Hæres juxta vires hæreditatis erit
obligatus, illud assignare, ut constat
ex dictis in responsione Sacræ Con-
gregationis à nobis allatæ supra
§. 1. n. 34.

§. I. n. 34. Si autem hæreditas non sufficiat, quod recurrentum sit ad Pontificem, satis §. 2. à num. primo explicuimus.

73. Secundo modo se habere potest testator, si velit tantam pecuniam v. g. aureos centum expendi, pro Missis, sed modicum Missæ numerum taxet v. g. decem, ita ut superabundet pecunia, & tunc nisi aliud ex circumstantiis constet, censetur velle legatario liberaliter excessum concedere, beneficiumque, seu Capellaniam pinguem velle fundare, & sine dubio ad totam pecuniam subministrandam cogi debent hæredes. Idem dic, si testator relinquat prædium pro paucis Missis, quod processu temporis sufficeret ad plures: nisi tamen, ut dictum est ex circumstantiis, vel verbis testatoris colligatur, velle, aucto Prædio, augeri & numerum Missarum; de qua re iterum redibit sermo à num. 92.

74. Tertio modo posset testa-

O o s tor

tor velle, ut tanta pecunia expendatur pro Missis sed numerum Missarum non taxet. Tunc, ut ex dictis supra hoc §. 3. n. 2, constare potest, numerum Missarum taxare licebit Episcopo, nec nisi ad assignatum ut ex se patet, pecuniam obligabuntur Hæredes,

75. Quarto modo posset testator tot Missas præscribere, sed assignare pecuniam tenuem, & insufficientem, & tunc communior & sententia docet in eo solum casu ab hæredibus deberi supplementum, quando testator principaliter intendit ipsas tot Missas, & consequenter tunc solum compelli hæredes ab Episcopo posse. Ratio est, quia tunc Testator præsumitur in animæ suæ commodum voluisse omnino bonum illud spirituale, quacumque impensa, data capacitate hæreditatis.

76. Illud
a Bart. Surd. Mantic. aliisque apud
Sanchez lib. 8. de Matr. disp. 1. n. 16.
Vasq. in Opusc. de Testam. c. 8. aliisque.

76. Illud igitur, in hoc quarto modo, remanet, & quidem difficile explicandum, qua ratione dignoscere valeamus, quod Testator intendat principaliter tot determinatas Missas, quando ejus verba sunt ambigua, nec facile apparet, quid principaliter intendat, tot Missas celebrari, an tantam; & non majorem pecuniæ summam, in Missis, infumi: si enim verba essent clara, nulla investigatione indigeremus, sed mens Testatoris, ad usque, esset servanda.

77. Variæ regulæ traduntur à Doctoribus, & illa inter ceteras, ut melior excipitur, quæ est communis in similibus dubiis dispositionibus. Quando testator demonstrativè apponit quantitatem pecuniæ, quam pro Missis assignat, tunc principaliter intendit tot Missas: Quando verò apponit quantitatem pecuniæ taxativè, tunc minus

O O O

prin-

a Doctores modo citati.

principaliter intendit ipsas tot Missas, cum principaliter solum intendat tantam pecuniam taxatam infumi, & non amplius.

78. Sed ecce iterum difficultas: ecquanam ratione id ipsum cognosci possit? Afferam breviter tres modos, seu regulas, nam fusè inuenies apud Iuris peritos passim.

Primus modus est ille, quem ex Felino, Paulo de Castro, & Moneta tradit Marchinus. & In prædictis, scilicet, dubiis dispositionibus esse verborum ordinem attendendum: nam quod primo profertur, principaliter intendi à Testatore, dicendum erit: quod secundo loco, minus principaliter. Quare si primo loco dicatur, esse tot Missas celebrandas, deinde vero apponatur assignatio pecuniæ, demonstrativè erit talis pecuniæ assignatio, & principaliter tot Missæ intendètur, in quo casu non ad assignatam solâ pecuniam, sed etiam ad supplementum

March. de ord. t. 5 p. 2. c. 22. à n. 7.

rum obligabuntur Hæredes. At ve-
ro, si contra, primo loco assignetur
tanta pecunia, & deinde subdatur,
quot Missæ sint celebrandæ, taxati-
vè se habebit talis assignatio pecu-
niæ, & tot Missæ minus principaliter
intenduntur, atque ad solam as-
signatam pecuniam, non vero ad
amplius tenebuntur hæredes.

79. Secundus modus. Si legatum
exprimatur unica perfecta oratio-
ne, tunc censetur factum taxativè;
si duabus, præsumitur factum de-
monstrare. Vel clarius. Illa sunt
verba taxativa, quæ stant per se, id
est, sola, absque dependentia alio-
rum verborum, reddunt sensum
perfectum ab alio quopiam distin-
ctum. Illa sunt demonstrativa, quæ
dependent ab aliis, id est, non ha-
bent sensum perfectum sine illis,
seu independenter ab illis. Exem-
pli gratia. Si testator ita loquatur.
*Aggravo heredem meum ad dandum
Petro Sacerdoti aureos triginta ex fru-*

Etibus talis fundi pro onere Missæ quoridiana.

Hoc legatum factum est taxativè, quia unica perfecta oratione factum est. Si vero ita dicat. *Aggravo Heredem meum ad dandum Petro aureos triginta, quos iubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro onere Missæ quotidiana.* Hoc legatum stat demonstrativè, quia factum est per duas distinctas orationes, Alteram: *Aggravo Heredem meum ad dandum aureos triginta;* Alteram: *iubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro onere Missæ quotidiana.* In priori ergo dispositione, pereunte, seu imminuto fundo, non compellitur hæres ad supplementum, in posteriore compellitur. Ita Felinus, & Gavantus, Sanchez, Bonacina, alique, quos citat, sed reprobat idem Marchinus.

80. Uterque ex his modis suis difficultatibus implicatur, ex quibus

a Felinus, Gavant. Sanc. Bonac. aliq. cit. à March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 22. n. 6.

bus se extricare, dum Iuris periti variis limitationibus, & sublimitationibus quærunt, rem nostram minus reddunt expeditam. Continent bonam doctrinam, non inficior, & ad Testatoris mentem indagandam conducunt non nihil aliquando, sed non omnino satisfaciunt. Primo enim in utroque modo, res à Notario, seu Scriba dependebit, qui, vel unica oratione, vel multiplici, vel priore, vel posteriore loco, legatûs suo arbitrato, & sine ullo delectu scribere solent. Secundo, quia ex primo modo, sequitur: quod si ita loquatur testator: *Volo decem Missas pro quinque Iuliiis dandis; Missæ decem sint omnino dicendæ, quacumque expensa, quia primo loco proferuntur.* Si vero ita: *Pro quinque Iuliiis volo decem Missas.* Non decem, sed quinque sunt celebrandæ, quia proferuntur secundo loco, quod tamen mihi incredibile est, quia prorsus in utraq; dispositione, eadem videtur esse testatoris mens. Tertio, quia in
secun-

secundo modo non abfimile quid
incommodum apparet. Ego profe-
cto non sum tam perspicax, ut pos-
sim ibi dignoscere rationabile dis-
crimen. Nonne idem sonat (*aureos*
triginta ex fructibus talis fundi iubeo
persolvi.) & (*aureos triginta, quos iu-*
beo ex tali fundo persolvi.) cur igitur
in una dispositione hæredem obli-
gabo, in altera non item?

82 Putant igitur Tertio alii,
(sed ipsi viderint) approbandam esse
Brixiani & opinionem, quam etiam
supponunt Berous, b & Guido &
Papa, docentis, ubi Testator me-
minit quantitatis solvendę pro Mis-
sis, (idem dicunt in similibus dubiis
dispositionibus pro quacunq; ma-
teria) quamvis quantitas sit insuffi-
ciens ad dispositas Missas, non te-
neri Hæredem, nisi ad quantitatem
assignatam, & nullo modo ad sup-
plementum. Ratio est Primo, quia

ex
a Brixianus b Berous. c Guido
apud March. de ord. et. 3. p. 2. c. 22. n. 1.
§ 2.

ex quo testator meminit quantita-
 tis pecuniæ, præsumitur illam prin-
 cipaliter, & taxativè voluisse, & nõ
 aliam insumi, quia talis est natura
 amoris pecuniæ, ut homines in si-
 milibus dispositionibus communi-
 ter mentem maximè apponant ad
 deliberandum de quantitate insu-
 menda. Vnde, si assignant, multum
 deliberate eam assignant, atque ad-
 eò principaliter, & taxativè. Secun-
 dò, quia, ut lib. 1. c. 6. §. 2. num. 4. di-
 ximus non est imponendum onus
 grave, nisi certo de illo constet, at
 nunc non certo constat, quia testa-
 toris verba, de quibus agimus, du-
 bia sunt. Tertio, quia in dubio me-
 lior est conditio possidentis. At nõc
 Hæres jam possidet. Quarto docent
 non ignobiles Doctores & semper
 præsu-

*a Molin. Sanch. Menoch. Mantica,
 quod Bonac. de contr. disp. 3. q. 7. p. 7.
 n. 7. addens Sanchez esse pro hac opinio-
 ne in summa c. 13. n. 8. & c. 15. n. 4 licet
 sibi contrarius lib. 3. de Matr. ad 18.
 n. 24.*

præsumi Testatorem voluisse gravare hæredem, quam minimum a possibile est, & in dubio semper fieri interpretationem *b* pro hærede contra legatarium, vel fideicommissarium, nec eandem esse rationem de legatis etiam piis, ac testamentis, cum Testamenta amplè explicanda sint, non ita legata, quantumvis pia. Cum igitur hic præcipuè agamus de legatis Missarum, & quidem dubiis, Interpretatio non pro legato, sed pro hæredibus facienda est, adeoque ad nihil; nisi ad assignatam nominatim pecuniam, sunt hæredes compellendi.

Hæc nobis, quæ Jurisperitorum sunt propria rudi Minerva insinuasse sufficiat. Certè Fraxinellus *d* ex hoc capite, quia Testatores

com-
a L. unum ex fam. §. si rem ff. de legatis. *b* L. apud lul. §. Scio. ff. de legatis 3. *c* L. in testam. ff. de reg. jur. *d* Fraxin. de Sacerd. oblig. sec. 4 §. 24. à n. 2.

communiter curant gravare suos
 hæredes quam minimum possunt,
 unde non sit certum, quod præsumi
 possit mentem illorum fuisse, ut
 aucto decursu temporis Missæ sti-
 pendio, hæredes teneantur ad au-
 gendum stipendium, colligit non
 esse improbable non teneri. Esto
 teneri etiam probabiliter doceat
 cum aliis a Diana.

*An hæres pro Missis legatis debeat sti-
 pendium, quod currit tempore
 dispositionis, an tempore
 executionis?*

89. **D**Vbitabis Undecimo, quan-
 do Testator non expres-
 sit quantitatem pecuniæ, sed dispo-
 sit ut celebrentur tot Missæ v.g. in
 perpetuum, si contingat tempo-
 re dispositionis fuisse majus, vel
 minus Missæ stipendium, quam
 tempore, quo actu sunt celebrandæ,
 teneatur hæres ad pretium cur-
 rens,

a Dian. p. 2. tr. 13. res. 17.

rens, tempore dispositionis, an tempore executionis?

84. Dico teneri ad currens a tempore executionis. Ratio est, quia in tali dispositione Testator respexit principaliter ad tot Missas, ut ex supradictis constat, ergo presumitur eas voluisse, quocumque dato stipendio, quod currit, quando dicendæ sunt Missæ, quod est tempus executionis.

85. Illud tamen adverte, quod si hæres negligenter se habuerit, nec curaverit Missas pro anima Testatoris, intra competens tempus celebrari (quod tempus si a testatore præscriptum non fuerit, quantum sit, colligetur ex mox dicendis §. 9.) certè propter damnum, quod, causa hæredis, inferretur Defuncto, si Missæ non celebrarentur, supplere omnino illud, quod deest, ut ex se patet, dictus hæres tenebitur

Quid

a Bartol. Gevin. Moneta apud Marchin. de ord. tract. 3. part. 2. c. 22. num. 9.

*Quid fiet de Decursis non solutis
antea pro Missis, sed nunc
redditis?*

86 **D**ubitabis duodecimo in hunc modum. Hæres quidam Testatoris, qui legavit centum aureos supra quendam fundum pro Missa quotidiana celebranda à Monasterio, per decem Annos non solvit talem summam, unde nec celebrata fuere tunc Missæ, reddit nunc Monasterio mille aureos, fructus, scilicet, decem annorum præteritorum, poteritne Monasterium illos retinere?

Respondeo, posse cum onere celebrandi Missas respondentes decem annis; Quod superest, Monasterio erit. Ratio est, quia fructus legati legatario debentur a eodem onere, quo legati fuerunt.

87. *Quid si fuerint legati Sacerdoti*

a Molinæ 2. de justit. d. 208. §. 2. Alique.

doti Capellano v. g. talis Ecclesiæ, cum enim hic unus Sacerdos occupandus sit ad explendam quotidianam Missam, quæ deinceps celebranda erit, ad Missas præteritas supplendas non sufficiet.

Respondeo. Suppleat per alios, sicuti supplere etiam Monasterium per suos varios sacerdotes potuit, quodque superest, Capellani erit propter eandem rationem modo dictam, : per illam enim pinguem eleemosynam præsumitur Testator Capellano, sicut & Monasterio benefacere voluisse.

88. Vnum adverterem. Nam si redditus, seu eleemosyna legata esset Missis adæquare respondens, hoc est, non esset pinguis, seu excedens, tunc non statim præsumere oporteret, Testatorem voluisse Capellano gratificari, posset enim tunc dici, solum illum voluisse merum numerum Missarum. Quare si eveniret casus prædictus, quando pro Missis non celebratis redderetur
magis

magna summa, distinguendum esset. Si enim ex circumstantiis colligatur, Capellano voluisse Testatorem gratificari, ut si Capellanus fuisset Testatoris consanguineus, concivis, pauper, &c. Capellano cum prædicto onere, faciendi celebrare Missas nondum celebratas competeret illud jus faciendi celebrare. Sed si id non colligatur, posset hæres ex se facere supplere per alios. Ratio est, quia in priore casu quando gratificatus fuit Capellanus, ipse jus videtur habere legati, in posteriore, solum ipsæ Missæ celebrandæ.

Si tale legatum fuit additum loco, An reddita summa pro præteritis Missis requirat omnino, ut Missæ celebrentur in loco à Testatore designato, colligetur ex dicendis infra c. 2. §. 1. à n. 5.

Quis

*Quid fiet si census relictus pro Missis
pereat?*

39 **D**Vbitabis Decimotertio. Si
census relictus pro Missis
pereat in totum (nam si ex parte
diminuat, quomodo recurren-
dum sit ad Pontificem, supra vi-
dimus) *a* ad quid teneretur Eccle-
sia?

Respondeo, si cum sua culpa, te-
netur, ut certum est, resarcire to-
tum damnum: si nulla sua culpa ad
nihil *b* obligatur. Ratio est, quia
Ecclesia obligatur propter stipen-
dium, & sub illo Testator eam
obligavit: at hoc jam deest; ergo,
&c. Sanè ita accidit in Beneficio
quocumque, quod datur propter
Officium, pereunte enim fructu,
Beneficii, cessat obligatio ad Offi-
cium. Nec tunc est recurrendum
ad ullum Superiorem, si enim perit
census,

a *Supra* §. 1. à n. 1. *b* *Fraxin. de oblig.*
Sacerd. sect. 4. n. 27.

census, ad quid moderatio petenda
erit?

*Quid si non pereat, sed minuatur
census, & non possit adiri
Pontifex?*

90. **D** Vbitabis Decimoquarto.
Quid si ita diminuat
census propter aliquod caput ex di-
ctis §. 2. n. 11. ut stipendium fiat evi-
denter minus infimo iusto, nec hæ-
res suppleat, & Capellanus non
possit adire Pontificem?

Respondeo, Castropalaus, a qui
non meminit huius Decreti de Ce-
lebratione Missarum, docet quan-
do adiri non potest Ordinarius (di-
camus nos post Decretum quando
adiri non potest Summus Pontifex)
qui stipendium taxet, Missasque
diminuat, probabile esse, posse
Capellanum ex se diminuere, seque
P p jure

*a Castr. de Sacr. tr. 22. d. unica de
Ench. p. 15. n. 7.*

jure naturæ, contra quod Decreta hæc Sacræ Congregationis non præsumitur agere. Ceterum moneo id moraliter contingere non posse. Dum enim Capellaniam voluntariè admittit, illam retinet, Superioremque non adit, sibi imputet, atque ad eum tenetur integrè satisfacere.

91. Sed cerrè casus non est tam rarus, ut moraliter contingere non possit, accidit enim sæpe, ut quando Capellanus admittit uous, census fuerit sufficiens, deinde sine sua culpa diminuatur: & in alia parte, siue propter paupertatem, siue propter aliud, non possit adire ad eum, cui licet numerum Missarum temperare. Vide tamen id, quod mox notabo n 96.

Quando census pro Missis differatur solvi, quid faciendum, dicitur §. 9. n. 12.

Quis

*Quid fiet si census pro Missis relictis
augeatur?*

9. **D** Vbitabis Decimoquin-
to. Sic. Reliquit Mona-
sterio Testator domum, vel virida-
rium, ut ex pretio locationis, vel
fructu dicantur Missæ: crescunt ar-
bores, crescitque ex concursu po-
puli pretium locationis, suntne au-
gendæ Missæ?

Respondeo, posito, quod constet
noluisse Testatorem pingui reddi-
tu benefacere Monasterio, nec ta-
rasse Missas modo dicto à num. 72.
sed voluisse ex toto reddito Missas
celebrari, ajo esse distinguendum.
Si enim Viridarii, vel domus loca-
tio crescat ex industria Monaste-
rii, quia scilicet arbores plures
plantavit, vel officinas domus au-
xit, vel quid simile, non erit au-
gendus Missarum numerus, quia

P p. 2 illud

a Fraxinell. de oblig. Sacram. sect. 4.

25.

Quid

illud augmentum est fructus industriae Monasterii: At si ex natura sua arbores creverint vel casu ex frequentia populi crescat domus locatio, tunc augenda erunt Missae. Ratio est, quia voluntas Testatoris est, ut totus fructus rei suae pro Missis expendatur. Adde contrarium eandem esse rationem, si ergo diminuta locatione, vel fructu, diminuatur & Missae modo supradicto, ergo aucto redditu, & Missae erunt augendae.

93. Una potest esse exceptio, quando raro contingit tale augmentum, & aliquando etiam raro fortasse fuit decrementum; tunc enim unus annus compensatur cum alio, ut mox in simili dicam n. 96.

94. Quid, si, eo tempore, quo augetur talis redditus, inveniat, quod etiam sit auctum stipendium Missae, poteritne tunc compensari incrementum redditus cum incremento stipendii? Respondeo, Puto posse

posse cum Rodriquez, & quia tunc
servatur æqualitas inter augmen-
tum utriusque.

*Quid fiet si augeatur taxa stipen-
dii Missæ?*

95. **D**Vbitabis Decimosexto.
An, si censu pro designa-
tistot Missis invariato; crescat ta-
xa stipendii Missæ v.g. erat medius
Julius, fiat (Episcopo sic dispo-
nente, vel communi praxi sic acce-
prante) unus integer Julius, An,
inquam, possit diminui numerus
Missarum? Respondeo, posse dimi-
nui cum auctoritate Pontificis, &
hanc esse unam ex causis modera-
tionis Missarum, vidimus supra: &
in casu necessitatis idem posse af-
firmari, b quod modo ex Castropa-
lao num. 90. insinuavimus, paritas

P p 3 ratio-

Rodrig. t. 4. Summ. cap. 13. de Missæ
numer. 10. b Bordonus ref. 25. num. 370
Aversa de Euchar. q. 11. sect. 18.

rationis videtur ostendere) ut scilicet Ecclesia, vel Capellanus se indempnari seruet, neque enim præsumitur Testator in tali necessitate iniuste eos aggravare voluisse.

Illud tamen tum in hoc, tum in casu, de quo num. 89. diximus, noto perlibenter. Si per annos præteritos Ecclesia habuit stipendium pro prædictis majus solito, ut esse consuevit, quando pinguem Capellaniam, vel legatum fundavit Testator, non posse statim diminui Missas, prætextu, quod, taxa stipendii creverit, vel decreverit census. Ratio est, quia sicuti antea sterili commodo tuo, ita tuo incommodo stare nunc debes, defectum hujus anni compensare congruum est cum aliorum annorum excessu, ut modo in simili num. 93. dictum est.

Quare tum hic, tum in dictis num. 91. & 93. iudicio prudentis est decidendum, quando excessus, vel defectus est tantus, ut merito
dimi-

dimidiatio, vel auctio Missarum
facienda sit.

*Quid si taxa stipendii de-
creseat?*

Vbi

*An Religiosus stare debeat taxa
facta ab Episcopo?*

D Vbitabis Decimoseptimo.
Quid contra fiet si, in varia-
to dicto censu pro tot determinatis
Missis, decreseat taxa stipendii? erat
v.g. unus Iulius, non fiat medius
Iulius, eritne augendus numerus
Missarum?

Respondeo. Si ex circumstantiis
constet Testatorem noluisse Ecclē-
siæ pinguem redditum relinquere,
augendum puto. Ratio est, quia tūc
in casu hujus dubitationis Testator
presumitur velle censum adæquari
Missis, & Missas censui: At si id non
constat, & legatum, seu Capellania
fundata

fundata præsumantur absolute, non
puro augendum, quia nunc præsu-
mitur Fundator suo Capellano, ut
assolet, benefacere voluisse, posito,
quod determinatas Missas præscri-
psit, & nihil aliud explicuit.

98 Sed dum meminimus taxæ
stipendii, datur occasio quærendi:
Vtrum, si Episcopus taxat usum
Iulium v. g. deberi pro una Missa,
obligetur Religiosus exemptus sta-
re huic taxæ, An potius possit à
voluntariè dantibus recipere duos
Iulios, posito quod hoc sit stipen-
dium summum, quod currit abstra-
hendo ab Episcopi legitima taxa,
Respondeo. Si voluntariè dentur,
tamquam pinguis leemofyna, tam
Regularis, quam Sæcularis potest,
quia taxa Episcopi non excludit
liberalitatem Fidelium. Difficul-
tas ergo sola consistit, quando quis
det illud plus tanquam stipendium
Missæ, aliter omnino non daru-
rus, in quo casu cum certum sit,
Sæcularem/Sacerdotem debere taxæ

xx à suo Superiori legitimè constituta se conformare, potest merito dubitari, An id etiam debeat Religiosus exemptus.

99. Dico hanc quæstionem similem esse illi, An Ecclesiastici teneantur stare taxis, & metis in pretio rerum, quas Principes sæculares legitimè taxant; ita enim Ecclesiastici non sunt Principibus sæcularibus subditi, sicuti exempti non sunt subditi Episcopis. Quoniam ergo communiter, & vera opinio est illos debere stare metis taxatis à Principe, si non directè, certè consequenter ex eo, quod posita tali meta, pretium justum talis rei non erit indivisibiliter, nisi juxta illam metam, unde si quis plus accipiat, contra justitiam accipiet, quia sumit ultra debitum rei pretium: ideo etiam in casu nostro, posito, quod Episcopus

a Molina, Vasq. Bonacin. alisque, quo sequitur et citat Castrop. t. 1. r. 2. in leg. d. 1 p. 24. §. 6. n. 1.

pus taxat dandum pro stipendio
 Missæ, unum v.g. Iulium, unus Iu-
 lius erit Missæ indivisibile stipen-
 dium, quare quidquid ex hoc solo
 titulo accipietur, contra justitiam
 erit. In casu enim Missarum, licet
 non interveniat vera venditio, &
 emptio, quia esset Simonia, tamen
 ut alibi insinuavimus, proportio-
 naliter ad veram venditionem, vel
 emptionem, etiam in Missarum ca-
 su, discurrere debemus. Scio Na-
 varrum, & Bonacinam negare Ec-
 clesiasticos saltem sub mortali ta-
 xis Principum Sæcularium subdi,
 unde idem puto dicturos in casu
 nostro de stipendio Missæ, sed illis
 ego propter rationem à nobis mo-
 do dictam assentiri non possum.

*An Capellani teneantur pecuniam ex-
 tendere ad ornatum Altaris.*

190.

DVbitabis Decimo octa-
 vo. An Capellanus ob-
 ligetur

a Bonac. & Nav. apud Castr. I.

ligetur tum ad Missas celebrandas,
tum ad conquirenda Altaris orna-
menta?

Respondeo, si sufficient redditus
tum ad designatas Missas, tum ad
necessaria Altaris, teneri ad utrum-
que. Ad ipsum enim pertinet totum
onus Capellaniæ, sicuti onus Be-
neficii ad Beneficium: qui enim
sentit commodum, & incommo-
dum sentire debet. At si non suffi-
ciant, distinguendum est. Si Capel-
lania est pinguis, ita ut per antece-
dentes annos supra justum sti-
pendium Missæ aliquid habuerit
Capellanus, licet nunc hoc super-
fluum cessaverit, puto teneri. Ra-
tio est, quia de toto Beneficio, seu
redditu præsumendum est, provi-
deri debere (quando aliunde pro-
visum non est) tum Altari, tum ju-
sto Missæ stipendio, computato
anno fecundo cum sterili. Si vero
Capellania non est, nisi ad justum
Missæ tuæ stipendium, censeo non
teneri, quia secus tuis stipendiis
milia

militares, quare nunc qua ratione possit quid retineri de stipendio dicam infra §. 5. à n. 7.

Justum autem stipendium computare potes in tui favorem illud, quod fortè in tua Civitate est medium, sed justum, si Episcopus illud legitimè, id est, indivisibiliter non taxaverit, tunc enim juxta hoc, & non juxta infimum tuas rationes taxare debes. Dixi (in tui favorem) nam nisi Fundator contrarium expresserit, præsumitur noluisse suum Capellanum stipendio infimo, licet justo, aggravare voluisse, An hæc præsumptio possit extendi ad concedendum tibi stipendium summum, aliis judicandum relinquo.

101. Docet Fraxinellus a Capellanum non teneri facere restitutionem Missarum, si fortè pecuniam expenderit ad ornādum quomodocumque Altare. Sed est distinguendum. Si enim sunt ornamenta

a Fraxin. de oblig. Sacerd. sec. 4.
concl. 5. §. 5.

mēbra necessaria (& quidem neces-
 saria iudico, quæ cum decoro Alta-
 ri conveniunt, ut sunt aliqua con-
 grua paramenta, Mappæ, &c.) Fra-
 xinello assentior, secus si sint ad
 ostentationem, his enim cum ja-
 ctura suarum Missarum Fundato-
 rem non consensisse, putandum est.
 Illud item eidem docto auctori
 post factum, sed non ante, conce-
 do. Nam si bona fide id jam fecisse,
 nūc inveniatur Capellanus, non esse
 obligandum ad Missas de suo sup-
 plendas puto, quia ea ornamenta
 jam denique in Altaris, atque adeo
 Dei cultum cesserunt, nec mihi
 persuadere volo in tali bona fide
 Fundatorem voluisse suum Capel-
 lanum urgere, immodò non urgeret
 Capellanum in tali casu, sed ipsum
 Altare, cui attributa sunt orna-
 menta, nec, in his, factus est
 dignior Capellanus, sed
 Altare.

Qq

An

*An compensare, stipendium Missæ
sibi non solum aliquis
possit.*

302. **D**ubitabis Decimonono. In hunc modum. Hæres, vel quilibet curavit, ut Sacerdos, pecunia credita, centum Missas celebraret, quibus celebratis, stipendium ei hæres non solvit. Post multum tempus idem oblitus præteriti debiti affert centum Iulios eidem Sacerdoti, ut centum Missas celebret, licetne huic Sacerdoti eos recipere, & quia non habet aliam viam recuperandi stipendium celebratarum Missarum, sibi id compensare, non celebrando Missas nunc postulas?

Respondeo, Posse colligitur ex Peyrino, a quatenus docet si Monasterium fecit expensas, ad recuperandum stipendium pro Missis jam celebratis, nec eas recuperare alio
mo-

a Peyr. 2. 3. c. 1. n. 27.

modo à Petro v. g. qui illas Missas petiit, valeat, nisi retinendo partem eleemosinæ, quam forte idem Petrus pro aliis Missis celebrandis offerat, posse diminuere has alias Missas, & sibi justè expensas factas compensare. Ratio esse posset quia propter justam compensationem potest sibi resarcire damnum, sive Sacerdos in casu nostro, sive Monasterium in casu Peyrini. Sibi ergo imputet ille, qui stipendium celebratarum non solvit, si postulas nunc Missas non habet.

103. Certe in hac doctrina illud difficile mihi est: nam fac Missas celebrandas esse pro anima purgante, vel pro impetranda sanitate alicujus, non erit æquum, ut hi patiantur damnum in re tam gravi ob delictum debitoris illius, etiam si anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam recompensationem admitterem, quo constaret

torum damnatum esse solius debitoris, & nullo modo tertii.

§. IV.

*Super illud §. primum. 9. Id vero ut
Deinceps, &c.*

*Vbi revocantur Privilegia Reli-
giorum.*

¶ Quoniam circa minuendum numerum Missarum concessa fuerunt à Summo Pontifice nonnulla Privilegia, ea hic universa in futurum revocantur.

Et quia per illud (in futurum) denotari videbatur, non revocari dicta Privilegia, quoad onera suscepta, de præterito: ideo dubitatum fuit. An illud (in futurum suscipiendis) intelligeretur de suscipiendis post Privilegium. Respondit Sacra Congregatio, ita esse intelligendum, ut vidimus §. 1. n. 35.

Ex qua responsione declaratur

us

ut notat ex Bordonio Lezzana, & hanc revocationem Privilegiorum esse etiam quoad onera suscepta ante Decretum, si suscepta fuerint post Privilegium, non vero esse revocata, si talia onera fuerunt suscepta ante Privilegiorum concessionem.

Quanam privilegia hic revocentur.

2 **C**irca quæ dubitabis Primo, quanam fiat ejusmodi Privilegia? Respondeo, esse fere sequentia.

Primum est Iulii Secundi, & Leonis Decimi. Nam Iulius Secundus concessit *b* Generali Minimo, & Sancti Francisci de Paula, ut in Visitatione, vel alias, ubi forte inveniret Fratres multarum Missarum, obligationibus prægravari, quibus satisfacere non valerent, dispensare posset, ut unam Missam cum novem

Q 9 3 Col.

a Lezzana t. 3. v. Missa n. 15. *b* Apud Confectum in Bulla 7. Iulij Secundi.

Collectis, hoc est, cum novem Orationibus, celebrando, satisfacerent pro novem obligationibus, perinde ac novem Missas celebrarent, & cum septem Collectis pro septem, & sic infra descendendo, & c. & interim, qui eas Missas fundaverant, participes essent omnium bonorum talis Religionis.

3. Hæc concessio, quia facta fuit nuncupatim Francisco Biscce tunc Generali, ideo Successor obtinuit à Leone a Decimo idem Privilegium universaliter his verbis. *Cum autem Fratribus, pro illorum sustentatione, aut alias, devotionis causa duo bajocchi, seu septem quatrini moneta lusia, pro Celebratione unius Missæ per Christi fideles communiter dari consueverit, &c. & infra: Nos omnibus Fratribus domorum dicti Ordinis in partibus Alemânia. & Bohemia pro tempore existentium, ut de cetero, perpetuis temporibus,*

a Apud eundem Consec. in Bulla S. Leonis X.

vibus, in celebratione unius Missæ novem vel septem commemorationes, ad eorum devotionem, pro tempore recitare, pro septem, vel novem specialibus, & integralibus Missis, etiam si illa specialiter de Requiem forent celebranda, vel de quibuscunque Sanctis; vel alias quomodocumque, etiam si pro illis recitandis eleemosinam receperint, seu in posterum reciperent, plenè satisfacere valeant, concedimus.

4. Hoc Privilegium, licet sit concessum particularibus illis Fratribus Alemanniæ, & Bohemiæ, tamen concessum intelligitur & aliis. Ratio est, quia (ut notat Roderic.) adest Privilegium Pontificis, quo Privilegia concessa uni domui Mendicantium, intelliguntur concessa toti Religioni, saltem in simili causa, atq; adeo omnibus participantibus in Privilegiis, id quod

Qq 4

ite-

a Roderic. t. I. Reg. 55. art. 18. Vide supra lib. I. c. 6. §. 4. n. 11. ex Delugo.

iterum me dixisse memini lib. I. c. 6.
§. 4. n. II.

5. Secundum Privilegium est
ejusdem Leonis Decimi concessum
a Minoribus, quod sic habet. Cum
sicut accepimus, contingat sapius, ut
Fideles ipsi plures Missas per eosdem
Fratres celebrandas, elargita eis ali-
qua eleemosina committant, & in ali-
quibus regionibus in eleemosinam ce-
lebrationis unius Missæ certa pecunia
quantitas valde parva, & tenuis dari
consuevit, adeo quod vos ad eleemosi-
nam, quæ singulariter à pluribus elar-
giur, tot Missas, quot sunt largientes
pro singulis celebrare non valeatis. Et
infra: Nos vobis, ac pro tempore
existentibus Fratribus, quod cele-
brando unam Missam distaxat, si
eleemosina æquivalens unius Iulij non
elargitur, etiam si duas, tres, aut qua-
tuor, vel plures Missas celebraturi,
occasione diversarum, vel plurium
elee

a Apud Consec. in Bulla 7. Leonis
X & memi. n. 1. Rodri. 2. 1. qu. reg. 43.
art. 7.

elemosynarum huiusmodi, essetis, & in dicta celebranda Missa pro omnibus, qui dictis Missis in cleemosinam usque ad summam huiusmodi contrabuerint, vel contrabuent in futurum, commemorationem in genere faciendo, in hac conscientiarum vestrarum puritatis satisfactum fore, & esse indulgentiss.

Tertium Privilegium est a concessum Monasterio S. Benedicti Vallisolerani per Nicolaum Francum Nuntium Sixti IV. in hanc formam. Reverendissime Pater, Supplicatur Paternitati vestre Reverendissima, ut Fratres quascumque elemosinas, vel quacumque legata pro perpetuis Capellanis, vel alias liberè, & licitè possint recipere & retinere sine predicto onere, &c. Fiat ut petitur. Nicolaus Francus Legatus.

7 Quartum Privilegium b est
Qq 5 Mar-

a Apud Rod. in Bullario in Bullis Sixti IV. Bulla 44. b Portell. v Missa p. 22.

Martini V. concessum Patribus D.
 Hieronymi in Hispania, quod per
 extensum conscriptum ego non-
 dum videre potui: in quo concedi-
 tur, quod illi non teneantur dicere,
 pro qualibet Capellania, ultra qua-
 tuor Missas in qualibet hebdoma-
 da, etiam si earum Fundatores, &
 Institutores defuncti ordinaverint
 quotidie Missam celebrari: & quod
 idem Papa dixit, hanc esse amplam
 satisfactionem per has quatuor
 Missas. Addit Portella a hæc verba.
*Ego quoad concessionem hanc non du-
 bito quin fuerit facta, sed non consulo
 quod fiat, quod non publicetur seculari-
 bus ob periculum pusillorum.*

Hæc Privilegia, & si quæ alia
 fortasse fuissent, revocavit in hoc
 Decreto Sacra Con-
 gregatio.

a Idem ibid.

An

An prædicta Privilegia legitimè concesserit Summus Pontifex.

8. **A**T vero, quanam ratione Pontifex hæc Privilegia concedere tunc potuit, in præjudicium eorum, qui eleemosinas obtulerunt? Profecto Pontifex Dominus non est bonorum Fidelium, ut possit de iis suo arbitratu disponere, & Religiosis applicare.

Nihilominus, si rectè attendas ad prædicta Privilegia, nihil incongruum concessum à Sancta Sede fuisse reperies: id quod, non ut antiquiores a aliqui defendunt, & quidem frigidè, sed nova, facilioreque via discurrendo per singula, sic explico.

9. Primum Privilegium Leonis X. relatum num. 3. (quod idem est cum relato num. 2.) concedit, ut

Q q 6 quan-

a Apud Rod. t. 1. q. reg. 43. art. 17. §. Tertia conclusio, & Peyrinum t. 1. in constit. decimam Leonis X. n. 1.

quandoquidem duos bajocchos dari pro stipendio unius Missæ, ibi consuetum erat, concedit, inquam, ut per unam Missam sub novè commemorationibus celebratam satisfaceret pro novem, & per septem, pro septem, &c. Iam in rationem ad quantam summam ascendat ea pecunia novies repetita. Certè bajocchi duo novies replicati sunt bajocchi decem & octo, hoc est, duo Iulii Romani minus duobus bajocchis. Decrevit ergo, seu potius declaravit Pontifex illud stipendium duorum bajocchorum fuisse irrationabile, taxavitque pro singulis Missis in illis regionibus assignandos esse decem & octo bajocchos, quod certè ibi, & in ea ætate, quando erat magna Sacerdotum penuria; non erat durum stipendium, quandoquidem nunc in tanta Sacerdotum multitudine, ut supra diximus, a solet esse diebus feriatis unus Iulius, seu argenteus, hoc est, bajoc-

a *Suprac. I. §. I. n. 2.*

bajocchi decem, & in diebus festis, duplicati, hoc est, bajocchi viginti. Adde, & expensas vini, ceræ, paramentorum. Ministri, & similia, quæ modo infra dicenda §. 5. à n. 7. extra stipendium censeri absolute, possunt.

10 Quid autem ex facto computo consequitur? certè illud, quod stipendium sic justè a Pontifice taxato, potuerunt deinceps Patres illa una Missa satisfacere pro novem exiguis stipendiis, quæ unita ascendant ad justum, prout supra à nobis ex probabilissima sententia resolutum est. Nihil igitur Pontifex de bonis Fidelium disposuit, sed declaravit justum stipendium unius Missæ, ibi, esse duos Julios minus duobus bajocchis.

11. Secundum Privilegium relatatum n. 5. concessit, ut pro multis offerentibus exiguam eleemosinam, quæ pertingeret usque ad lullium, una Missa applicaretur. Vides

Qq 7

etiam

a §. 3. n. 50.

etiam hic nihil aliud fecisse Pontificem, nisi declarasse justum stipendium Missæ manualis esse unum lulum?

Non est igitur audiendus Collector & Privilegiorum Mendicantium, qui non valens id alio modo explicare, asseruit, hanc concessionem fuisse subreptitiam, nulliusque valoris, prout multi viri famosi Theologi, & Iurisperiti responderunt: Non est, inquam, audiendus, sicuti nec alii, frivolas explanationes afferentes, siquidem modo dicto justitia concessionis cognosci facile potest.

12. Tertium Privilegium allatum n. 6. quod est Legati Pontificis, si potes prædicta, vel alia interpretatione defendere, bene est; secus, concedere Legatum suæ potestatis limites excessisse (licet bona fide) non est inconveniens.

13. Quarta Collector in comp. Mend. tit. Miss. 3. §. 13. apud Rodrigu tit. 1. quest. reg. 43. art. 17.

13. Quartum Privilegium concedit pro qualibet Capellania quotidiana Missæ, celebrari Missas quatuor in hebdomada. Id quod ideo concessisse Pontificem mihi credibile est, quia Capellanix illæ tennes erant, & exiguæ; reduxit igitur ad rationabile stipendium, ut scilicet, deperditis forte Capellanix redditibus, auctis rerum pretiis, &c. fieret justa Missarum reductio, id quod decernere ad Sanctam Sedem pertinere, nunc explicitè declaravit §. 1. n. 7. Sacra Congregatio.

*Duo Privilegia concessa post hæc
Decreta de Celebratione
Missarum.*

14. **D**ubitabis Secundo. An post hæc Decreta sit aliquod Privilegium de hac re concessum Regularibus.

Respondeo, esse duo; Nam Primo Urbanus VII. anno sequenti post

post evulgata dicta Decreta, id est, 13. Julii 1626. concessit a Procurator Generali Minorum, ut legata Missarum perpetua exigua, & oneri annexo imparia ad rationem quinquaginta scutorum monetae Romanae (quae unciiis circiter viginti Siculis respondent) pro qualibet Missa quotidiana, reducerentur. Vides Summum Pontificem nequaquam liberè disponere de Fidelium bonis, sed solum concedere, ut taxentur Missae ad rationem justae stipendii.

15. Secundo idem Urbanus VIII. 6. Augusti 1639. approbando Constitutiones Fratrum Minorum concessit, *b* ut in, in primo eorum Capitulo, Missas, quas habent annuas quotidianas, reducere ad rationem sexaginta scutorum annuorum. Quod Privilegium eandem habet explanationem. Neque te offendas modo

a *Peyr. l. 2. const. 5. Urbani VIII. Marchin de ord. tr. 3 p. 2. c. 20. n. 7. b*
Lezza v. Missa, n. 31.

modo quinquaginta, modo sexaginta audire; stipendia enim hæc, admodum pretii rerum, habent Medium, Infimum, & Summum.

16. Sed petet quis, An his duobus Privilegiis fruantur alii Religiosi participantes in Privilegiis.

Concedit Marchinus. *a* Negat Lezzana. *b* Ille, ob rationem universalem, quod participantes communicant in Privilegiis concessis, & concedendis. Hic, quia putat hæc non esse Privilegia, sed reductiones particulares, quas Pontifex ad petitionem particularium fecit, quæ certè alijs non communicantur. Secus, quando Pontifex concedit v. g. uni Conventui alienationem alicujus boni immobilis, concederet omnibus participantibus. Adde quod jam amplius hi Religiosi non tenentur adire Pontificem ob reductionem Missarum, cum ipsi possint

a Marchinus dicto n. 7. *b* Lezzana d. num. 3.

sint facere , & tamen praxis est in contrarium.

17 Sententia concedens est probabilior quoad concessionem allatam n. 15. Ratio est, quia illa Privilegium est, non vero reductio, nam non reducit ipse Pontifex , sed dat facultatem reducendi , & quidem per Diploma approbans Constitutiones Fratrum, id quod satis ostendit esse concessionem universalem. Ad id, quod additur, Respondeo Primo , esto propter reductiones Missarum quotidianarum illi non obligarentur ad Pontificem confugere : obligarentur tamen propter alias reductiones non quotidianas, & quando reductio instat , ut fiat extra Capitulum. Sed Respondeo Secundo , concessionem solum loqui de reductione facienda in primo Capitulo, & non amplius; quare si occurrat facienda alia reductio post illud Capitulum, certe ad Sanctam Sedem erit recurrendum.

S. V.

§. V.

*Super illud §. primum. 10. Ac
similiter, &c.*

Vbi

*Prohibetur, ne Sacerdos retenta parte
eleemosynæ, Missam alteri ce-
lebrandam commit-
tat.*

1. Sacerdos cum receperit à Fi-
deli argentum integrum, ut
Missam pro illo celebret, dat argen-
tum medium Petro similiter Sa-
cerdoti, ut sui loco satisfaciatur; me-
dium vero sibi retinet; potestne id
licite efficere? Decernit Sacra Con-
gregatio supra §. 1. numer. 10. non
posse.

2. Et quia dubitatum fuit: An sal-
tem possent Rectores Ecclesiæ ali-
quid sibi retinere pro expensis ne-
cessariis, vino, cera, Hostia, Para-
mentis,

mentis, & similibus. Respondit ibidem n. 36. posse Rectores Ecclesie pauperis, non veto ejus, quæ sufficientes habet redditus: advertitq; ne plus justo excedant hæ expensæ, & nihilominus, his deductis, curandum esse tot celebrari Missas, quot fuere præscriptæ ab offerentibus elemosynam.

3. Rursus fuit dubitatum, An Beneficiatus, qui potest per alium celebrare teneatur huic alii dare stipendium ad rationem Beneficii. Respondit num. 37. satis esse, si det elemosinam congruam secundum morem Regionis, si aliud in fundatione cautum non fuerit.

4. Denique. An ille, cui datur stipendium manuale majus solito, pro Missa, debeat totum dare alteri, cui fortè illam celebrandam committit. Respondit ibidem n. 38. debere totum dare.

5. Vides discrimen? Id, quod concessum est Beneficiario, habenti forte pingues redditus pro onere Missæ.

re Missarum , negatur recipienti
 elemosynam manuaem pro Mis-
 sis. Et quidem merito, nam huic
 Fideles totam elemosynam dant
 pro ipsa Missa; ibi Fundatores dant
 etiam pro ipsa commodiore susten-
 tatione Beneficiari, ut alacrius ser-
 viat, &c.

6. Quæres: recipientis elemosy-
 nam manuaem , si non seruet hoc
 Decretum , peccatne mortaliter?
 Respondeo cum Peyrino , a alios
 firmare, quia tam subtilis distinctio
 Sacrae Congregationis , in re tam
 gravi, id eam serio intendisse , de-
 monstrat , b Alios negare, quia in
 Decreto hujus rei nulla adsunt ver-
 ba indicantia culpam mortalem, &
 ex alio capite nulli tunc fit injuria,
 non Sacerdoti celebranti, quia sti-
 pendium minus voluntariè, ut sup-
 ponimus, acceptat ; non petenti
 Missam , jam enim illa pro ipso ce-
 lebratur.

Ar

a Peyr. constit. 9 Urbani VIII. §. 4. b
 Bordonius res. 26 n. 28.

*An alii, præter Rectores Ecclesie, possint
retinere expensas pro vino, cera,
Ministro, paramentis,
&c.*

7. **S**ED adhuc dubitabis Primo,
An sicuti Rectori Ecclesie
pauperis conceditur, posse re-
tinere prædictas expensas, ita pos-
sit Sacerdos legatarius; qui non sit
Rector Sacerdos v. g. cui relictum
fuit annuum legatum pro celebra-
dis tot Missis, potestne exposcere
aliquid plus, ut faciat dictas expen-
sas?

8. Idem quæritur in elemosy-
nis manualibus; potestne exposcere
Sacerdos aliquid plus (sed rationa-
bile) quo satisfaciat Ministro in-
servienti, vel insumat pro cera, vi-
no, &c.

9. Respondeo utrumque posse,
a juxta dicta v. 2. quia nemo cogitur
insumere de suo in gratiam alterius,
id ra-

a March. de ord. sr. 7 p. 2. c. 18. n. 26.

id tamen non consulerem divitiis, quia sapit indignam avaritiam. Cōfirmatur Responsio, quia merito alicubi, taxantur hæ expensæ separatim ab ipsius Missæ stipendio, ut vidimus supra.

An Capellanus, vel legatarius pinguis retinere possit partem stipendij?

Dubitabis Secundo, An quod concessum est num. 3. Beneficiario, concedatur Capellano, vel legatario pingui? Respondeo affirmativè, a modo det justum stipendium alteri, licet enim Sacra Congregatio meminerit solius Beneficiarii, cum eadem sit ratio includuntur ceteri similes, sive sint principales, sive subrogati, quia *subrogatum sapit naturam ejus, in cuius locum subrogatur*, modò non sit elec-

a Delugo de Euch. d. 21. sec. 2. n. 30.
Aloys. Ricc. in decis. p. 2. decis. 219, n. 3.
citans Sotum, Navarr. Bejan.

elemosyna manuelis, ut ibidem dictum est.

11. Rogas, Quantum est hoc iustum stipendium? Quantum lex Diocesana taxavit, quod apud nos esse verè unum Iulium pro una Missa feriatà, & circiter duplicatum pro festiva supra diximus. Quod si alicubi taxatum non fuerit, illud erit iustum, quod fuerit communi consuetudine introductum, in quo casu (sicuti accidit in rerum pretiis non taxatis erit, reperire summum, medium, infimum, & Beneficiarius non obligabitur, in prædicto casu, nisi infimum dare, jam enim hoc iustum stipendium est.

An quilibet alius possit alteri committere Missam, resente parte stipendii.

12. **D**Vbitabis Tertio. An in aliquo tandem casu id alicui Sacerdoti liceat in manualibus elemosynis? Respon-
a Suprac §. 1. n. 2. & §. 3. n. 35.

Respondeo, quamvis id absolute
Congregatio neget, ut vidimus
n. 4. adhuc tamen tres Exceptio-
nes, seu Declarationes admitti de-
bent.

Prima est. Si alicubi hoc Decre-
tum non sit acceptatum, quæ est
communis doctrina in legibus po-
sitivis. Id, quod hic inuere vo-
lui, quia Marchinus ait se audi-
visse, in multis Italiæ locis, & Ro-
mæ, in multis Collegiatis, hoc
Decretum, quoad hanc partem,
non servari.

13. Secunda. Si ego Sacerdos
recipi liberaliter à Petro pro una
Missa unum v.g. aureum, pingue
scilicet stipendium, si Petrus dedit
præcisè, & simpliciter pro Missa, ita
ut liberalitas exercita fuerit, in fa-
vorem, ut ita dicam, Missæ, ipsius-
que obsequium, certè non b possem
dare alteri Sacerdoti celebraturo

R r pro

a March. de ord. 87. 3 p. 2. cap. 32.
num. 8. fin. b Diana p. 2. traç. 14. ref.

pro eodem Petro unum Julium, iustum scilicet stipendium, quodque superest, mihi retinere: at si fuit, ex liberalitate, circa meam personam, quia sum illius amicus, vel quia sum pauper, &c. utique possem. *a* Ratio est, quia in priori casu stipendium fuit pro Missa, quod stipendium integrum debet dari ex Sacra Congregatione, in posteriore, non fuit pro Missa, sed pro alio titulo.

14. Tertia. Si Sacerdos, cui ego committo Missam celebrandam, sit expressè contentus modica parte, etiam infra infimum stipendium, meliore parte mihi relicta, in rigore possum *b* modicam illam partem ei dare. Ratio est, quia, sicuti potest mihi talis Sacerdos gratificari, dicendo pro mea commissione Missam sine ullo stipendio (neque id prohibuit unquam Congregatio, quia id est mera liberalitas Sacerdotis) ita & potest mihi gratificari,

a Aloys. Ric. in decis. p. 3. decis 219.
b Aloys. Ric. ibidem finis.

condonando partem, quæ est adhuc partialis liberalitas.

14. Dixi (in rigore) nam sunt duo omnino Scopuli timendi Alter: ne Sacerdos ille metu, vel alio simili affectu ducatur ad id: quasi timeat, ne inveniat in posterum elemosynas pro Missis, nisi nunc condonet partem, jam enim tunc non esset ex liberalitate. Alter, ne tali modo in periculum incidas sordidæ negotiationis.

16. Denique, quod hætenus diximus, tum de prohibitione, tum de ejus exceptionibus, puto probabile esse, extēdi etiam ad Parochos, seu ad Collectores Missarum, qui plura stipendia congregant, & deinde inter Sacerdotes stipendiarios distribuunt. Ratio est, quia quamvis hi non suscipiant onus dicendi Missis, unde videantur a saltem pro labore colligendi, & distribuendi posse sibi aliquid retinere, ni-

R r 2 hilo-

a *Suar. de Sac. dub. 80. sec. 3 §. Hoc*
quæ occasione.

hilominus quia adhuc hæc elemosyna datur pro Missis, debet, secundum hoc Decretum, integrè dari Missam celebranti, nisi adsit, ut dictum est, aliqua ex dictis tribus exceptionibus.

Sed certè, quia Decretum hoc solum dirigitur ad Sacerdotes ibi: *Prohibet Sacerdoti, ne parte Eleemosyna retenta, &c.* non a deo condemnare ejusmodi Collectores, & Sacristas (etiam si sint Sacerdotes, sed non ut talibus assignetur elemosyna, hoc est, ut ipsi Missas celebrent, sed ut celebrandas eas curent) si moderatam pro labore mercedem ex datis pro Missa suscipiant. Ratio est, quia cum prohibitio sit odiosa, est restringenda ad solum expressè prohibitos, prohibiti autem sunt solum Sacerdotes, quibus elemosyna datur pro Missis, quæ ab ipsis sint celebrandæ. Certi ergo servent id, ad quod obligantur jure naturæ.

Ad idem reducitur, si quis, cum
sic

sit procurator, ut certum v. g. Missæ
 celebrentur, quæ Missæ in hac Vr-
 be solent dici, exempli g. pro du-
 centis Julis, si quis, inquam, per
 industriam suam mittat, sed eat ad
 aliam Urbem, ubi iarrat ex postula-
 tum tempus, dicantur pro cen-
 tum Julis: puto enim non esse im-
 probabile, posse talem procurato-
 rem retinere sibi alios centum. Ra-
 tio est, quia sumi potest paritas à
 servo, qui per extraordinariam in-
 dustriam (nam ad ordinariam, &
 moralem obligatur ex ipso famu-
 lato) per suum laborem emit res
 minoris, quam valeant communi-
 ter in foro: potest enim retinere,
 quod superest, utpote fructum suæ
 industriæ, pari ergo modo in casu
 nostro.

Illud tamen per diligentem in no-
 stro casu notandum est, id non pos-
 se fieri, quando ex circumstantiis
 nimis adverteretur dantem elee-
 mosinam non voluisse solum ipsum
 Missarum numerum, sed voluisse

R r 3

bene?

benefacere loci Sacerdotibus, vel honorare Ecclesiam, vel quid simile, ut ex se patet.

§. VI.

Super illud §. primum II. Præterea, ne in Ecclesiis, &c.

Vbi precipitur, ut Mobilia relicta pro Missis perpetuis, quamprimum inuestiantur in bonis immobilibus fructiferis.

Licet hoc Decretum primo aspectu videatur explicatione non indigere, involvit tamen difficultates non contemnendas.

An Decretum hec loquatur de nondum acceptatis?

2. **D**Vbitabis enim Primo. An si cui Ecclesie relinquatur aliquod mobile, pro onere Missæ perpetuæ, sed nondum Ecclesia

vel
imi-
clesia acceptavit, obligentur Ec-
clesiæ Rectores talem investitu-
ram, seu applicationem exequi?

Respondeo, non obligari: quia si
nondum Ecclesia acceptavit, cum
suum non sit, de illo disponere non
potest. Illud autem ex Regulis uni-
versalibus supponas, cum, qui cau-
sam dat irrationabilem, ne acce-
pretur, juxta damnum, quod fa-
cit, peccare, & ad restitutionem
teneri.

*Quodnam mobile in vestiendum
sit?*

2. **D**Vbitabis Secundo, de quo-
nam mobili hic agatur? Re-
spondeo, de omni, qualis est
pecunia, argentum, aurum, suppel-
lex, &c. quæ relicta sunt pro onere
perpetuo Missarum.

3. Quod si Testator magnam
summam pecuniæ pro Missis relin-

RE 4 quat-

a Barbof de appellat. verborum v.
Bona. n. 5.

quar, nec explicet, an intendat relinquere pro perpetuis, an pro temporaneis, id est, simul eodem tempore dicendis, puto intelligi regulariter de perpetuis, atque adeo prædictam summam debere converti in annuos redditus, & investienda ad præscriptum hujus decreti. Ratio est, quia communiter non solet legari magna summa, nisi pro Anniversariis perpetuis. Dico (communiter) nam si legatum factum fuerit à Principe, aut valde divite, cum hi soleant magnam pecuniæ vim legare pro celebrandis simul multis Missis, pro his erit tunc pecunia distribuenda, semper habendo præ oculis Testatoris mentem, quæ ex circumstantiis, verbis Testamenti, & similibus est diligenter investienda.

Quan-

a Bozac. de contract. disp. 1. quest. 17. p. 7. num. 6. §. ex quo sequitur.

*Quando nam urget onus celebrandi
Missas in hoc casu?*

4. **D**Vbitabis Tertio, quando-
nam incipiat obligatio cele-
brandi, statim ne post Depositu-
m pecuniæ, an post acceptionem
Ecclesiæ, an post factam investitu-
ram Ratio est, quia tunc incipit sti-
pendium, ergo tunc & onus, quod
si propter culpam alicujus, res dif-
fertur; is delinquet, & restitutioni
erit obnoxius.

*In quonam bono Immobili debet ejus-
modi mobile investiri?*

5. **D**Vbitabis Quarto, Eccujus
conditio esse debeat bo-
num immobile, ut huic Decreto,
per investituram in illud, satisfiat?
Potest nimirum talis pecunia im-

R r 5 plicari,

a March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 15. n. 28,

§. Quæres quinto.

plicari, Primo in emendo aliquo prædio, domo, horro, pomario, molendino, vinea, vel simili.

Secundo, in emendo aliquo censu, seu annuo redditu perpetuo.

Tertio in extinguendo proprium censum, quo fortè gravetur talis Ecclesia, quæ onus perpetuum Missarum susceptura est.

Quarto, in solvendo residuum pretii cuius prædii, quod eadem Ecclesia, non dato toto pretio, forte emerat.

Quinto, in redimendo aliquod prædium, quod eadem Ecclesia forte vendiderat, pacto inito, cum ementibus, ut obligarentur, reddito ab Ecclesia pretio retrovendere.

Sexto, in imponendo censum super bona propria Ecclesiæ.

Septimo, in fabricanda parte Conventus.

6. Hæc fusè persequi pertinet ad Iurisperitos: pro nostro tamen instituto spectare forum conscientiarum.

tiz, Dico, in aliquibus exprimis
 quinq; modis certum, in omnibus
 iisdem quinque probabile saltem
 esse, quod possit. Ratio universalis
 est, quia ex verbis, & intentione
 Decreti nihil aliud requiritur, nisi
 ut pecunia illa, seu bonum mobile,
 fiat immobile, id est, perpetuum, &
 fructiferum, ut sic sustineri valeat
 onus perpetuæ Missæ. At si pecunia
 implicetur aliquo ex his prædictis
 quinque modis, id sufficienter ha-
 beretur. Ergo, &c.

In sexto, & septimo modo non
 posse, mox patebit, nam discurre
 breviter per singulos.

7 Quoad Primum, non videtur
 esse difficultas, immo id maximè
 intenditur; ut nimirum possideatur
 ab Ecclesia bonum immobile, qua-
 lia supponimus esse ea, quæ ibi nu-
 meravimus, saltem quoad inten-
 tum Sacræ Congregationis unde
 annui fructus percipi soleant.

8. Quoad Secundum. Jus cen-
 sus, seu jus annui redditus perpetui
 immo-

immobile bonum est, & frugiferum: est enim perpetuum, & fructus reddit, quibus sufficienter, ut in humanis, & non minus, quam in alio immobili fundo, provideatur perpetuitati Missarum,

9. Quoad Tertium; dum extinguitur census, quem Ecclesia super sua bona aliis debet, quasi acquirit illum redditum annuum perpetuum pro se: quo acquisito, sustinere jam potest onus Missæ. Cavendum tamen est, ne Ecclesia etiam post extinctum censum, vel sit insufficientis, vel prudenter timeatur fore negligens ad novum onus, quod suscipit,

Non sic, si quis investit dictam pecuniam super bona immobilia suæmet Ecclesiæ exempta à simili censu, quia tunc nihil de novo acquirit ipsa Ecclesia, unde fructus habeat, ad onus Missæ sustinendum,

nam

a Barbof. de Appell. verborum v,
immobilia n. 1.

nam propterea non posse a sic dictam pecuniam investiri puto.

io. Quoad Quartum, dum solvitur residuum illud pretii pro prædio perinde est, ac si pars prædii nondum empta nunc ematur: jam ergo satis pecuniæ in immobili bono implicatur.

ii. Quoad Quintum, quod est magis controversum, inde probatur, quia quemadmodum in prædictis quatuor casibus, ita in hoc quinto, satis pecuniæ investitur in re immobili, hoc est, in illo prædio, quod de novo redit ad Ecclesiam, quodque jam fructus reddit, quo pacto satis impletur mens Sacrae Congregationis. Quare non videtur Marchinus b consequenter loqui, dum cõcedit per prædictos quatuor modos satisfieri menti

S f Con-

a *Lezzana ex Bordonno v. Missa num. 37.*

b *Marchin de ord tr. p. 1. c. 15. n. 28.*
 § *quæres ergo primo.*

Congregationis , non vero per hunc quintum.

12. Dices cum eodem Marchino; potest occurrere, ut anteriores creditores , quorum hypotheca non remansit extincta per venditionem subsecutam ; sed rem venditam associavit, semper agere valeant contra prædium retroemptum, & illud evincere, atque adeo posset amitti legatum.

Confirmatur, quia Sacra Rota propter hoc fundamentum in simili quadam quæstione rejecit hunc quintum modum.

13. Respondeo, advertendo prius, quod in omnibus investituris, semper , præ oculis haberi debet, immobile, in quo pecunia applicatur, non debere esse ita aliis hypothecis , seu obligationibus affectum ut sit periculum, quod ab aliquo evincatur cum damno legati. Quis enim legitimè implicabit pecuniam

a Sacra Rota apud Farin. 1. 2. decis. 63.

cuniam in emendo prædio, in quod
 uxor v. g. habet jus suarum dotiũ,
 vel quid simile? certe hoc esset pe-
 cuniam perdere non implicare.
 Hoc posito. Dico non esse mirum,
 quod, si in illo prædio retrovendi-
 to sint anteriores Creditores, non
 possit inibi investiri pecunia, quia
 instat periculũ dictum, jam ergo,
 si non sint ejusmodi anteriores,
 poterit, atque adeo stat nostra do-
 ctrina, quod ex vi retrovenditio-
 nis, possit. Ceterum, & in hoc
 quinto, & in aliis præcedentibus
 modis semper similia pericula à di-
 ligente negotiatore cavenda sunt.

14. Ad confirmationem Res-
 pondeo, Sacram Rotam ideo in illa
 decisione hunc quintum modum
 rejecisse, quia contra prædium re-
 trovenditum timebantur, & for-
 tasse aderant anteriores, non au-
 tem ex vi contractus retrovendi-
 tionis, ut dictum est.

Quoad Sextum dictum est obi-
 ter num. 9.

Sf a

Quoad

Quoad Septimum dico non esse audiendum doctiss. Bordonum a docentem, dictam pecuniam posse implicari in fabricanda parte Conventus, vel in alia re simili non faciente actu fructus. Ratio est jam dicta, quia sic non implicaretur eo modo, quo requirit Sacra Congregatio, hoc est, ut possit ex ejus fructu onus Missarum sustineri.

Denique adverte non solum bona immobilia, in quæ dicta pecunia erit implicata, si contingat auctoritate Pontificis alienari, debere ejus pretium in alia immobilia investiri toties, quoties; sed etiam si contingat alienari cum eadem facultate bonum immobile v.g. Fundum, Molendinum, domum, &c. relicta à Testatoribus, ut cum eorum fructibus sustineantur onera perpetua Missarum. Ratio non solum ducitur ex eo, quod hæc sunt bona Ecclesiastica immobilia, atque adeo eorum pretium immobile

repu-

a Bordon in Concil. Reg. ref. 25. n. 14

reputatur, & consequenter id tu-
per aliquod bonum stabile venit
investiendum: sed etiam quia dum
Sacra Congregatio ita disponit de
immobilibus emptis pecunia addi-
cta illis Misfis: multo magis id
disponere videtur, (& quidem sub
iisdem pœnis) de similibus immo-
bilibus relictis pro dictis perpetuis
Misfis,

*Quantum extendatur illud (quam
primum investiendi.)*

15. **D**Ubitabis: Quinto. Quan-
tum siue hæres siue qui-
cumque alius, ad quem pertinere
contigerit, expectare, sine scrupu-
lo, poterit, ad dictam pecuniam
investiendam?

Respondeo, etiam simulrum ex-
spectet quando non invenitur mo-
dus utilis investiendi ad præscri-
ptum Testatoris, non peccat: quia
illud (quamprimum) intelligitur,

§ 2

Quam-

Quam primum prudenti, & utili negotiatione poterit.

At si expectetur ex mera negligentia, tunc erit culpa, quando infert grave damnum Testatori, cum is scilicet per executoris negligentiam fundatarum Missarum suffragiis defraudatur. Non est tamen id Metaphysicè expendendum, sed moraliter, ut ea cura adhibeatur, eoque tempore fiat, quo similia gravia negotia fieri communiter solent, quod potius arbitrio prudentis, quam certa regula definiri valet.

Quantum extendatur illud statim pecunia deponatur. Et quid significet illud Ædem Sacram.

Quod intra triduum fit, fieri statim, habemus in jure: & poterit ergo talis depositio fieri intra

a L. fin. C. de errore Advoc. & L. fin. C. de Iudiciis.

tra triduum : & merito, nam si majorem celeritatem vellemus, nimis stricte leges, quæ debent esse humanæ fragilitati accommodatæ, interpretaremur.

Ædis sacræ nomine puto intelligi locum forte in tali Monasterio, vel Ecclesia destinatum ad hæc similia deposita gravia conservanda; qui, si non sit, jam monet Sacra Congregatio, ut deponatur apud personam idoneam. Cum autem ea loquatur sub illa disjunctione *Vel*, puto, etiamsi adesset tales Ædes sacræ te posse apud personam idoneam conservare, etiamsi ejusmodi persona esset proprii Monasterii; dummodo sine fuco, & fallacia secura judicaretur pecunia, quod scilicet in alios usus non consumeretur. Ratio est, quia jam satis superque finis à lege intentus haberetur.

*Quid intelligatur per illud) pro
Missis perpetuis.)*

16. **D**ubitabis Sexto, An pecunia relicta non pro Missis dicendis in perpetuum, sed in longum tempus v gr. pro quadraginta vel quinquaginta, vel centum annis, ex vi hujus Decreti, sit, modo dicto, investienda?

Respondeo negative *a* Ratio est, quia illud *perpetuum* significat proprie *b* tempus non habens certum finem, esto aliquando tempus centum annorum Immo infra centum annos, dicatur etiam perpetuum, In legibus autem benignior semper interpretatio est facienda, ut quanto minus possumus libertatem lædere concedamus. Possunt tamen ex alio capite astringi ex-

cuto.

a *Lexxana v* *Missis numer 37. Bordon in cons. Reg. res. 25 n 36.*

b *L. Iuris peritos ff. de excusat. tut.*

cutores, vel legatarii à investien-
dum, ut scilicet tamen pecuniam
fructuose investiant, quo securius
dictum onus à Successoribus pro
suo tempore, impleatur.

§. VII.

*Super illud §. primi nu. 12. Ad hac
Sacra Congregatio, &c.*

Vbi

*Præcipitur ne suscipiantur onera per-
petua sine licentia.*

I. PRÆCIPIT Sacra Congregatio
sæcularibus Sacerdotibus sub
Interdicto ingressus Ecclesiæ, &
Religiosis sub privatione, & in-
habilitate ad Officia, privatione-
que vocis activæ & passivæ, ipso
facto, incurrendis, ne suscipiant
onera perpetua Missarum, sine li-
centia in scriptis, & gratis conce-
denda ab Episcopo, seu Vicario

Si 5

Gene-

Generali, vel Generali, seu Provinciali.

2. Et quia dubitatum fuit, an hæc prohibitio dirigeretur non solum ad Rectores Ecclesiarum, sed etiam ad privatos Sacerdotes, si quando illis tale quid relinquatur. Respondit num. 44. etiam ad hoc dirigi.

Ad quosnam dirigatur prohibitio suscipiendi onera perpetua sine licentia?

3. **S**ED adhuc dubitabis Primo quosnam comprehendat dicta clausula? Ocurrit enim non raro, ut testator committat hæredibus, vel alteri cuilibet, ut eligant Sacerdotem, qui celebret Missas ad intentionem ipsius Testatoris: quo Sacerdote mortuo, eligant alium, & sic in perpetuum: Dubitabis ergo, an dicti hæredes, ut acceptent hoc onus eligendi Sacerdotem, qui se

se obliget ad dicendas Missas, indigeant liceant Episcopi?

4. Respondeo, non indigere, Ratio est, quia in hoc casu, nec hæres, nec alter, (quantumvis Rector Ecclesiæ fortasse sit) suscipit onus Missarum, sed curam procurandi, ut alter sub annuo stipendio, veluti sub manuali elemosyna se obliget ad Missas, de qua cura præsens Decretum non loquitur.

An pœna hic lata requirant sententiam declaratoriam.

5. **D**ubitabis Secundo. Cum pœnæ relatæ a. r. incurrantur ipso facto, absque alia declaratione, an adhuc necessaria sit sententia declaratoria criminis, hoc est, sententia Judicis legitime pronuntiantis transgressorem recepisse onus perpetuum sine licentia?

6. Respondeo. Communis doctrina

§ 6

Strina

etrina est, quod aliqua pœnæ im-
 positæ ipso facto in legibus non in-
 digeant ejusmodi sententia. Tales
 sine dubio censentur ab omnibus
 pœnæ Excommunicationis, Sus-
 pensionis, Interdicti, Irregularita-
 tis ipso facto latæ: aliqua vero in-
 digeant, quales sine dubio item
 sunt pœnæ Mortis, Amissionis
 bonorum Exilii; in quibus etiam si
 dicat lex, quod transgressor ipso
 facto, & absque alia declaratione
 in illas incurrat, licet ex vi talis
 clausulæ non sit necessaria senten-
 tia declaratoria pœnæ, hoc est,
 sententia, quæ pronunciat talem
 Transgressorem incidisse in dictas
 pœnas; necessaria est nihilominus
 sententia declaratoria criminis,
 hoc est, sententia, quæ pronuntiet
 talem transgressorem incidisse in
 tale crimen, ad quod eæ pœnæ eo
 ipso consequuntur, cur autem ita
 sit

a Lege Thom. Sanchez l. 9. de matr.
 disp. 30 Laym de legib. tract. 4. c. 15.
 n. 5. aliosque ibi citatos.

fit in his, & non in illis, Respondet Sanchez loco citato, se non invenire ad æquatam rationem, sed solum, quia ita usu receptum est.

Inhabilitas autem ad beneficia, & inhabilitas ad suffragium ferendum ipso facto lata, utrum sint ex indigentibus sententia declaratoria criminis, an non est controversum; probabile tamen censet Sanchez *indigere* ut videre facile est apud ipsum.

Ex his, in casu nostro, distinguendum omnino est, vel enim dubitatio præsens procedit de Sacerdotibus sæcularibus, contra quos fulminatur pœna interdicti ingressus in Ecclesiam & tunc Dico, hanc non indigere sententia declaratoria criminis, sed statim tales transgressores se tamquam interdictos abstinere debere ab ejusmodi ingressu. Ratio est, quia Interdictum, ut modo diximus, numeratur inter pœnas, quæ tali sen-

Sf 7

tentia

a *Sanch. loc. cit. n. 1.*

tentia non indigent. Vel dubitatio procedit de Religiosis, quibus imponitur pœna inhabilitatis ad officia privationis vocis activæ, & passivæ: & tunc Dico hanc, in opinione satis probabili, indigere ac propterea ante sententiam non obligari Transgressorum Religiosum se tamquam inhabilem, & privatum gerere Ratio est, quia inhabilitas ad officia, & privatio vocis activæ, & passivæ, vel idem sunt cum inhabilitate ad Beneficia & ad suffragia ferenda, vel perinde se habent, ac illa, quæ, (ut num. 6. diximus ex probabili sententia) talem sententiam declaratoriam requirunt.

*Quis possit absolvere in
predictis?*

9. **D**ubitabis Tertio. Quis possit absolvere has pœnas, si forte in illas aliquis incurrit?

Respon-

Respondeo ; si hæ pœnæ essent Summo Pontifici reservatæ: rursus, si incurrerentur propter delictum adulterio gravius, esset aliqua difficultas, nunc vero facilis est responsio, posse a nimirum absolvi, vel ab Ordinario, vel à Superiore Regulari respectivè ad suos subditos. Ratio est, quia cum non sint reservatæ, semper Ordinarii, & Prælati intelliguntur esse in suo jure valendi eas remittere, quando incurruntur ob crimina minus graviora, quam sit adulterium, ex declaratione Alexandri 3. At si Clerici §. De adulterio: at certè adulterio minus grave est hoc, de quo agimus.

An licentia hæc valida sit sine scriptura.

10. **D**ubitabis Tertio. De validitate licentiæ, quæ hic requiritur, si forte habeatur, tantum, ore tenus.

Respondeo adhuc tunc fore validam.

a *Lezzanat. l. c. 10. n. 34. & 39.*

lidam, Ratio est, quia illud, quod habetur in Decreto (*cum licentia in scriptis concedenda*) notat modum, non conditionem, & quidem adjectum actui perfecto quoniam ergo tunc non vitatur actus, ut alibi vidimus, *a* nec vitiabitur hæc licentia, si scriptura deficiat. Quod autem scriptura, hic, ut modus, non ut conditio, requiratur, si aliunde non pateret, inde probatur: quia forma expressa in mandato, quando non pertinet ad essentiam actus, non habet *b* rationem conditionis, sed modi actum non vitantis: At scriptura non pertinet ad substantiam licentiæ, ut ex se patet; ergo, &c.

An sit valida si non sit gratis concessa?

II. **D**ubitabis Quarto. Quid si licentia concedatur *pre-*
tio

a Sup. l. i. c. 4. §. 4. n. 40.

b Sanch. l. 3. de matr. disp. 33. n. 2.

tio mediante? Respondeo licentiam esse validam, quamvis illicitè datam. Ratio est eadem, quia illud, quod est in Decreto (*Cum licentia gratis concedenda*) significat modum, non conditionem, ut modo de voce (*in scriptis*) dictum est.

12. Certè (ut id, hac occasione, obiter, dicam) quando concessionibus Indulgentiarum ponit Pontifex esse gratias publicandas ab Ordinariis: si talis clausula ponatur solum enuntiativè & solum notans id, quod jure debetur, nimirum has gratias esse sine pretio concedendas, valida erit Indulgentia, etiam si aliquid ab Ordinario recipiatur. At si ponatur clausula invalidans in hunc fere modum: *ne aliquid recipiatur, alioqui indulgentia sit nulla*; nulla erit, si quid recipiatur. Ratio utriusque dicti est, a quia ibi notatur modus tantummodo; hic clausula illa clare invalidans habet vim conditionis, unde,

a Sanch. ib. n. 3.

de, nisi fiat juxta dictam clausulam, invalida erit concessio. Redeo ad nostra.

*An valide suscipiat onus perpetuum
Missandi, qui sine licentia
suscipit?*

13. **D**ubitabis Quinto. An si quis, esto delinquat, de quo mox §. 8. n. 18.) valide tamen onus perpetuum contrahat, si sine licentia illud admittit.

Respondeo. Clausula Decreti hæc est. *Neque in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum sine licentia.* Si ergo hæc clausula est irritans, invalide contrahet, si solum est prohibens, sane contrahet valide. Id ergo quærendum nobis est.

14. Suarez, quem Theologi a fere omnes sequuntur, docet, ex eo solum quod lex prohibeat actum, non censi actum nullum in conscientia,

a *Suar. Sanch. Mol. Salas aliique apud Castr. t. 1, tr. 3. de leg. disp. 2. p. 8.*

scientia, si fiat contra talem legem: sed si Legislator velit nullitatem talis actus, debet in lege verbis id explicantibus disponere.

Contra, Jurisperiti a fere omnes, cōmuniter, docent, statim atque lex prohibet actum, cēseri illum nullū reddere, v. gr. si ferretur. lex in hunc modum. *Ne quis quidpiam hoc anno mutuum det.* Theologi affirmant, quod nisi in tali lege addatur clausula irritans in hunc, vel similem modum (*quod si dederit, nullus sit talis mutui contractus*) erit validus talis mutui contractus, esto annullari per sententiam possit à Judice.

At Jurisperiti asserunt sive addatur, sive non clausula irritans, semper fore irritum & invalidum ejusmodi contractum.

Ratio Jurisperitorum est, quia nihil prorsus, contra voluntatem Superioris, potest volūtas inferioris.

a Baldus, Tiraquel. aliique apud
Castr. lo. c. 1.

ris. Ratio Theologorum est, quia prohibere, & irritare sunt omnino distincta, prius enim edicit, ne fiat, posterius vero, ne valeat actus. Et sic non valet consequentia, lex prohibuit, ergo lex irritavit. Sane Ecclesia olim prohibuit matrimonia clandestina, non tamen erant irrita, ut ex Tridentino *a* constat.

Hæc sententia sine dubio est recipienda, & ad rationem Jurisperitorum respondendum, facientem contra legem solum prohibentem, non contrarie voluntati Superioris quoad valorem actus sed solum quoad actus prohibitionem, unde inhonestè, seu illicitè faciet, non vero invalidè. Nec obstat lex *non dubium* C. de legibus, quia illam satis bene interpretantur Castropalaus, *b* aliique.

16. His ergo positis, jam ad resolutionem casus nostri facilis patet via. Cum enim Decreti nostri clausula

a Trident. sess. 14. c. 1. de refor. matr.

b Castrop loc cit.

CAP. I. §. VII.

sola sit solum prohibens, esto delinquat, qui sine licentiâ dictū onus suscipit, validè tamen suscipit, poterit ne nihilominus talis susceptio à Superiore annullari, quia hic suspensionis actus non est incapax irritationis, ut ex prædictis Doctoribus latius colligi potest.

An peccetur mortaliter ab eo, qui sine licentia tale onus admittit?

17 **D**ubitabis Sexto. An mortaliter peccet is, qui Missæ di perpetuum onus suscipit sine licentia? Dico id exposcere altiorē tractationem. Cum enim hæc Decreta sint leges Ecclesiasticæ, imponantque in hac clausula pœnas dictas n. i. videndum est, An quando ejusmodi leges prædictas pœnas imponunt, obligent, non solum ad ipsas pœnas sed etiam ad culpam, id quod in §. sequenti commodius præstabimus.

Occa-

§. VIII.

*Occasione prædicta Clausula, Quæ-
rimus. Quando lex Ecclesiastica im-
ponit pœnam, an obliget et-
iam ad culpam.*

1. **P**Oena, quæ in his legibus so-
let apponi, vel est spiritualis,
vel temporalis: de quibus, qua ra-
tione sint signa obligationis mor-
talis separatim est, claritatis gra-
tia, differendum.

Pœna Spiritualis.

2. **C**ertum est Primo, obligari
fideles ad mortale, quoties
lex Ecclesiastica aliquid præcipit
sub pœna peccati mortalis. Huc re-
ducuntur verba his æquivalentia,
ut cum quid iubetur *in virtute San-
ctæ Obedientia, sub obtestatione divini
Iudicii, sub indignatione Apostolorum
Petri, & Pauli, sub pœna maledictionis
Dei,*

Dei, s
Iurisju
hura.

hæc v
Superi
compr
rum a

3. C

item s
cipit s
nis ma

est, qu

visim

que ad

ter pe

dicere

dictæ

peccat

ducit.

4.

tem e

Suspe

regula

a A
6. § 3.

Dei, *substrictio Dei iudicio, in virtute iurijurandi vel voti facti, & similia.* Visus enim jam obtinuit, ut hæc verba indicent intentionem Superioris obligandi sub mortali, comprobaturque communis Doctorum *a* sententia.

3. Certum est Secundo, obligari item sub mortali quando lex præcipit sub pœna Excommunicationis majoris latæ sententiæ. Ratio est, quia hæc, utpote omnium gravissima pœna, non incurritur, atque adeo nec imponitur, nisi propter peccatum mortale, nam ideo dicere aliqui solent, quod pœna dictæ Excommunicationis, vel peccatum mortale supponit, vel inducit.

4. Hæc sunt certa Dubium autem est, An pœna lata, vel ferenda Suspensionis, vel Interdicti, vel Irregularitatis, vel pœna majoris Ex-
com-

a Apud Valentiam p. 2. d. 7. q. 5. p. 6. § 3. Verbo tertium signum est.

communicationis ferendæ, sint signa obligationis mortalis. Non meminimus Excommunicationis minoris, quia hæc non esse signum mortalis obligationis, cum soleat pro peccato veniali incurri, omnes communiter concedunt.

5. Et quidem in hoc triplex est sententia. Prima *a* distinguit, atque pœnam Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ipso facto incurrendam esse signum obligationis mortalis: at pœnã Excommunicationis ferendæ, & propter paritatem pœnam Suspensionis Interdicti, Irregularitatis ferendã, non item. Ratio est, quia quando imponuntur ipso facto, sunt gravissima: at quando imponuntur ferendæ, cum requirant ulteriorem admonitionem, ad hoc ut incurrantur, non censentur tam graves, & propte-

a Castrop. 2. 1. tr. 3. de leg. 1. p. 15. à n. 3. alios citans.

propterea nec sufficiens signum
obligationis mortalis.

6 Secunda sententia a nihil di-
stinguens, docet omnes has pœnas
spirituales, sive latas, sive ferendas
signa esse per se, ut quod sub illis
præcipitur sit præstandum sub rea-
tu culpæ mortalis Ratio est, quia
per se (nisi aliud ex mente legisla-
toris, vel aliunde colligatur) hæ
pœnæ sunt gravissimæ, ut pote spi-
rituales, quare conjiciendum est
(inquit) obligare sub mortali.

7. Tertia sententia b nihil item
T c distin-

a *Banchez in dec. lib. 6. c. 4 à nu. 47*
citans Suarium. b *Valet 2. d. 7. q. 5. p.*
6. verbo Quartum signum, citatque
Navarr. Castrum Caet. Quod susp.
Azor p. 1. lib. 5. ca. 6. q. 5. Quad. irregul.
Sayr in clavi lib. 3. cap. num. 2. Consentit
in multis Salon 2. 2. tr. 2. q. 77. ar. 1. con-
tr. 8. nu. 8. Quoad excom. ferendam di-
ctas Val. loc cit. Castrop. loc cit. colligitur
excitat. Sanchez lib. 2. in decal. c. 31. nu.
4. juncto n. 26.

distingues, tenet omnes prædictas
 n. 4. pœnas, siue ipso facto latas, si-
 uè ferendas, siue ipsam Excommu-
 nicationem ferendam, non esse si-
 gnum mortalis obligationis. Hæc
 igitur tertia sententia, exceptis ver-
 bis expresse, vel æquivalenter mor-
 talem obligationem notantibus, ut
 vidimus nu. 2. & excepta pœna Ex-
 communicationis latæ sententiæ ut
 nu. 3. diximus, & excepta legitima
 acceptatione praxique fidelium, de
 qua infra num. 17. numquam cog-
 noscit obligationem mortalem, ex
 eo, quod dictæ, vel similes pœnæ si-
 uè latæ, siue ferendæ legi Ecclesia-
 sticæ adjungantur Ratio ex Valen-
 tia æst, quia hæ pœnæ, etiam, ipso
 facto, latæ possunt incurri propter
 peccatum veniale Immo Irregula-
 ritas incurritur interdum absq; ul-
 lo peccato, ergo quando imponun-
 tur, non statim possumus conjicere
 imponi propter mortale. Adde in
 odiosis mitiorẽ esse interpretatio-
 nem

a Val. loc. cit.

nem faciendam, & in dubio obligationis ab omnibus & fere concedi, standum esse pro libertate, atque adeo obligationem esse accipiendam de veniali. Cum igitur hæ pœnæ possint explicari quod afferant culpam venialem, vel mortalem, dicendum erit, juxta benigniorem interpretationem & pro libertate, solum afferre venialem.

8. Hanc tertiam sententiam libens sequor, præsertim quia Valentia loco citato contra Joannem Medinam, *Quamquam ait has etiam pœnas Suspensionis, Interdicti & Irregularitatis Ioannes Medina in tractatu de Ieiunio non satis, ut patet, considerate dixit esse indicium obligationis sub mortali.*

9. Hæc Valentia. Qui sanè dum ibidè dixit ex pœnis spiritualibus solam Excommunicationem latæ sententiæ esse signum gravis obligationis, videtur consequenter ex-

T t 2 cluisse

a Castrop t. 1. tra. 3. de leg. disp. p. 9.

nu. 1.

clusisse à signo obligationis mortalis omnes similes pœnas v. g. Depositionis, Degradationis, Privationis Ecclesiasticæ sepulturæ, &c. & quidem merito. Ratio est, quia privatio sepulturæ, imponitur etiam pro nulla culpa (id quod immerito negat Castropalaus (b ut quando in Interdicto locali, etiam illi, qui nõ dederunt Interdicto causam, non possunt gaudere Ecclesiastica sepultura. Pœna verò Depositionis & Degradationis videtur imposita pro foro externo, non vero pro foro interno, id, quod mihi persuadeo, ex duabus conjecturis, Primo, quia hæ pœnæ non nisi secundum allegata, & probata extorquentur. Secundo, quia si Irregularitas, ex modo dictis, non est signum mortale, cum tamen afferat impedimentum ad Ordinũ suspensionem, vel executionẽ, nec erit Depositio, & Degradatio, quæ supra dictum impe-

dimen^a

a Castrop. t. 1. tra. 3 de leg. disp. 1 p. 5. nu. 15.

dimentum, nihil aliud addunt, nisi extrinsecas quasdam demonstrationes solitas in Depositione, & Degradatione exhiberi; quæ nihil pertinent ad forum conscientia.

Pœna Temporalis.

10. **S**ed jam quæramus de pœnis temporalibus, ad quas reducimus pœnam inhabilitatis ad officia, vel beneficia, privationis vocis activæ, & passivæ, & si quæ similes sunt aliæ; quamvis enim hæ corporales pœnæ nequaquam sint, certè temporales proprie sunt, non spirituales.

11. Præmitto legem pœnalem in universum duplicem esse, idest pure pœnalem, & mixtã. Prior est illa, in qua sola pœna apparet, & nulla iustificatio v. gr. *Qui noctu arma portat subeat, pœnam carceris, Triremium, exilii. Vel si quis arma feret, subibit pœnam carceris, &c.* Posterior est ea, in qua, præter pœnam apparet iustificatio,

sio, sive implicite, vel explicitè v. g. sit, *Iubemus, ne quis arma noctu deferat sub pœna Carceris.* Ubi apparet expressa iussio. Vel sic *Ne quis arma ferat sub pœna carceris &c.* Ubi implicite, seu in actu exercito in illo actu imperandi (*Ne ferat*) adest præceptio. Hoc posito, triplex est sententia, sive sermo sit de Ecclesiasticis, sive de legibus civilibus, nam propter paritatem rationis de utraque simul agunt Doctores.

12. Prima sententia docet, omnes leges pœnales sive puras, sive mixtas in materia, & in pœna gravi temporali obligare Transgressores ad mortale, quando de contraria expressa Legislatoris mente non constat Ratio præcipua est, quia de natura legis, & præcepti est inducere obligationem. Ergo non solum ad pœnam, sed etiam ad culpam, gravem.

Adde

a Sotus Tol. Azor. aliique citati à Sanc. lib. 6. in Dec. ca. 4. n. 59.

Adde quod pœna supponit culpam, secus pœna injustè infligetur, nulla, vel non porportionata culpa præcedente; quare si lex ad gravem pœnam obligat, supponitur gravem præcessisse culpam.

13. Secunda sententia distinguit, & aitque legem pœnalem puram non inducere ullius culpæ obligationem, mixtâ vero, inducere. Ratio quoad pœnalem puram, est, quia lex non operatur ultra intentionem Legislatoris. Cum ergo, in pœna pura, clare appareat, Legislatorem ad solam pœnam velle obligare, siquidem solius pœnæ, nulla iustione addita meminit, cōsequenter dicendum erit ad solam culpam obligare voluisse. Ratio præcipua quoad mixtâ, est, quia, in hac, duo inveniuntur. Pœna, & Præceptum, cum igitur præceptum adsit, & ap-

Tr 4 positio

a Sanc. ibi. nu. 1. Castrop. parum asserens t. 1 tr. 3. de leg. d. 1. pa. 19. num. 8. ut etiam Vasq. par. 2. disp. 159. c. 2. & 3.

positio pœnæ non diminuat vim præcepti, sed potius augeat, remanebit præceptum in suo vigore, atque adeo ad culpam, juxta materiæ gravitatem, obligabit.

14 Tertia sententia, & quam libens amplector, asserit universaliter nullam legem pœnalem, sive puram, sive mixtam in quacumque pœna temporali quantumvis gravi obligare in conscientia ad culpam, sed solum ad sustinendam pœnam. Ratio potissima allata à Valentia est, quia quoad legislatores sæculares, cum ipsi rarissime, ne dicam numquam, soleant obligare in conscientia, certè si se expresse nõ explicant, sed solum pœnam, licet addito etiam imperio, expriment, ru-

dica-

a Val p 2 d. 7. q. 5. p. 6. §. 3. v. Alterum signum Villalab. in summ. t. 1. tr. 2. dub. 22. n. 6. citans Navarr. aliosque apud Dian. 1 p. tr. de legib. res. 20. probabilemque fatentur Azor p. 1. lib. 5. c. 6. q. 5. Fill. 20. 2. tr. 21. c. 11. nu. 418. & 110. aliq.

dicabimus illos, more suo, in conscientia non obligare, & vere nihil aliud intendisse, nisi id, quod exprimunt, nempe pœnam. Quoad Ecclesiasticos verò, cum illi è contra soleant se explicare, quando in conscientia obligare volunt, apponendo, vel pœnam Excommunicationis latæ, vel verba clarè significantia obligationem ad mortale, colligimus prudenter, quando non sic se explicant sed solum explicant pœnam, quod ad illam solum obligare, & non ad culpam, velint.

15. Adde quod odia sunt restringenda, & quod juvat tot leges humanas diminuere, ne tanta præceptorũ multitudine sub mortali obligantium, Hebræis pejores, ut ex S. Augustino loquitur S. Thomas efficiamur: *In quibus quidem* (verba sunt S. Thomæ a) *legibus humanis etiam Augustinus b ait esse moderatio-*
nem

a S. Tho p. 2. q. 107. art. 4. in cor.

b S. Aug. Epist. 119. cap. 19. in c. dit.
 ven. 1570.

nem attendendam, ne conversatio fidelium onerosa reddatur, & paulo post reprehendit eos. Qui Religionem nostram servilibus premunt oneribus, adeo ut tolerabilior sit conditio Iudæorum, qui legalibus sarcinis non humanis presumptionibus subjiciuntur.

16. Ad rationem primæ sententiæ allatam numer 12. Responderetur de natura legis esse, inducere obligationē, sed eam, quam, ex verbis legis, & ex circumstantiis prudenter conijcimus, nimirum, sive ad culpam, sive, interdum, ad solam pœnam.

Ad id, quod additur. Respondeo omnem pœnam supponere culpam materiale, seu juridicam, hoc est transgressionē legis, non vero semper supponere culpam theologicā seu in conscientia: Et sanè cōmunis est a doctrina, posse legem obligare solum ad pœnam, nulla ratione
intentione

a Sanchez in Dec. li. 6. c. 4. num. 13.
Castr. 1. tr. 1. de leg. disp. 1. p. 14. num. 51.
§. Ad quartum.

intendendo obligare ad veram culpam, exemplumque solet afferri de Regulis Fratrum Prædicatorum obligantibus ad pœnam, non vero ad culpam.

17. Ad rationem secundæ sententiæ allatam nu. 13. quatenus est contra nos, Respondetur negando appositionem pœnæ nõ diminuerè vim præcepti: nam quando fertur præceptum cum appositione pœnæ, ipsa vis præcepti restringitur ad solam pœnam, quando vero fit præceptum absolutè, cum non fit unde restringatur, obligat ad totum, ad quod se extendit vis præcepti, adeoque in materia gravi, graviter, atque ita esse ex communi consuetudine, usuque fidelium testantur Doctores Unde nec negamus, quod etiam quando additur pœna, si lex sub illa pœna à communi existimatione, Fideliumque usu acceptetur

ut

a Val. loc. mox citando p. 6. §. 3. Verbo Sextum præceptum Cast. t. 1. tr. 3. de leg. d. 1. p. 9. n. 3.

ut obligans sub mortali, idque certo constat *a* (nam in dubio pro libertate) sub mortali obligabit *b* cujus rei ratio est, tum quia optima legum interpret *c* est consuetudo: tum quia ipsa consuetudo legitima vim *d* habet legis, tum, quia Legislatores expresse, vel tacite volunt ita communitatem obligare, sicuti ipsa communitas pro majori saltem sui parte, liberè (non autem per ignorantiam, vel coacte) vult ad aliquid obligari. *a* Atque id videre est in jejniis ecclesiasticis, in abstinentia à carnibus certis diebus, in auditione Missæ, diebus festis, in annua confessione, & communione Paschali, & similia, quorum gravis obligatio, etiã si colligi ex alio ca-

pite
a Suar. de Sacr. disp. 8 sec. 1. §. Hæc res. Hurtad. de Euch. d. 2. dif. 3. *b* Val. p. 2. d. 7. q. 5. p. 6. §. Quintum signum
c L. si de interpret. ff. de legib. ca. Cum dilectus de consuetud. d. L. Diuturna ff. de legib. S. Thom. p. 2. q. 97. 3. Val. loc. cit. §. 5. signum.

pute non posset, certè ex communi
existimatione, & consuetudine re-
cepta; esset colligenda. Responsio-
nes ad alias minus principales ra-
tiones adversariorum facile inve-
nies apud citatos:

*Ex dictis deducitur, An peccet morta-
liter Sacerdos acceptans sine li-
centia onus Missæ perpe-
tuum.*

18. **I**D nunc facile est decernere,
Recole autem id à Sacra Con-
gregatione prohiberi sub pœna ipso
facto Inderdicti, Inhabilitatis ad
officia, & Privationis vocis acti-
væ, & passivæ. Jam qui tenent
pœnas ejusmodi positas in legibus
esse signum mortalis obligationis,
consequenter tenent, ejusmodi
Sacerdotem peccare moraliter.
Qui vero illud negant, negant
& hoc, esto prædictis pœnis sub-
jaceat, & tutum ex rationibus,
& auctoribus pro utraque sen-
tentia

U U

tentia

tentia allatis, nequaquam videtur
negandum.

§. IX.

*Super illud §. primum. 3. Eleemosi-
nas vero Manuales.*

*Vbi precipitur, ne Sacerdotes eleemo-
sinas pro Missis recipiant, nisi
pro antea promissis satis-
fecerint.*

1. SACERDOS obligavit se ad cele-
brandos tot Missas, stipendio
iusto recepto, quibus nondum ce-
bratis, eidem sponte offertur alia e-
leemofina pro aliis Missis, potest
ne recipere, seque obligare ad Mis-
sas eo prætextu, quod vel has, vel
illas, quando commodò poterit,
satisfaciet?

Decernit Sacra Congregatio nu.
13 non posse, nisi quando infra mo-
dicum tempus poterit satisfacere
ut eadem Sacra Congregatio expli-
cat nu. 40.

2. Et

2. Et quia dubitatum fuit, an id sine exceptione intelligatur, Respondit n. 43. adesse exceptionem v. nam mirum, quando expresse ad dilationem consentiunt ii, qui Missas exposcunt.

3. Iterum dubitatum fuit. An Rectores Ecclesiæ magnæ devotionis possint eleemosinas recipere pro Missis, quibus non nisi post longum tempus satisfacere valeant; possint, inquam, ex eo capite, ne scilicet cultus Divinus, devotio, & concursus populi minuatur: Respondit ibidem, non posse sine expressa voluntate offerentium eleemosinas.

Quantum importet illud (modicum tempus?)

4. **D**ubitabis insuper primo quale est huiusmodi modicum tempus, quo differte Sacerdoti licet Missas, accepto stipendio, promissas, quando non adest pactum, & conventio, ut nunc, seu in tali determinato die celebretur.

Vu 3e

Ref.

Respondeo. Alii docent arbitrio prudentis, juxta Missarum numerum necessitatem illas perentium, similesque circumstantias id esse decernendum: sicuti decidunt communiter Doctores *a* in illa verba Iurisconsulti: *b* Si intra modicum tempus dederit, poenam vitabit. Alii licere docent novis Missarum oneribus se gravare, si intra mensem possit quis se veteribus deonerare. Alii *d* idem tempus extendunt ad duos menses. Alii *e* denique ad tres. Omnes probabiliter, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulanti- bus Missas majorem celeritatem requiri, juxta mox dicenda num. 8. Ratio autem ejusmodi probabilitatis

a *Lege Menoch. de arb. Iudicium lib. 2. cent. 1. c. 8. n. 10. ad finem.* *b* *L. Si cum dies. De recep. arbit. c* *March de ord. tr. 3 p. 2. 31. n. 5. d* *Lege Ripam in l. Si Insula n. 36. ff. de verb. significat. e* *Ledesmi. & Villal. cit. & approbati à Delugo de Euch. ad sec. 2. n. 34*

ris est, quia hoc judicari communi-
ter solet modicum tempus, & colli-
gitur ex c. praesentium. Vbi absens
à sua Ecclesia per duos menses, cau-
sa aegritudinis, non dicitur defuisse,
& ex Tridentino, ubi Canonicis,
& similibus per duos, Episcopis per
tres menses conceditur posse à suis
Ecclesiis abesse. Scio Peyrinum e
modicum tempus hic intelligere
spatium trium annorum: sed profe-
cto ei acquiescere non possum.

*An Missa celebranda pro Excom-
municato vitando differri
possit?*

§. **D**Vbitabis Secundo. Si Sa-
cerdos obligaretur ex sti-
pendio celebrare aliquot
Missas pro Petro v. g. & accide-
ret,

V u 3 ret,

2 C. Praesentium. 7. q. 1. b. Trid. sess.
23. de refor. cap. 1. & sess. 24. de refor. c.
12.

ret, Petrum nunc fieri excommunicatum non toleratum, recte faceret Sacerdos, si differret dictas Missas, donec Petrus absolveretur, ad tempus scilicet habile, quo poterit dicto fructu Missæ Petrus gaudere?

Respondeo, recte facturum puto, nisi quid expressè conventum sit, sic enim utiliter Sacerdos geret negotium Petri. At Sacerdotem ad differendum non obligo, quia debitor quando non est ex pacto præfixum tempus solvendi, solvere, quando vult, potest, nec tenetur expectare tempus, quo utilior esset Creditori solutio. Adde Petrum posse se contere, & sic ex dictis supra a fieri probabiliter aptum ad lucrandum Missæ fructum. Quare si is contritionem negligat, sibi imputet, non Sacerdoti non expectanti.

De

a Supralib. 2. cap. 2. §. 4. num. 9°

*De pœnis Missas intra modicum
tempus non satisfacientium.*

6. **D**ubitabis Tertio, qui has manuales eleemosinas suscipiunt, nec Missas postulas infra debitum tempus celebrant, quamnam pœnam incurrunt?

Respondeo, nullam incurrere explicuit supra ipsa Sacra Congregatio §. 1. num. 41.

7. Id autem est ex vi hujus Decreti, nam ceterum, Dico Primo eum, qui Missas, accepta stipe, promissas diu sine legitima causa differt, peccare a mortaliter. Ratio est, quia etiam sic peccat, qui, nulla legitima excusante causa, solvere differt cetera similia debita. Adde & damnum, quod differens affert sive Anis

U u 4 mæ

a Frag. Bonao Beg aliique cit. à March. de Ordine tr. p. 2. c. 31. num. 1 quibus Adde De lugo de Euchard. 21. sec. 2. num. 45.

ma purganti, si sint Missæ offerenda pro Satisfactione Defuncti; sive cuicumque Fideli, si is beneficia nunc necessaria ut salutem infirmi, excarcerationem amici, vel simile quid, per fructum Impetrationis, expectat.

8. Potest tamen hic regulariter loquendo, sicuti in ceteris debitis, inveniri parvitas materiae, unde & tunc solum venialiter peccaretur. Parvitas autem, vel potest esse in paucitate Missarum, ut si de una, vel altera Missa agatur, vel in exigua temporis dilatione, &c. Rursus parvitas, & gravitas in hac re non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantummodo temporale, ut mox dicam num. 18. in simili.

9. Dices. Si quis Missa à te postulata nunc indigeat propter gravem v. g. filii ægritudinem, si differas etiam unam Missam, etiam per unum, vel alterum diem, mortuo scilicet infirmo, grave damnum in-

fers

fers, quia fortasse, per Missam illam, filii vitam Pater impetrasset, ergo peccas mortaliter. Respondeo ideo à nobis dictum esse (regulariter) & sanè idem evenit, in solutione cujuscumque debiti; nam regulariter illam modico differre tempore non est mortale, quia parum pro nihilo reputatur: at si ea modica dilatio sit causa gravis damni in creditore, mortale erit. Est tamen notandum, facilius in dilatione debitorum temporalium cognosci posse damnum creditori secutum, quam in re nostra, quia in nostra re nescimus, quid, posita etiam Missa, emolumenti speranti habuisset ille, qui Missam petiit: quare prudenti iudicio ad hoc deliberandum opus est. Simile esset, si quis acceptaret stipendium pro dicendis Missis in Altari privilegiato, & illas celebraret alibi, nam pensandum est detrimentum, quod Animæ purganti præsumitur ipse fecisse.

Io. Dico Secundo, eundem Sa-

V u s cerdo-

cerdotem, qui modo dicto differe,
obligari a restitutionem. Ratio est,
quia tunc peccatur contra Justi-
tiam.

II. Rogas, quantum restituere ten-
nerur? potest enim hic duplex con-
siderari injustitia. Primum quod in-
justè retineatur stipendium Missæ.
Secundo, quod injustè inferatur
grave damnum Missam expolcenti.
Pone, verbi gratia, quod una Missa
celebranda erat ad obtinendam sen-
tentiam Iudicis circa litem de mil-
le aureis; ecquid restituere oportet-
bit, unumne argenteum dumtaxat,
an vero etiam quanti valebat spes
de vincenda fortasse per Missam li-
te, quam jam perdidisse supponi-
mus?

Respondeo, teneri restituere u-
num tantum argenteum. Ratio est,
quia quamvis peccaverit; tamen in
communi hominum existimatio-
ne, non videntur fideles expostulā-
res

a Bonac. aliique apud Marchinum
de ord. tr. 3. p. 2. c. 31. n. 2.

tes Missas ad aliud onus Sacerdotes obligare, nec Sacerdotes ad aliud onus se obstringere, nisi ad hoc, ut, si Sacrum dicant, reddant stipendium receptum. Et quidem merito, nam Impetratio, seu spes Impetrationis, & similia bona spiritualia, cum sint inæstimabilia, sub pretium temporale cadere non possunt, adeoque de illis contrahere sub obligatione illa restituendi Fideles non præsumuntur. Nam propterea Doctores & de hac re differentes, dum absolutè sine mentione alterius docent debere reddi eleemosinam, videntur docere non habendum esse respectum ad illud aliud damnum spirituale. Facit quod mox dicam n. 18.

Quandonam obligatur quis Missas celebrare, si differtur solutio stipendij.

12. **H**VC præsens quaestio commode revocatur, licet non-

V u 6 nul-

a Bonac. Rodrig. Homob. NAVARR.

Fraxinell. loc. cit.

nulla etiam, quæ ad idem facere possunt, dicenda nobis sint infra c. 3. §. 1.

Dubitabis ergo Quarto in hunc modum, Ecclesia, seu Monasterium debet Missam quotidianam ex legato, seu Capellania titulo oneroso, hoc est, ex accepto reddito annuo ad hunc finem. Accidit autem, ut sive Hæredes, sive ii, ad quos pertinet censum solvere, non sint solliciti ad solvendum, obligaturne Ecclesia antequam pecuniam exigat Missas celebrare?

Respondeo. Si facta morali diligentia (ad quam faciendam certe obligo Ecclesiam,posito, quod acceptavit) certa mortaliter spes ad est recuperandi non multo post tempore pecuniam, obligatur. Ratio est, quia Ecclesia jam contraxit onus, & acceptavit, ut suppono: & ex alio capite tales exactiones in communi hominum convictu semper solent esse difficiles; nec propterea cessamus ab illis acceptandis.

dis, vel putamus ad nihil ex illis obligari. Quod si non sit talis spes, vel certe iudicio prudentis, post multum notabile tempus, tunc posse Ecclesiam, seu Capellanum celebrationem Missarum differre probabile puto, quia non est æquum, laborantem me, alium gratis meis laboribus gaudere. Idem censeo, si adsit aliqua spes dubia, vel etiam probabilis, sed non sit mortaliter certum, quia ob incertum stipendium non tenemur subire certum onus. ¶ Hinc si ratione belli, vel pestis non sit spes, ut solvantur consueti redditus Capellanix, non tenetur ad Missas Capellanus: immò si spe talis redditus bona fide Missas aliquot celebravit, potest deinde etiam post multos annos, quando forte solvi redditus incipient, dictas Missas cum presenti censu compensare

V u 7 quia

a Palud. in 4. dist. 15. q. 1. art. 1. Solutus lib. 10. de Inst. q. 5. art. 3. Turrescremata cap. Clericus dist. 91. Azor. 6. lib. 10. c. 3. q. 9.

quia nemo cogitur suis stipendiis militare. Quando talis dilatio census ea per aliquot annos est, ut deinde tota simul summa habeatur à Capellano, quid faciendum sit, diximus §. 3. n. 86.

13. Porro si Testator assignat nunc initio anni v. g. censum annuum, vel prædium, cujus fructus habebitur in fine anni, obligabitur ne Ecclesia, vel Sacerdos, qui tale legatum accepit, Missas celebrare initio anni, an poterit in anni finem, seu post exactum annum, habita nimirum jam pecunia, Missas celebrandas differre?

Respondeo. Puto initio anni, nisi aliud explicitè, vel implicitè conventum fuerit. Ratio est, quia, ut modo dixi, jam in hoc casu est certa spes stipendii, & ex alia parte; accepto jam à te censu, tibi incumbit satisfacere more communi hominum, ut dictum est, & raro in serviitiis personalibus prius solvitur tota saltem pecunia, quam adhibeat

servi-

servitium, cum videamus passim artifices prius operari, & famulos servire, & postea eis mercedem reddi. Certè si nunc Mense Januarii tibi detur possessio v.g. Episcopatus, cujus emolumenta constant in annuo censu, qui provenit, vel ex prædiis, vel ex decimis, vel similibus colligendis in fine anni, nonne nunc ab ipso initio anni Ecclesiæ servies, tuæque Diocesis curæ vacabis? ita sanè à die collationis ^a vel saltem sine controversia à die possessionis, ^b quia posito quod sis Episcopus, tibi illa onera incumbunt: pari igitur modo videtur esse in quolibet alio Beneficio, vel Capellania, seu onere acceptato Missarum. Non sic in eleemosyna manuali, quia cum si incertum, an illa habiturus sis, cumque nondum istam acceptaveris, iure expectas, donec illa tibi tribuatur. Quod si promittas nunc Missam

cele-

^a Navarr, de orat. cap. 27 n. 29. ^b Flam. Parisius lib. 1. de Resignat q 9. n. 15. ex more curia.

celebrare pro futuro stipendio, tunc non est mirum, quod nunc celebrare teneris, quia accedit expressa conventio.

14. Vnum aduerto, posse afferri disparitatem inter Beneficiatum, vel Capellanum, & inter merum legatarium Missarum, nam Beneficiatus, vel Capellanus, ut dictum est de Episcopo, acceptat totum onus Beneficii, vel Capellaniae, & consequenter tenetur ex nunc onus Missarum satisfacere, quod est titulo Beneficii, vel Capellaniae annexum; at legatario solum incumbit opus merum Missarum, quod, quia non obligatur explere, nisi propter elemosynam, & non propter titulum, videtur æquiparati accipienti elemosynam manualem, atque adeo (salvo meliore iudicio) posse expectare, ad Missas satisfaciendas, donec habeat elemosynam legati, & quamvis legatum acceptaverit, videtur posse se tueri, (nisi aliud implicitè, vel explicitè fuerit conventum

rum

tum cum legante, quod est facili-
 mum, quando acceptant hujusmo-
 di legata desiderata Sacerdotes) di-
 cendo se acceptavisse pro suo tem-
 pore. Adde multum rationabile es-
 se, quod ea, quæ debet quis pro ali-
 mentis alicujus, debeat solvere an-
 ticipate; ad sustentationem enim
 meam non debeo expectare finem
 anni. At stipendium hoc de quo lo-
 quimur accipitur per se ob susten-
 tationem Sacerdotis, ergo ni anti-
 cipate detur, non videtur ipse obli-
 gari, quando non consentit ad post-
 positam solutionem. Sed hæc ut di-
 xi, (salvo meliore judicio) dubita-
 tive sint dicta.

*De obligatione promittentis, accepto
 stipendio, Missas, & non satis-
 facientis.*

15. **D**Ubitabis Quinto hac oc-
 casione quid peccet, & ad
 quid teneatur Sacerdos, qui ac-
 cepto stipendio pro Missis, illas
 non celebrat?

Re-

Respondeo peccare ex genere suo mortaliter, & debere solum restituere stipendium: si enim quando Missæ differuntur ad tempus inutile id diximus nu. 7. & 10. multo magis id affirmandum, quando profus omittuntur.

16. Illud tamen ex materia Restitutionis hic, & dicto num 7 advertimus, nō esse mortale negligere restitutionem rei ex se levis, atque adeo nec negligere restitutionem unius, vel alterius stipendii Missæ, quia ex injustitia veniali mortalem obligationem consurgere consentaneum non est. Neque obstat Sacra Congregatio in his Decretis, quatenus dicit, *ni dicantur Missæ præscriptæ peccari graviter, & ad restitutionem teneri.* Non obstat, inquam, quia non est credibile Sacram Congregationem velle obligare plus quam quis tenetur jure naturali. Obligabit ergo mortaliter, si adest materia gravis; venialiter, si levis.

17. Pe-

17. Petes : quando Missæ non sunt dictæ in Monasterio , cuinam incumbit onus supplendi illas , vel pretium restituendi , Superiorine , an ipsis subditis Sacerdotibus ?

Respondeo : certe primo loco Superiori , advertendo tamen , quod Sacerdotes Religiosi obligantur ex iustitia Superiori obedire in celebrandis Missis pro Fundatoribus . Quod si hi iusti legitime à Superiore , nõ dicent , obligabuntur , vel dicere , vel restituere stipendium ex suo peculio , si illud habent eo modo , quo Doctores docent Religiosos ex eo , quod forte habent , obligari ad restitutionem , si aliquid ex iustitia debent . Ratio horum est , quia contractui initio inter expostulantes Missas , & Conventũ ipsi se virtualiter obligarunt , ut supra diximus . Quod si particulares Religiosi sint ad dictam restitutionem impotentes , totũ onus restituendi Prælato incumbere , cum illud stipendium

a Lib. 2. 2. 2 § 9 num 2.

pendium nomine Conventus acceptum fuerit, palam est.

Dixi (Primo loco) nam negligente Superiore, in subditos iterum recidet totum onus, quia etiam ipsi contraxerunt, ut dictum est, & ad particulares pertinent officia communitatis, quando ea negligit Prælarus.

*De obligatione promittentis Missam
sine stipendio si non sit
promisso,*

18. **V**T etiam id hac occasione decernam. Dubitabis Sexro, An qui ex liberalitate promittit Missas, nec illas celebrat, peccet, & ad restitutionem aliquam teneatur?

Respondeo. Licet aliqui etiam unum tantum Sacrum ex liberalitate promissum non celebrare, putent mortale,

*a Bonac. de contr. d. 3. quæst. 12. p. 1.
n. 8 Petrus Navarr. lib. 2. de rest. cap.
2. dist. 7.*

mortale; tamen cum aliis a probabilius est, non esse. Ratio est, quia in huiusmodi promissionibus non est attendendum ad damnum spirituale, secus promissam Salvationem Angelicam non recitare; mortale esset, quia affert damnum spirituale, quod longe majus est, quam quodcumque damnum temporale. Metiri igitur debemus huius materiae promissionem non ex quantitate damni, sed ex quantitate stipendii, ita qui Missam promittit perinde se habeat, ac promitteret unum argenteum, qui duas, duos. Quoniam ergo in promissionibus quadruplo maior quam sit in furto, debet esse quantitas, quae constituat materiam peccati mortalis; ex doctrina Sanchez *b* (cum in furto tollatur alienum; in promissione detur voluntarie

*a Sanchez Fagund. Mald. aliquot
 tituli a Marchin. de ord. tract. 3. p. 2.
 cap. 18. nu. 5. b Sanchez de Matr. lib.
 2. d. 5. n. 24.*

luntariè suum) ideo non erit mortale in casu nostro, nisi denegentur tot Missæ liberaliter promissæ, quot quatriplex superant in stipendio materiam furti gravis, quæ cum in communiore opinione, & abstrahendo ab aliis circumstantiis sit trium circiter Juliorum, Missæ promissæ denegatæ, ad hoc ut mortaliter peccetur, deberent ascendere ad numerum circiter duodecim, seu quindecim Missarum.

Immò ex ea opinione satis probabiliter affirmante, non esse mortale, nec restitutioni subjacere non servare promissionem simplicem in materia notabili etiã legitimè acceptatam, quia id est contra Fidelitatem, quæ non obligat cum tanto rigore, non vero contra Justitiam, cujus obligatio est rigorosior, ex ea opinione, inquam sequitur nunquã esse mortale, nec subjacere restitutioni Missas quãvis plures sine stipendio promissas (etiam si promissas

filles

a. Sa v promission. l. aliq.

siſſes dicere in Altari privilegiato, vel cū alia Indulgentia) denegare, quia jam tunc non fit, niſi cōtra Fidelitatem. Hinc ſi reciperes ab aliquo ſtipendium pro Miſſis, & liberaliter promitteres eas celebrat cum Indulgentia, ſed deinde celebrares quidem Miſſam pro illo, ſed ſine Indulgentia, venialiter tantum peccares, quia non peccares contra Juſtitiam, ſed ſolum contra Fidelitatem.

19. Excipe, a Primo, niſi addatur votum, vel juramentum Deo exhibitum, vel præceptum Superioris, nam tunc non ſervare fidem eſſet contra Religionem, vel obedientiam, cum materia gravis tunc deſumatur ex cultu, & honore, qui Deo per Sacrificium exhibetur, quod etiam unicum gravem Dei cultum continere (ſecus Miſſam die feſto relinquere non eſſet mortale) omnium eſt ſententia.

20. Ex-

a *Coſtrop diſt. de Euch p. 14. n. 2. ſine,*

b *Rebell. p. 2. l. 18 q. 14. n. 5.*

20. Excipiunt Secundo, ex Rebellio aliqui, nisi grave detrimentum promissario ob non servatam fidem obveniat, quia tunc lædatur iustitia propter damnum, causa tua, injustè illatum. Hæc tamen exceptio videtur quoad damnum spirituale non habere locum in casu nostro, quia, ut dictum est nu. 11. hoc non attenditur in huiusmodi promissionibus.

21. Dices, sequi ex hoc, quod, si quis, accepto stipendio, unã, v g. Missam promitteret, nec celebraret, numquam mortaliter peccaret, quia ex una parte materia stipendii est levis, & ex alia non habetur ratio boni spiritualis, cuius tamẽ contrarium vidi sumus dixisse n. 9 Respondeo ex accepto stipendio strictiorem oriri obligationem ad Missam promissam, quam, eo non accepto, ipsa naturalis ratio dicat. Hoc posito, Dico mortaliter peccati, accepto stipendio, Missam denegare,

in us

à Rebell p. 2. 6. 18. q. 14. p. 9.

in urgente, quod solum dicto num. 9. diximus, quia ad strictam obligationem consensit per receptionem stipendii Sacerdos, unde & consensit se habere respectum ad illam urgentem necessitatem, sive spiritua-lem, sive temporalem, ad quod non consensit in simili liberali promissione ex dictis n. 11. In utroque autem casu non esse considerandam, nisi quantitatem stipendii, non vero damni, quia de hoc non contrahere præsumuntur Fideles ibidem diximus.

22. Hinc etiam collige, si quis unam, vel alteram Missam homini liberaliter cum juramento promittat (supposita probabilissima opinione, quod juramentum promissorium de re levi solum venialiter obligent) si non celebret, venialiter peccare: at accepto stipendio in urgente necessitate, mortaliter, quia hic est quid grave propter respe-

XI Etuna

a Sanchez lib. 3. in dec. cap. 4. num. 21.

Etum ad necessitatem urgentem, ibi non item, ut diximus n. 9.

23. Dixi (homini) nam si fiat Deo promissio, procedit doctrina num. 19.

§. X.

Super illud § primo n. 13. Capsulas auferant &c.

Vbi precipitur, ut ab Ecclesiis auferantur Capsula cum inscriptione elemosyna pro Missis.

1. **P**Ræcipit id merito Sacra Congregatio, ne, per illas elemosynas confusas, sua intentione frustrentur F deles.

2. Et quia dubitatum fuit, An pœna interdicti, &c. extendatur ad non tollentes has Capsulas. Respondit ibidem num. 41. non extendi.

3. Dubitatum insuper fuit, An deberent etiam tolli Capsulæ apponi

ni solitæ in die Commemorationis
Defunctorum cum inscriptione
Casse de morti? Respondit num. 42.
debere.

4. Dubitabis, An qui in sua Ec-
clesia non habuit talem capsam, at-
que a deo nunquam contraxit ob-
ligationem illam auferendi, possit
de novo sine timore horum Decre-
torum apponere? Rursus. Quid si
quis auferat, sed deinde post ali-
quot dies reponat? hi enim non vi-
dentur ire contra Decretum, cum
non negligent auferre, sed de novo
ponant.

Respondeo, utrosque ire contra
Decretum. Ratio est evidens, quia
statim atque capsula in Ecclesia ap-
posita a te de novo est, consurgit
obligatio illam auferendi, ergo ni
auferas Decretum, non servas Ad-
de non vitare pœnam legis cum,
qui in fraudem legis operatur. &

Hic nihil præterea superest ex-
plicandum, vel addendum.

X x 2

§ XI

a L. *Non dubium de legibus.*

§. XI.

Super illud §. primi num. 14. Episcopus vero, &c.

Vbi cavetur ne Superiores prædictam licentiam concedant, nisi ipsis constet, onera suscepta, & suscipienda correspondere redditibus.

1. **I**D ita perspicuum est, ut alia explicatione non indigeamus.

§ XII.

Quid peccet, qui prædicta Decreta non observat?

1. **C**erte hic aptus videtur locus discernendi, An singula hæc decreta de Celebratione Missarum obligent ad mortale?
 Quia qui non distinxerunt, confuse hæc hæc difficultatem pertractaverunt

runt. Adverte ergo in his Decretis varie loqui Sacram Congregationem, & secundum varietatem verborum de gravi, vel levi obligatione ab ipsa nobis imposita, esse judicandum. Dico (ab ipsa imposita) nam de obligatione orta ex natura delictorum, ut in defraudante de Missis promissis, de non observante Fundatoris mentem, & similibus, sparsim habes in toto hoc Opusculo suis in locis.

2. Jam vero Primum Decretum positum §. 1. nu. 7. ubi interdicitur Episcopis, & Generalibus reductio Missarum, est sub his verbis. *Distribute prohibet ne, &c.* & sub illis. *Alioqui reductiones omnino nullas, atque inanes decernit.* Obligat ergo hoc primum Decretum ad mortale Ratio est illa, quam insinuavimus § 8. n. 17 quia hoc præceptum est absolutum. Adde quod Episcopus per reductio- nem, quam faceret, esset causa, ut non celebrarentur omnes Missæ

à Fundatore præscriptæ, ergo cooperaretur ad injustitiam.

3. Secundum Decretum ibidem positum n. 8 ubi præcipitur tot esse celebrandas Missas, quot fuerunt præscriptæ, per hæc verba fertur. *Sub obtestatione divini iudicii, & Graviter peccant.* Ergo peccare mortaliter contra facientes, ex dictis §. 8. n. 2. palam est.

4. Tertium Decretum positum numer. 9. ubi revocantur privilegia certum est obligare ad mortale, quia uti privilegiis revocatis, atque adeo nullis in re gravi per se peccatum est.

5. Quartum Decretum positum n. 10 ubi prohibetur, ne Sacerdos partem eleemosynæ Missæ sibi retineat, qua ratione obliget, dixi supra §. 5. num. 6.

6. Quintum Decretum positum nu. 11. de investienda pecunia, fertur sub hac clausula: *Sub pœna Interdicti ingressus Ecclesia ipso facto incurrenda.* Obligat Ergo, secundum opinionem,

pinionem, quam quis habet circa dictæ pœnæ gravitatem, & efficaciam juxta dicto toto §. 8. præsertim num. 18. Nota tamen hic facile posse delinqui contra jus Fundatoris, si tua negligentia officiat perpetuitati Missarum.

7. Sextum Decretum positum num. 13. ubi præcipitur, nec recipiantur eleemosynæ manuales pro Missis nisi præcedentibus satisfactis, sub hoc Imperativo dicitur. *Abstineant.* Cum ergo quando per verba Imperativa lex fertur, aliqui ad nullam culpam obligant, aliqui solum ad venialem, aliqui juxta materiæ gravitatem, levitatemve, & omnes quidem probabiliter, ita hic dicendum erit.

8. Denique Septimum Decretum positum num. 14. ubi prohibetur, ne Episcopi facultatem concedant ad onera Missarum, nisi facta diligentia, etiam habetur per illa verba imperativa *Diligentes*

Xx 4 inquis-

a Apud Castrop. de leg. s. 3. de i. p. 9. n. 31

inquirant, quare nisi ex Episcopi negligentia dampnum fiat Fundatori, idem dicendum, quod numero præcedente dictum est de sexto Decreto.

Ad quid teneatur Successor, quando prædecessor in his Decretis observandis fuit negligens.

9. **Q**UÆRES. An etiam Prælati successoris hæc peccata, & pœnas incurrat, si negligens sit in observandis his Decretis, quæ suus Prædecessor non observavit?

Respondeo Regula generalis sit, quod Successor tunc solum peccat incurritque pœnas dictas, cum res non observata à Prædecessore, potest ab ipso observari, secus immunis erit successor. Hinc fit, quod si Prædecessor non deposuit pecuniam pro missis apud Ædem Sacram, si non abstulit capsulam ab Ecclesia, si non fecit celebrari Mis-

sas

sas ex stipendio juxta voluntatem
 illas exposcentium, & juxta hæc
 Decreta, &c. ipse successor tenea-
 tur. At si Prædecessor insumpsit pe-
 cuniam in aliis usibus, nec nunc
 possit talis pecunia haberi propter
 paupertatem Monasterii (nam ce-
 terum debet adhiberi diligentia à
 Successore ut habeatur, quia Suc-
 cessor, utpote nunc actu Superior
 tenetur quantum potest voluntates
 Fundatorum Monasterio commis-
 sas nondum completas adimplere,)
 vel si implicavit non servatis ser-
 vandis, vel suscepit jam onus sine
 licentia, vel suscipit Missas, quas
 nullo modo nunc satisfieri possibile
 est, ad nihil Successor tenetur,
 quia hæc mala sunt ir-
 reparabilia.